

Vergaderjaar 2017–2018

34 775 VII

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII) voor het jaar 2018

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

Inhoudsopgave

A.	ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET BEGROTINGSWETVOORSTEL	2
B.	BEGROTINGSTOELICHTING	3
1.	Leeswijzer	3
2.	Beleidsagenda	5
	Overzicht belangrijkste beleidsmatige mutaties	8
	Overzicht niet-juridisch verplichte uitgaven	10
	Meerjarenplanning beleidsdoorlichtingen	10
3.	Beleidsartikelen	12
	Artikel 1. Openbaar bestuur en democratie	12
	Artikel 2. Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst	17
	Artikel 6. Dienstverlenende en innovatieve overheid	20
	Artikel 7. Arbeidszaken overheid	29
4.	Niet-beleidsartikelen	33
	Artikel 11. Centraal apparaat	33
	Artikel 12. Algemeen	36
	Artikel 13. Nominaal en onvoorzien	38
	Artikel 14. VUT-fonds	39
5.	Begroting Agentschap	40
	Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG)	40
6.	Bijlagen	49
	Bijlage 1: Zelfstandige Bestuursorganen en Rechtspersonen met een Wettelijke Taak	49
	Bijlage 2: Verdiepingsbijlage	50
	Bijlage 3: Moties en toezeggingen	61
	Bijlage 4: Subsidieoverzicht	88
	Bijlage 5: Evaluatie- en overig onderzoek	91
	Bijlage 6: Specifieke uitkeringen	97

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET BEGROTINGSWETS- VOORSTEL

Wetsartikel 1

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld.

Het wetsvoorstel strekt ertoe om de onderhavige begrotingsstaat voor het aangegeven jaar vast te stellen.

Alle voor dit jaar vastgestelde begrotingswetten tezamen vormen de Rijksbegroting voor dat jaar. Een toelichting bij de Rijksbegroting als geheel is opgenomen in de Miljoenennota.

Met de vaststelling van dit wetsartikel worden de uitgaven, verplichtingen en de ontvangsten vastgesteld. De in de begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zogenoemde begrotingstoelichting).

Wetsartikel 2

Met de vaststelling van dit wetsartikel worden de baten en de lasten, het saldo van de baten en de lasten en de kapitaaluitgaven en -ontvangsten van de in de staat opgenomen baten-lastenagentschappen voor het onderhavige jaar vastgesteld. De in die begrotingen opgenomen begrotingsartikelen worden toegelicht in onderdeel B (Begrotingstoelichting) van deze memorie van toelichting en wel in de paragraaf inzake de agentschappen.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

R.H.A. Plasterk

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1. LEESWIJZER

Algemeen

Inleiding

Voor u ligt de begroting 2018 van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII).

Groeiparaagraaf

Naar aanleiding van de wijziging in de Comptabiliteitswet 2016 (CW 2016 artikel 2.1, vierde lid) waarin de Kiesraad de status van «college» heeft gekregen, valt de Kiesraad met ingang van de begroting 2018 niet meer onder hoofdstuk VII, maar onder hoofdstuk IIB Overige Hoge Colleges van Staat, Kabinetten van de Gouverneurs en de Kiesraad.

Beleidsagenda

De beleidsagenda geeft een overzicht van de hoofdlijnen van het beleid. De beleidsagenda wordt afgesloten met de volgende drie overzichten:

Overzicht belangrijkste beleidsmatige mutaties

In dit overzicht zijn de belangrijkste beleidsmatige mutaties opgenomen.

- *Overzicht niet-juridisch verplichte uitgaven*
In dit overzicht zijn de niet-juridisch verplichte uitgaven opgenomen.
- *Meerjarenplanning beleidsdoorlichtingen*
In de meerjarenplanning beleidsdoorlichtingen is per artikel voor de periode 2016–2022 opgenomen wanneer een beleidsdoorlichting is gerealiseerd of gepland. De aanvullende informatie is opgenomen in bijlage 6.5 Evaluatie- en overig onderzoek.

Beleidsartikelen

In de beleidsartikelen staan de beleids- en de financiële informatie over de voorgenomen uitgaven. De begroting van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) bevat vier beleidsartikelen: artikel 1 Openbaar bestuur en democratie, artikel 2 Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD), artikel 6 Dienstverlenende en innovatieve overheid en artikel 7 Arbeidszaken overheid.

Een beleidsartikel is opgebouwd uit de volgende elementen:

- A. Algemene doelstelling
- B. Rol en verantwoordelijkheid
- C. Beleidswijzigingen
- D1. Budgettaire gevolgen van beleid
- D2. Budgetflexibiliteit
- E. Toelichting op de instrumenten

Budgetflexibiliteit

De peildatum van de gepresenteerde budgetflexibiliteit (juridisch verplicht) is 1 januari 2018.

Niet-beleidsartikelen

De begroting van BZK bevat vier niet-beleidsartikelen: artikel 11 Centraal apparaat, artikel 12 Algemeen, artikel 13 Nominaal en onvoorzien en artikel 14 VUT-fonds.

De begroting voor Wonen en Rijksdienst (WenR) (XVIII) is een program-mabegroting en heeft geen apart apparaatsartikel. De apparaatsuitgaven van de begroting voor WenR zijn opgenomen onder artikel 11 Centraal apparaat van de begroting van BZK (VII).

Begroting agentschap

De begroting van BZK kent één baten-lastenagentschap, te weten de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG).

Bijlagen

De begroting van BZK bevat zes bijlagen: 1) ZBO/RWT's, 2) Verdiepings-bijlage, 3) Moties en toezeggingen, 4) Subsidieoverzicht, 5) Evaluatie- en overig onderzoek en 6) Specifieke uitkeringen

In de verdiepingsbijlage worden de beleidsmatige en technische mutaties toegelicht die groter zijn dan of gelijk zijn aan de ondergrens zoals deze in de Rijksbegrotingsvoorschriften 2017 is opgenomen.

Begrotingsartikel	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
1. Openbaar bestuur en democratie	Verplichtingen/Uitgaven: 1 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 2 mln.
2. Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst	Verplichtingen/Uitgaven: 5 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 10 mln. Ontvangsten: 2 mln.
6. Dienstverlenende en innovatieve overheid	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 4 mln. Ontvangsten: 2 mln.
7. Arbeidszaken overheid	Verplichtingen/Uitgaven: 1 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 2 mln.
11. Centraal apparaat	Verplichtingen/Uitgaven: 5 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 10 mln. Ontvangsten: 2 mln.
12. Algemeen	Verplichtingen/Uitgaven: 1 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 2 mln.
13. Nominaal en onvoorzien	Verplichtingen/Uitgaven: 1 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 2 mln.
14. VUT-fonds	Verplichtingen/Uitgaven: 1 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 2 mln.

2. BELEIDSAGENDA

Beleidsprioriteiten

Openbaar bestuur

Sociaal domein

Het interbestuurlijke programma sociaal domein bevordert de transformatie in het sociaal domein. Doel is zorg en ondersteuning dicht bij burgers te organiseren; met meer ruimte voor professionals en gemeenten om maatwerk en integrale oplossingen te bieden.

In 2018 gaat de aandacht onder meer uit naar het monitoren van effecten van de decentralisaties («overall rapportage sociaal domein») en de financiële verantwoording.

Fysiek domein

Bij de invoering van de Omgevingswet ondersteunt het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), – in afstemming met het programma «Aan de slag met de Omgevingswet» –, de decentrale overheden bij de veranderopgave. Daarnaast speelt in het fysieke domein de energietransitie. De energieagenda bevat een gezamenlijke aanpak van Rijk (Ministeries van BZK, EZ en I&M), decentrale overheden en marktpartijen om dit vorm te geven. In de City Deal Klimaatadaptatie intensiveren diverse partijen de komende jaren hun onderlinge samenwerking door te experimenteren en te innoveren.

Regionale en stedelijke samenwerking

BZK stimuleert bestuurlijke samenwerking op regionaal niveau, onder meer via de proeftuinen «Maak verschil», het Actieprogramma Bevolkingsdaling en via het project «Grensoverschrijdende Samenwerking». Bij laatstgenoemd project werken we samen met Nedersaksen, Noordrijn-Westfalen en Vlaanderen. Coalities van overheden, private partijen en maatschappelijke organisaties worden gefaciliteerd om gezamenlijk tot oplossingen voor maatschappelijke opgaven te komen. Daarmee wordt ook ingespeeld op de toenemende verschillen in Nederland, met name tussen (groeierende) stedelijke regio's en meer landelijk gelegen krimpgebieden.

Ook in het programma Agenda Stad worden via City Deals maatschappelijke opgaven gezamenlijk aangepakt. Dat doen we door ruimte te bieden om te experimenteren en te vernieuwen. Daarmee versterken we de groei, leefbaarheid en innovatie in steden. De inmiddels achttien afgesloten City Deals worden in 2018 uitgevoerd en de resultaten van de twaalf partnerschappen uit de Europese Agenda Stad worden in 2018 zichtbaar.

Bestuur en Veiligheid

Het programma Bestuur en Veiligheid gaat ondermijning van de rechtsstaat en de open samenleving vanuit ideologie, ongewenste buitenlandse inmenging, georganiseerde criminaliteit en maatschappelijk onbehagen tegen. Onderdeel daarvan is het vergroten van de informatiepositie, de weerbaarheid en het handelingsvermogen van het lokaal bestuur.

Democratie en burgerschap

Toekomstbestendigheid democratie

In 2018 wordt het raadgevend referendum geëvalueerd en is de evaluatie van de Wet financiering politieke partijen (Wfpp) afgerond. De Staatscommissie parlementair stelsel, – met als opdracht de toekomstbestendigheid van het parlementaire stelsel te onderzoeken en zo nodig aanbevelingen te doen –, zal in 2018 advies uitbrengen.

Het verbeteren van het contact van de overheid met burgers krijgt onder andere vorm via het programma Passend Contact met de Overheid en de regieraad responsieve overheid. Om de lokale democratie verder te versterken, verspreidt BZK in samenspraak met lokale overheden en beroepsverenigingen innovaties op het gebied van participatieve en directe democratie (Agenda Lokale Democratie).

Politieke ambtsdragers en ambtelijk vakmanschap

Om te zorgen dat er voldoende kwalitatief goede politieke ambtsdragers beschikbaar zijn en blijven, trekt BZK gezamenlijk op met de beroepsgroepen van politieke ambtsdragers en de koepels van decentrale overheden. Deze samenwerking richt zich op de professionalisering en de positieve zichtbaarheid van politieke ambtsdragers.

Ook is er aandacht voor ambtelijk vakmanschap. Samen met publieke werkgevers en relevante partners brengen we in kaart welke factoren van belang zijn en welke interventies en instrumenten daarbij passen. Integriteitsbeleid maakt daar vanzelfsprekend onderdeel van uit.

Implementatie Wet normalisering rechtspositie ambtenaren

De rechtspositie van ambtenaren wordt met de implementatie van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) gelijk getrokken met de rechtspositie van werknemers in het bedrijfsleven. In 2018 worden de conceptwetteksten – na (formele) consultaties – ter advisering naar de Raad van State verzonden. In nauwe samenspraak met de betreffende (koepels van) werkgevers en de centrales van overheidspersoneel bekijkt BZK welke veranderingen de invoering van het private arbeidsrecht met zich meebrengt voor het overlegstelsel.

Dienstverlenende en innovatieve overheid

Dienstverlening op maat

Met het programma Digitaal 2017 is overheidsbreed het aanbod van digitale dienstverlening aan burgers vergroot. De focus wordt nu verlegd naar het verbeteren van de kwaliteit en toegankelijkheid van dienstverlening. Dienstverlening op maat is daarbij het uitgangspunt.

Zelfbeschikkingsrecht persoonlijke gegevens

Het (her)gebruik van gegevens door overheden wordt verbeterd, bijvoorbeeld door slimme uitwisseling van data mogelijk te maken. Tevens onderzoekt BZK of de huidige inzage- en correctiemogelijkheden voor burgers kunnen worden verbeterd. Zo is het bijvoorbeeld al mogelijk voor burgers om via MijnOverheid te zien hoe ze staan geregistreerd in de Basisregistratie Personen (BRP).

Doorontwikkeling GDI

De Generieke Digitale Infrastructuur (GDI) vormt de basis voor de digitale dienstverlening naar burgers en ondernemers. Deze moet veilig, betrouwbaar en efficiënt zijn. BZK werkt aan een vernieuwde Berichtenvoorziening van MijnOverheid. Deze kan ook de communicatie met bedrijven verzorgen. Daarnaast ontwikkelen we het eID stelsel verder zodat digitaal inloggen op een hoger betrouwbaarheidsniveau mogelijk wordt.

Nationale veiligheid

Ontwikkeling dreiging

De dreiging voor de nationale veiligheid is uiteenlopend en is opnieuw toegenomen. Dit zal naar verwachting langere tijd aanhouden. De Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) doet onderzoek naar organisaties, personen en andere landen die een (mogelijk) gevaar vormen voor de Nederlandse democratische rechtsorde. Voor 2018 en 2019 zijn extra middelen toegekend aan de AIVD om de verhoogde wervingsinspanningen te kunnen continueren.

Jihadistisch terrorisme

De recente aanslagen in Europa bevestigen het beeld dat de terroristische dreiging tegen het Westen zich in verschillende gedaanten voordoet. Het dreigingsbeeld is complex en diffuus. De inspanningen van de AIVD zijn gericht op het tijdig onderkennen van deze dreigingen. Hiertoe trekt de AIVD samen op met onder andere de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV), de Nationale Politie, het Openbaar Ministerie en gemeenten. Ook vindt internationale samenwerking plaats op het gebied van terrorisme.

Instabiliteit aan de buitengrenzen en heimelijke politieke beïnvloeding

De gespannen relatie met Rusland en de (politieke) instabiliteit van diverse landen in Noord-Afrika en het Midden-Oosten leiden tot aanhoudende instabiliteit aan de buitengrenzen van Europa. Statelijke actoren vergaren bij voortdurende geheime informatie in Nederland of tegen Nederlandse belangen en beïnvloeden politieke en economische besluitvorming. Ook is er sprake van heimelijke beïnvloeding en inmenging gericht op diasporagemeenschappen («de lange arm»). Hierdoor worden spanningen tussen bevolkingsgroepen uit landen van herkomst in Nederland geïmporteerd. Deze ontwikkelingen vormen het decor waartegen de AIVD inlichtingen verzamelt om de belangen en de veiligheid van Nederland te ondersteunen.

Cyberdreiging

De omvang van hoogwaardige digitale aanvallen vanuit statelijke actoren richting de Nederlandse overheid en het Nederlandse bedrijfsleven heeft de afgelopen jaren een grote vlucht genomen. Digitale aanvallen zijn gericht op de aantasting en ondermijning van politiek-bestuurlijke en democratische besluitvorming en ontvreemding van strategische bedrijfsinformatie of hoogwaardige (technologische) kennis. Dat tast het economisch verdienvermogen van Nederland aan. De AIVD werkt nauw samen met de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD) en de NCTV om de rijksoverheid en publieke en private organisaties inzicht te kunnen vertrekken over het cyberdreigingsbeeld en (mogelijke) concrete digitale aanvallen. Ook wordt advies verstrekt op het gebied van informatiebeveiliging en schadeherstel.

Migratiestromen en polarisatie

Het migratievraagstuk kent meerdere veiligheidsdimensies, waaronder het misbruik van migratiestromen en asielpcedures door jihadisten en de verdere polarisatie tussen bevolkingsgroepen. Daarnaast zien Salafistische groeperingen de grote groepen asielzoekers als nieuwe doelgroep voor de antidemocratische en intolerante vorm van islam die zij voorstaan. De toenemende polarisatie in Nederland geeft reden tot zorg. De AIVD adviseert de partners in de vreemdelingenketen om eventuele dreigingen in dit verband te kunnen adresseren.

Modernisering Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wiv)

De gemoderniseerde Wiv geeft onder meer invulling aan de nieuwe bevoegdheid voor het onderzoeken van kabelgebonden telecommunicatie. Dit gaat gepaard met een uitbreiding van de controle. Inzet van de bevoegdheden vindt doelgericht plaats, met een onafhankelijke bindende toetsing vooraf en toezicht tijdens de inzet en achteraf. Ook het gebruik van verkregen data is aan striktere regelgeving en bewaar- en vernietigingstermijnen gebonden.

Belangrijkste beleidsmatige mutaties t.o.v. vorig jaar (ontvangsten, uitgaven en niet-belastingontvangsten)

Opbouw uitgaven (x € 1.000)							
	art. nr.	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Stand ontwerpbegroting 2017 (inclusief NvW)		742.246	651.943	672.215	697.394	654.928	0
Mutatie 1^e suppletoire begroting 2017		147.721	52.591	27.591	- 5.683	26.019	24.630
Belangrijkste mutaties		1.230	54.241	34.152	25.009	35.268	688.325
1) Fractiekosten	1		2.600				
2) Wiv	2	10.200	9.481	9.486	9.488	9.488	9.488
3) Kasschuif Wiv	2	- 6.150	900	2.850	100	2.300	
4) Cybersecurity	2		7.500	7.500	7.500	7.500	7.500
5) Stoppen Operatie BRP	6	- 13.200	- 12.000	- 9.400	- 9.400	- 1.400	
6) Bijdrage eID-stelselkosten	6		10.000	8.000	8.000	8.000	8.000
7) Vrijgave GDI-middelen	6		12.340				
8) VPB veiling locaties benzine-stations	12	7.956	8.925	6.452	6.452	6.452	6.452
Overige mutaties		2.424	14.495	9.264	2.869	2.928	656.885
Stand ontwerpbegroting 2018		891.197	758.775	733.958	716.720	716.215	712.955

Toelichting

1. Fractiekosten

In de begroting 2017 is het amendement van het Tweede Kamerlid Arib vanaf 2018 ten laste gebracht van de uitgaven op artikelonderdeel 1.2 Participatie (Kamerstukken II 2015–2016 [34 485 VII, nr. 5](#)). Voor 2018 is de begroting hiervoor opgehoogd.

2. Wiv

De wijziging op de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wiv) treedt per 1 januari 2018 in werking. De eerder door het kabinet op de aanvullende post gereserveerde middelen zijn toegevoegd aan de begrotingen van de verantwoordelijke departementen, waaronder BZK.

3. Kasschuif Wiv

De wijziging op de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wiv) treedt per 1 januari 2018 in werking. Vanwege een gefaseerde invoering van de kabelinterceptie worden middelen verschoven naar latere jaren.

4. Cybersecurity

Met ingang van 2018 worden structureel extra middelen aan de begroting van de AIVD toegevoegd met als doel cyberspionage en -sabotage tegen te gaan. Het betreft hier verschillende maatregelen ter ondersteuning van detectie, onderzoek en preventie.

5. Stoppen Operatie BRP

Besloten is te stoppen met de Operatie BRP, waardoor inbeheername door de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG) vervalt. De begroting is hierop aangepast.

6. Bijdrage eID-stelselkosten

Dit betreffen structurele bijdragen van de Ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Infrastructuur en Milieu (IenM), Financiën (FIN) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en een incidentele bijdrage van het Ministerie van Veiligheid en Justitie (VenJ) aan de begroting van BZK voor de stelselkosten van eID.

7. Vrijgave GDI-middelen

Aan de hand van bestedingsplannen worden jaarlijks de generieke digitale infrastructuur (GDI) middelen voor het jaar erop van de Aanvullende Post GDI aan de begrotingen van de opdrachtgevers toegekend. Dit betreft de toekenning voor 2018 voor onder andere eID en de stelselvoorzieningen.

8. VPB veiling locaties benzinstations

Vanaf 2016 is ook de rijksoverheid VPB-plichtig. De winst op de veiling van benzinstations valt onder de vennootschapsbelasting (VPB). In 2017 wordt zowel de aanslag over 2016 als de voorlopige aanslag over 2017 betaald. In 2018 wordt een nabetaling over 2017 verwacht.

Opbouw ontvangsten (x € 1.000)							
	art. nr.	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Stand ontwerpbegroting 2017 (inclusief NvW)		69.929	64.870	64.707	64.692	64.356	0
Mutatie 1 ^e suppletoire begroting 2017		91.407	- 1.823	10.509	10.435	2.385	985
Belangrijkste mutaties		- 6.471	- 12.000	- 9.400	- 9.400	- 1.400	64.356
1) Stoppen Operatie BRP	6	- 13.200	- 12.000	- 9.400	- 9.400	- 1.400	
Overige mutaties		6.729	0	0	0	0	64.356
Stand ontwerpbegroting 2018		154.865	51.047	65.816	65.727	65.341	65.341

Toelichting

1. Stoppen Operatie BRP

Besloten is te stoppen met de Operatie BRP, waardoor inbeheername door de RvIG vervalt. De doorbelasting uit de 1^e suppletore begroting 2017 van de externe kosten voor de inbeheername BRP naar de gebruikers is derhalve teruggedraaid.

Overzicht niet-juridisch verplichte uitgaven en bestemming (bedragen x € 1.000)				
Art.nr.	Naamartikel (€ tot. Uitg. art.)	Juridisch verplichte uitgaven	Niet-Juridisch verplichte uitgaven	Bestemming van de niet-juridisch verplichte uitgaven
6	Dienstverlenende en innovatieve overheid (€ 122.211)	€ 113.520 (93%)	€ 8.691 (7%)	<ul style="list-style-type: none"> • Subsidie t.b.v. digitale dienstverlening en informatiebeleid (€ 100) • Doorontwikkeling en innovatie e-overheidsvoorzieningen (€ 4.614) • Digitale dienstverlening en wetgeving (€ 1.750) • Toegankelijkheid en kwaliteit overheidsinformatie, inzage en correctie, veiligheid en infrastructuur, gegevenslandschap (€ 2.227)
7	Arbeidszaken overheid (€ 27.317)	€ 25.328 (93%)	€ 1.989 (7%)	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsmarktbeleid (€ 1.989)
Totaal aan niet verplichte uitgaven			€ 10.680	

Meerjarenplanning beleidsdoorlichtingen									
Artikel	Naam artikel	(realisatie)		(planning)				Geheel artikel-onderdeel?	
		2016	2017	2018	2019	2020	2021		2022
1	Openbaar bestuur en democratie								
1.1	Bestuurlijke en financiële verhoudingen			✓					Ja
1.2	Participatie			✓					Ja
2	Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst								Nee
6	Dienstverlenende en innovatieve overheid								
6.2	Informatiebeleid en ontwikkeling e-overheidsvoorzieningen					✓			Ja
6.3	Betrouwbare levering van e-overheidsvoorzieningen					✓			Ja
6.4	Burgerschap		✓					✓	Ja
6.5	Reisdocumenten en basisadministratie persoonsgegevens					✓			Ja
7	Arbeidszaken overheid								
7.1	Overheid als werkgever			✓					Ja
7.2	Pensioenen, uitkeringen en benoemingsregelingen			✓					Nee

Toelichting

2. Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Een beleidsdoorlichting is voor artikel 2 op grond van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten niet mogelijk. In dit kader wordt ook verwezen naar de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wiv),

artikel 8 lid 3 en artikel 15. Wel heeft de commissie Dessens in 2013 de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten geëvalueerd. Ook wordt uitvoering gegeven aan de motie Van Toorenburg/Schouw (Kamerstukken II 2013 – 2014 30 977, nr. 105) en is in 2015 door de Algemene Rekenkamer het rapport Bezuinigingen en intensiveringen bij de AIVD gepubliceerd.

7.2 Pensioenen, uitkeringen en benoemingsregelingen

Artikel 7 wordt integraal doorgelicht. Voor beleidsartikel 7.2 geldt dat pensioenen en uitkeringen zich niet laten toetsen op doeltreffendheid en ten dele op doelmatigheid.

Voor een overzicht van de gerealiseerde beleidsdoorlichtingen en evaluaties wordt verwezen naar de meest recente jaarverslagen en/of de site van het Ministerie van Financiën: <http://www.rijksbegroting.nl/beleidsevaluaties>.

Voor de meerjarenplanning van de beleidsdoorlichtingen en evaluaties wordt verwezen naar bijlage 6.5 bij deze begroting: «Evaluatie- en overig onderzoek». Voor de gerealiseerde beleidsdoorlichtingen en overige evaluaties zijn hyperlinks opgenomen die meteen verwijzen naar de betreffende documenten.

3. BELEIDSARTIKELEN

Artikel 1. Openbaar bestuur en democratie

A Algemene doelstelling

Een bijdrage leveren aan een goed functionerend openbaar bestuur en democratie.

B Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is verantwoordelijk voor het functioneren van het stelsel van het openbaar bestuur. Die verantwoordelijkheid richt zich op de bestuurlijke verhoudingen, het medebeheer van het Gemeentefonds en het Provinciefonds, en interbestuurlijk toezicht. De Minister van BZK is verantwoordelijk voor de bestuurlijke organisatie (de Grondwet, de Gemeente- en Provinciewet, de Financiële verhoudingswet en de Wet gemeenschappelijke regelingen). In het regeerakkoord zijn op dit vlak ambitieuze beleidsvoornemens geformuleerd. Het gaat daarbij in de eerste plaats om de decentralisaties in het sociaal domein die door de Minister van BZK in hun onderlinge samenhang worden gecoördineerd en onder de verantwoordelijkheid van de bewindspersonen van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Veiligheid en Justitie (VenJ) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) worden uitgevoerd. In het verlengde hiervan voert de Minister van BZK een krachtig beleid gericht op het bewerkstelligen van voldoende uitvoeringskracht bij met name de gemeenten. Een tweede pijler van de legitimatie van het Nederlandse openbaar bestuur betreft het democratische en rechtsstatelijke gehalte van de publieke besluitvorming en beleidsvoering. In dat kader waarborgt de Minister van BZK het functioneren van het constitutionele bestel, waaronder het stelsel van de representatieve democratie dat waar nodig dient te worden aangevuld met directe en participatieve vormen van democratie. Daarbij gaat het in de eerste plaats om de verkiezingen (de Kieswet) voor vertegenwoordigende lichamen op de verschillende bestuurlijke niveaus. De Minister van BZK zorgt er tevens voor dat de Kiesraad zijn wettelijke taken adequaat kan vervullen. Daarnaast voert de Minister van BZK de op 1 mei 2013 in werking getreden Wet financiering politieke partijen (Wfpp) uit en is hij sinds 1 april 2012 verantwoordelijk voor de procesvoering met betrekking tot het Europees Burgerinitiatief. Sinds 1 juli 2015 is de Wet raadgevend referendum van kracht; voor de uitvoering van deze wet is de Minister van BZK verantwoordelijk.

De Minister van BZK is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en uitvoering van Agenda Stad. Dit interbestuurlijke programma is gericht op (het bevorderen van) groei, leefbaarheid en innovatie in Nederlandse steden door middel van zogenoemde City Deals. De Minister van BZK is verder medeverantwoordelijk voor de Nederlandse bijdrage aan de uitvoering van de Europese Agenda Stad.

C Beleidswijzigingen

Er zijn geen beleidswijzigingen.

D1 Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid (bedragen x € 1.000)								
Art.nr.	Verplichtingen:	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
		35.380	35.804	28.920	25.033	25.068	25.068	25.068
	Uitgaven:	34.425	35.804	28.920	25.033	25.068	25.068	25.068
	Waarvan juridisch verplicht (percentage)			100%				
1.1	Bestuurlijke en financiële verhoudingen	11.935	12.960	9.011	7.724	7.759	7.759	7.759
	Subsidies	7.928	6.737	5.288	3.968	3.968	3.968	3.968
	Communicatie, kennisdeling en onderzoek	105	0	0	0	0	0	0
	Diverse subsidies	4.312	3.467	2.018	698	698	698	698
	Oorlogsgravenstichting (OGS)	3.511	3.270	3.270	3.270	3.270	3.270	3.270
	Opdrachten	3.942	4.537	3.657	3.690	3.725	3.725	3.725
	Communicatie, kennisdeling en onderzoek	3.942	4.537	3.657	3.690	3.725	3.725	3.725
	Bijdrage aan ZBO's / RWT's	0	970	0	0	0	0	0
	Diverse bijdragen	0	970	0	0	0	0	0
	Bijdragen aan medeoverheden	0	650	0	0	0	0	0
	Diverse bijdragen	0	650	0	0	0	0	0
	Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	65	66	66	66	66	66	66
	Bijdragen internationaal	65	66	66	66	66	66	66
1.2	Participatie	22.490	22.844	19.909	17.309	17.309	17.309	17.309
	Subsidies	17.330	17.570	17.524	14.924	14.924	14.924	14.924
	Politieke partijen	17.330	17.570	17.524	14.924	14.924	14.924	14.924
	Opdrachten	3.167	3.776	2.385	2.385	2.385	2.385	2.385
	Kiesraad	401	546	0	0	0	0	0
	Raadgevend referendum	987	37	0	0	0	0	0
	Verkiezingen	1.779	3.193	2.385	2.385	2.385	2.385	2.385
	Bijdrage aan ZBO's / RWT's	1.639	0	0	0	0	0	0
	Raadgevend referendum	1.639	0	0	0	0	0	0
	Bijdragen aan medeoverheden	350	1.498	0	0	0	0	0
	Experiment centrale stemopneming	304	1.498	0	0	0	0	0
	Verkiezingen	46	0	0	0	0	0	0
	Bijdrage aan andere begrotingshoofdstukken	4	0	0	0	0	0	0
	Kiesraad	4	0	0	0	0	0	0

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ontvangsten:	26.733	25.965	21.965	21.965	21.965	21.965	21.965

D2 Budgetflexibiliteit

Van het totale uitgavenbudget op artikel 1 is 100% juridisch verplicht en dit kent de volgende onderverdeling:

Subsidies

De subsidies zijn voor 100% juridisch verplicht. Het betreft financiering van de politieke partijen, de oorlogsgravenstichting en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).

Opdrachten

Het budget voor opdrachten is 100% juridisch verplicht. Het betreft hier middelen voor onder andere de verkiezingen, kenniscentra en onderzoeken door derden en de Monitor sociaal domein.

Bijdrage aan (inter)nationale organisaties

De bijdrage aan (inter)nationale organisaties is voor 100% juridisch verplicht. Dit betreft financiële ondersteuning aan organisaties die actief Europees burgerschap bevorderen.

E Toelichting op de instrumenten

1.1 Bestuurlijke en financiële verhoudingen

Subsidies

Diverse subsidies

COELO

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) ontvangt een subsidie voor informatieverstrekking over lokale lasten aan burgers.

Kenniscentrum Europa Decentraal

Het Kenniscentrum Europa Decentraal ontvangt een subsidie. Dit is een gezamenlijk initiatief van het Ministerie van BZK, het Interprovinciaal Overleg (IPO), de VNG en de Unie van Waterschappen, dat zich richt op toepassing en verspreiding van kennis en expertise over Europees recht bij de decentrale overheden.

OTAV

De VNG ontvangt een subsidie voor de activiteiten van het Ondersteuningsteam Asielzoekers Vergunninghouders (OTAV) voor het project «lokale preventieve aanpak gezondheidsbevordering statushouders».

Oorlogsgravenstichting (OGS)

Namens de Nederlandse overheid onderhoudt de Oorlogsgravenstichting wereldwijd ongeveer 50.000 graven van Nederlandse oorlogsslachtoffers. Deze graven liggen in meer dan vijftig landen, verspreid over vijf continenten. Het zwaartepunt ligt daarbij in Indonesië. Tevens verzorgt de stichting ruim 10.000 graven van militairen van de geallieerde strijdkrachten in Nederland.

De Subsidieregeling Oorlogsgravenstichting 2013 was met één jaar verlengd en vervalt per 01-01-2018. De subsidieregeling is geëvalueerd en daar waar nodig worden de resultaten van deze evaluatie verwerkt in de nieuw op te stellen subsidieregeling over de periode 2018 t/m 2021.

Opdrachten

Communicatie, kennisdeling en onderzoek

De Minister van BZK zet zich in voor kennisdeling en kennisvermeerdering. Verschillende publicaties, congressen en onderzoeken op het terrein van het functioneren van het openbaar bestuur worden gefinancierd. Ook financiert het Ministerie van BZK onderzoeken door derden.

In 2018 wordt voor het derde jaar de «overall rapportage sociaal domein» naar de Tweede Kamer gestuurd, zodat trends en ontwikkelingen in het gedecentraliseerde sociaal domein in kaart kunnen worden gebracht. De verbreding van het sociaal domein in de rapportage zoals die in 2017 is ingezet, zal in 2018 worden doorgezet. In het interdepartementale en interbestuurlijke programma sociaal domein worden randvoorwaardelijke thema's als het monitoren van de maatschappelijke effecten en financiële verantwoording van de decentralisaties opgepakt

Bijdrage aan (inter)nationale organisaties

Bijdragen internationaal

Het programma «Europa voor de burger» biedt financiële ondersteuning aan burgers en organisaties die een actief Europees burgerschap bevorderen om zo het proces van Europese integratie te stimuleren en de kloof tussen de burger en de Europese Unie te verkleinen. Om het programma bekendheid te geven en belangstellenden bij te staan bij het indienen van subsidieaanvragen, faciliteert de Europese Commissie in samenwerking met de lidstaten Europe for Citizens Points (ECP). In Nederland is het ECP belegd bij Dutch Culture, waarvoor een jaarlijkse bijdrage wordt verstrekt.

1.2 Participatie

Subsidies

Politieke partijen

Politieke partijen ontvangen subsidie op grond van de Wet financiering politieke partijen (Wfpp). Een politieke partij komt voor subsidie in aanmerking als zij voldoet aan de in deze wet genoemde voorwaarden.

Tabel overzicht subsidie politieke partijen (bedragen in €)

Partij	Waarde 2014	Waarde 2015	Waarde 2016	Waarde 2017 ^{1 2}
VVD	3.754.370	3.702.152	3.606.842	3.336.506
PvdA	3.614.965	3.558.735	3.400.247	2.361.386
SP	1.598.631	1.579.116	1.600.936	1.576.132
CDA	1.675.014	1.648.734	1.652.742	1.852.561
D66	1.566.367	1.570.213	1.586.014	1.826.685
CU	937.648	938.383	932.776	937.595
GL	821.782	821.108	810.649	1.197.475
SGP	902.235	908.654	903.874	908.830
PvdD	620.441	621.330	623.345	742.723
50PLUS	392.531	458.533	395.916	491.292
OSF	360.575	365.634	366.050	368.440
VNL	0	0	428.421	215.238
DENK	0	0	159.695	356.293
FvD	0	0	0	590.860
Totaal	16.244.559	16.172.592	16.467.507	16.762.016

¹ Het betreft hier voorlopige bedragen. 80% daarvan is inmiddels uitgekeerd. Uiterlijk 1 juli van het jaar volgend op het subsidiejaar moeten partijen een definitieve subsidieaanvraag indienen. Als bij de beoordeling daarvan blijkt dat de partijen voldoen aan de voorwaarden, wordt de resterende 20% uitgekeerd.

² De loon- en prijsbijstellingen over 2016 en 2017 moeten nog in deze bedragen worden verwerkt.

Opdrachten

Verkiezingen

Dit heeft betrekking op de verkiezingen die in Nederland worden gehouden (dit is inclusief de verkiezingen in Caribisch Nederland). In maart 2018 worden Gemeenteraadsverkiezingen gehouden. De Minister van BZK is verantwoordelijk voor de uitvoering van de landelijke informerende campagne en het faciliteren van de gemeenten bij de uitvoering van de verkiezingen. Tevens moet er vanwege de Wet raadgevend referendum, rekening mee worden gehouden dat er in 2018 referendumverkiezingen kunnen plaatsvinden. Indien dat het geval is, heeft de Minister van BZK dezelfde verantwoordelijkheden als bij een reguliere verkiezing.

Ontvangsten

De ontvangsten betreffen de bijdragen van de waterschappen ten behoeve van de Waarderingskamer.

Artikel 2. Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD)

A Algemene doelstelling

De Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) staat voor de nationale veiligheid door tijdig dreigingen, internationale politieke ontwikkelingen en risico's te onderkennen die niet direct zichtbaar zijn en doet daartoe onderzoek in binnen- en buitenland. De AIVD signaleert, adviseert en deelt gericht informatie met zijn samenwerkingspartners zodat deze de dreiging en risico's kunnen reduceren. Waar nodig reduceert de AIVD zelfstandig risico's.

B Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is verantwoordelijk voor de taakuitvoering van de AIVD. De AIVD verricht onderzoek in binnen- en buitenland met behulp van inlichtingenmiddelen. Op basis van de bevindingen informeert en adviseert de AIVD zijn afnemers met ambtsberichten en analyses (waaronder openbare publicaties) en door gericht relatiemanagement. De Minister van BZK legt zo veel als mogelijk in het openbaar verantwoording af aan de Tweede Kamer. Waar dat niet kan, vanwege geheimhoudings-noodzaak, gebeurt dit via de Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CIVD) van de Tweede Kamer.

Tabel 2.1 Kengetallen

	Waarde 2016
Aantal gedrukte openbare publicaties	2
Aantal ambtsberichten aan het Openbaar Ministerie ¹	74
Aantal ambtsberichten aan het Ministerie van Buitenlandse Zaken in het kader van exportcontroles ²	37
Aantal uitgebrachte producten ³ ten behoeve van de beveiligingsbevoegende taak en het Stelsel bewaken en beveiligen	118
Aantal door AIVD afgeronde ⁴ veiligheidsonderzoeken	8.269
Aantal herhaalonderzoeken ⁵	1.358
Aantal geweigerde Verklaringen van Geen Bezwaar (VGB)	784

¹ De AIVD brengt zowel primair als ter kennisname ambtsberichten uit aan het Openbaar Ministerie (OM), te weten aan de Landelijke Officier van Justitie Terrorismebestrijding (LOVJ). Met ingang van de Rijksbegroting 2018 worden enkel de primair aan het OM uitgebrachte ambtsberichten opgenomen.

² De AIVD brengt ambtsberichten uit aan het Ministerie van Buitenlandse Zaken, te weten het Directoraat-generaal Buitenlandse Economische Betrekkingen (DGBEB) in het kader van exportcontrole op strategische goederen (o.a. dual use).

³ De gerapporteerde producten zijn vervaardigd ten behoeve van de C- en de E-taak, dit betreft onder andere dreigingsinschatting, dreigingsanalyse en risicoanalyse.

⁴ Met ingang van de Rijksbegroting 2018 wordt enkel het aantal afgeronde veiligheidsonderzoeken gerapporteerd. De waarde 2016 geeft nog het aantal in behandeling genomen veiligheidsonderzoeken weer.

⁵ Het betreft het aantal afgeronde herhaalonderzoeken naar vertrouwensfunctionarissen, exclusief de gemandateerde onderzoeken aan de KMar, Politie en DBB.

Bron: AIVD

C Beleidswijzigingen

Versterking veiligheidsketen

Als gevolg van de versterking van de veiligheidsketen (Kamerstukken II 2014–2015 [29 754, nr. 302](#)) is de begroting van de AIVD meerjarig verhoogd. Reden van deze toekenning was het veranderde dreigingsbeeld. Met deze middelen heeft de AIVD extra personeel kunnen werven en is er geïnvesteerd in operationele onderzoeken, materiële uitgaven en ICT. Voor 2018 en 2019 zijn reeds aanvullende middelen toegevoegd aan de begroting van de AIVD om de instroom van nieuwe medewerkers ook in deze jaren op dit hoge niveau te kunnen continueren. Dit draagt bij aan het realiseren van onderzoeksdoelstellingen voor de AIVD. Ook zijn middelen overgeheveld vanuit het Ministerie van Veiligheid en Justitie die worden ingezet voor monitoring- en detectiedienstverlening voor het onderkennen van digitale spionageaanvallen. Deze inzet vindt plaats in nauwe samenwerking met de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD) en de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV).

Internationale samenwerking

Terrorisme is een grensoverschrijdend probleem dat gezamenlijk dient te worden aangepakt. Voor 2018 wordt ingezet op de verdere consolidering en uitbouw van de operationele samenwerking tussen Europese veiligheidsdiensten. Dit bouwt voort op de reeds bewezen waarde van het recent opgerichte platform en database van de Counter Terrorism Group (CTG). Ook wordt geïnvesteerd in de versteviging en uitbreiding van het externe veiligheidsnetwerk, zowel nationaal als internationaal. Op basis van aanscherpingen in de nieuwe Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wiv) worden daarbij extra inspanningen verricht voor een meer uitgebreide weging van de samenwerking met buitenlandse diensten.

Intensivering Cybersecurity

Met ingang van 2018 worden structureel extra middelen aan de begroting van de AIVD toegevoegd met als doel cyberspionage en -sabotage tegen te gaan. Het betreft hier verschillende maatregelen ter ondersteuning van detectie, onderzoek en preventie. Daarnaast worden extra gelden, afkomstig van het Ministerie van Veiligheid en Justitie aan de begroting van de AIVD toegevoegd. Deze middelen worden met name ingezet voor versterking van het Nationaal Detectie Netwerk (NDN). Deze inzet vindt plaats in nauwe samenwerking met de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD) en de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en veiligheid (NCTV).

Gezamenlijke unit Veiligheidsonderzoeken van de AIVD en MIVD

Voor de vorming van een gezamenlijke unit Veiligheidsonderzoeken van de AIVD en MIVD zijn de contouren bepaald en is gestart met de projectmatige uitwerking ervan. Het streven is om de gezamenlijke unit in 2018 te starten. Een aantal van de implementatie- en integratiemaatregelen zal daarna nog doorlopen. Aanleiding voor de gezamenlijke unit zijn eerdere aanbevelingen van de Commissie evaluatie Wiv 2002 (Kamerstukken II 2013–2014 [33 820, nr 1.](#)).

D1 Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid (bedragen x € 1.000)								
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Art.nr.	Verplichtingen:	206.751	228.466	249.167	251.094	252.068	254.290	251.990
	Uitgaven:	229.289	228.466	249.167	251.094	252.068	254.290	251.990
	Waarvan juridisch verplicht (percentage)			100%				
2.1	Apparaat	217.938	217.616	238.067	240.299	241.273	243.495	241.195
2.2	Geheim	11.351	10.850	11.100	10.795	10.795	10.795	10.795
	Ontvangsten:	12.862	12.714	12.714	12.714	12.714	12.714	12.714

D2 Budgetflexibiliteit

Omdat het budget als apparaat wordt aangemerkt, is het gehele budget juridisch verplicht verondersteld.

E Toelichting op de instrumenten

Vanwege het bijzondere karakter van dit begrotingsartikel en de gedeeltelijk geheime uitgaven zijn de uitgaven niet nader uitgesplitst en zijn de apparaatsuitgaven niet opgenomen in het centraal apparaatsartikel.

Ontvangsten

De AIVD verricht veiligheidsonderzoeken voor andere (overheids-) organisaties en brengt daarvoor een tarief in rekening. De ontvangsten hebben hier voornamelijk betrekking op.

Artikel 6. Dienstverlenende en innovatieve overheid

A Algemene doelstelling

Het verbeteren van de informatiepositie van de burger in zijn relatie met de overheid, het bevorderen van maatschappelijk initiatief (actief burgerschap) en het bijdragen aan een adequate dienstverlening voor burgers door het zorgen voor:

- veilige en betrouwbare digitale voorzieningen voor efficiënt gebruik van overheidsinformatie en -gegevens;
- de bescherming van de rechten van burgers tegen ongewenste aspecten van digitalisering;
- het waarborgen van toegankelijke en veilige dienstverlening.

B Rol en verantwoordelijkheid

Vanuit de verantwoordelijkheid voor goed openbaar bestuur maakt de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) werk van openbaarheid van bestuur en toegang tot overheidsinformatie. De Minister van BZK heeft een stimulerende rol bij het bevorderen van de participatieve en directe vormen van democratie als aanvulling op het representatieve stelsel en een agenderende rol op het terrein van de relatie tussen de informatiesamenleving en openbaar bestuur. De Minister van BZK pakt, samen met de Minister van Economische Zaken (EZ), de rol om voortdurend de beleidsagenda op het terrein van de informatiesamenleving en overheid te herijken aan de eisen van de tijd.

De Minister van BZK is verantwoordelijk voor een doelmatig, doeltreffend en democratisch openbaar bestuur en een goede organisatie daarvan, met het oog op een adequate dienstverlening. De Minister van BZK is stelselverantwoordelijk voor de inrichting en governance van de generieke onderdelen van de digitale overheid en organiseert een aantal voorzieningen. Samen met de Minister van EZ zorgt hij er als coördinator voor dat er samenhang is tussen digitale dienstverlening voor burgers en bedrijven. Daarbij coördineert hij door overheidsbreed afspraken te maken over de generieke digitale infrastructuur. In het verlengde van de verantwoordelijkheid een adequate digitale dienstverlening te bevorderen, ligt de verantwoordelijkheid te zorgen voor maatregelen die burgers rechten geven en beschermen tegen ongewenste aspecten van digitalisering.

De Minister van BZK heeft een kaderstellende rol op het gebied van de e-overheid. Kaderstellen gebeurt in de vorm van wetgeving, standaarden, architectuurkaders en richtlijnen. Onder deze verantwoordelijkheid valt de inrichting, beschikbaarstelling, instandhouding, werking, beveiliging en betrouwbaarheid van generieke voorzieningen voor elektronisch berichtenverkeer en informatieverschaffing, alsmede van voorzieningen voor elektronische authenticatie en registratie van machtigingen in het burgerservicenummer (BSN)-domein¹.

De Minister van BZK is verantwoordelijk voor het beleid rondom het vaststellen van de identiteit alsmede de verstrekking van reisdocumenten op basis daarvan. Ook is de Minister van BZK verantwoordelijk voor de vastlegging van persoons- en adresgegevens in de Basisregistratie Personen (BRP). In dat kader houdt de Minister van BZK toezicht op de

¹ Zie Wet elektronische berichtenverkeer Belastingdienst, artikel X

uitvoering van de Paspoortwet, monitort de uitvoering van de wet BRP en ondersteunt de gemeenten die primair verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van deze wetten. De Minister van BZK faciliteert hiermee het juiste gebruik van persoons- en adresgegevens door andere overheidsinstanties. Het tegengaan van fraude met persoons- en adresgegevens en reisdocumenten vormt hiervan een integraal onderdeel.

C Beleidswijzigingen

Duurzame financieringsafspraken GDI

Het kabinet heeft in 2017 besloten voor DigiD en MijnOverheid de duurzame financieringsafspraken Generieke Digitale Infrastructuur (GDI) per 2018 te effectueren. Voor alle overige GDI voorzieningen geldt dit per 2019. Concreet betekent dit dat de beheer- en exploitatiekosten van de voorzieningen die binnen de GDI vallen, niet meer vanuit de begroting van BZK worden bekostigd, maar door de beheerders van GDI voorzieningen direct worden doorbelast aan de afnemers. Dit leidt tot een structurele en duurzame financiering van vitale voorzieningen.

Stoppen Operatie BRP

In het AO d.d. 5 juli 2017 met de Tweede Kamer over de Operatie BRP en het BIT-advies in deze, heeft de Minister van BZK tot stopzetten van de Operatie BRP geconcludeerd. De Minister heeft toegezegd de Tweede Kamer separaat te informeren over de consequenties. Dit laat onverlet dat de bestaande GBA-voorzieningen, los van de Operatie BRP, in de basisregistratie personen blijven voorzien.

D1 Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid (bedragen x € 1.000)		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Art.nr.	Verplichtingen:	170.392	195.352	122.211	104.838	103.267	99.188	99.188
	Uitgaven:	193.829	195.352	122.211	104.838	103.267	99.188	99.188
	Waarvan juridisch verplicht (percentage)			93%				
6.2	Informatiebeleid en ontwikkeling e-overheidsvoorzieningen	34.653	49.123	44.725	36.198	35.570	35.591	35.591
	Subsidies	282	225	200	200	200	200	200
	(Door)ontwikkeling e-overheidsvoorzieningen	282	200	200	200	200	200	200
	Communicatie, kennisdeling en onderzoek	0	25	0	0	0	0	0
	Opdrachten	19.917	20.718	37.095	34.968	34.340	34.361	34.361
	(Door)ontwikkeling e-overheidsvoorzieningen	10.616	3.045	20.569	18.536	17.908	17.929	17.929
	Aanpak fraudebestrijding	9.301	11.337	11.482	11.482	11.482	11.482	11.482
	Digitale dienstverlening	0	2.480	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
	Informatiebeleid	0	3.856	3.044	2.950	2.950	2.950	2.950
	Bijdrage aan agent-schappen	14.121	27.680	6.930	530	530	530	530
	Aanpak fraudebestrijding	2.460	625	480	480	480	480	480
	Logius	9.823	23.918	6.400	0	0	0	0
	RvIG	1.259	2.759	0	0	0	0	0
	UBR	579	313	0	0	0	0	0
	RVO	0	65	50	50	50	50	50
	Bijdragen aan medeoverheden	273	500	500	500	500	500	500
	Gemeenten	273	500	500	500	500	500	500
	Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	60	0	0	0	0	0	0
	(Door)ontwikkeling e-overheidsvoorzieningen	60	0	0	0	0	0	0

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
6.3							
Betrouwbare levering van e-overheidsvoorzieningen	97.910	102.155	46.533	37.560	37.766	37.766	37.766
Opdrachten	2.447	2.634	2.234	2.234	2.234	2.234	2.234
Beheer e-overheidsvoorzieningen	600	422	422	422	422	422	422
Officiële publicaties en wettenbank	1.847	2.212	1.812	1.812	1.812	1.812	1.812
Bijdrage aan agent-schappen	95.463	99.521	44.299	35.326	35.532	35.532	35.532
Logius	85.924	88.711	36.210	27.071	27.071	27.071	27.071
RvIG	3.631	3.434	3.423	3.589	3.796	3.796	3.796
UBR	5.908	7.376	4.666	4.666	4.665	4.665	4.665
6.4							
Burgerschap	6.028	6.883	5.325	5.579	5.529	5.529	5.529
Subsidies	4.596	5.296	4.420	4.420	4.420	4.420	4.420
Comité 4/5 mei	106	108	108	108	108	108	108
ProDemos	4.238	4.312	4.312	4.312	4.312	4.312	4.312
Programma burgerschap	252	876	0	0	0	0	0
Opdrachten	1.432	1.587	905	1.159	1.109	1.109	1.109
Democratie	847	507	350	600	600	600	600
Programma burgerschap	585	1.080	555	559	509	509	509
6.5							
Reisdocumenten en basisadministratie personen	55.238	37.191	25.628	25.501	24.402	20.302	20.302
Opdrachten	18.407	9.738	8.169	7.996	6.896	2.796	2.796
Beleid BRP en reisdocumenten	6.578	504	8.169	7.996	6.896	2.796	2.796
Operatie BRP	11.829	9.234	0	0	0	0	0
Bijdrage aan agent-schappen	36.661	27.353	17.459	17.505	17.506	17.506	17.506
RvIG	36.661	27.353	17.459	17.505	17.506	17.506	17.506
Bijdragen aan medeoverheden	170	100	0	0	0	0	0
Gemeenten	170	100	0	0	0	0	0
Ontvangsten:	17.246	25.735	513	423	423	423	423

D2 Budgetflexibiliteit

Van het totale uitgavenbudget op artikel 6 is 93% juridisch verplicht en dit kent de volgende onderverdeling:

Subsidies

De subsidies zijn 98% verplicht. Het gaat om subsidies aan ProDemos en het Nationaal Comité 4/5 mei.

Opdrachten

De opdrachten zijn voor 82% verplicht. Dit betreft onder andere verplichtingen die zijn aangegaan voor de aanpak fraudebestrijding, de productie van officiële publicaties en het programma Gegevenslandschap.

Van het budget voor opdrachten is € 10 mln. bestuurlijk gebonden. Dit betreft de middelen voor het beheer van het eID-stelsel.

Bijdrage aan agentschappen

De bijdragen aan agentschappen zijn voor 100% juridisch verplicht. Het betreft verplichtingen die aangegaan zijn voor het beheren en doorontwikkelen van diverse e-overheidsvoorzieningen, zoals DigiD Machtigen, de Stelselvoorzieningen, de BSN Beheervoorziening en de Wettenbank.

Bijdragen aan medeoverheden

De bijdragen aan medeoverheden zijn voor 100% juridisch verplicht. Het betreft verplichtingen die aangegaan zijn voor het verstrekken van DigiD's in het buitenland en aan niet-ingezetenen.

E Toelichting op de instrumenten

6.2 Informatiebeleid en ontwikkeling e-overheidsvoorzieningen

Beleidsdoorlichting begrotingsartikelen 6.2 en 6.3

Naar aanleiding van de beleidsdoorlichting zijn in de tabel budgettaire gevolgen van beleid (artikel 6.2) de regelingen «digitale dienstverlening» en «informatiebeleid» toegevoegd. Hiermee wordt de samenhang tussen de beleidsdoelstellingen en de daarbij behorende budgetten inzichtelijker.

Subsidies

(Door)ontwikkeling e-overheidsvoorzieningen

Ten behoeve van verbetering van (digitale) dienstverlening en de informatiepositie van de burger wordt subsidie verstrekt aan onder andere het Kenniscentrum dienstverlening van VNG-KING en een aantal bibliotheken.

Opdrachten

(Door)ontwikkeling e-overheidsvoorzieningen

Adequate dienstverlening door de overheid sluit aan bij de behoeften van burgers en gaat mee met ontwikkelingen in de samenleving, bijvoorbeeld op het gebied van technologie. Om hier blijvend aan te voldoen is doorontwikkeling van bestaande voorzieningen en innovatie noodzakelijk. De Minister van BZK werkt aan het moderniseren van digitaal identificeren en authenticeren bij publieke dienstverleners, daaronder valt het inrichten en in stand houden van het eID stelsel. Daarnaast worden de mogelijkheden van digitaal machtigen onderzocht, zodat burgers en bedrijven zich veilig digitaal kunnen laten vertegenwoordigen.

Aanpak fraudebestrijding

De Minister van BZK blijft zich inzetten voor het voorkomen van fraude en het juist gebruiken van persoonsgegevens. Deze inspanningen zijn gericht op verdere verhoging van de kwaliteit van de Basisregistratie Personen (BRP) en van de identiteitsproducten. Dit wordt mede gerealiseerd in het project Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA). Om de kwaliteit van de

BRP te verhogen en adresfraude op te sporen, leggen gemeenten adresbezoeken af en wisselen ketenpartners gegevens beter uit.

Digitale dienstverlening

Burgers dienen veilig en betrouwbaar digitaal zaken te kunnen doen met de overheid. De Minister van BZK werkt aan de verbetering van de toegankelijkheid en kwaliteit van digitale dienstverlening. Daarbij staat de burger centraal en wordt de dienstverlening georganiseerd rond behoeften en gedifferentieerd naar omstandigheden. In samenwerking met publieke dienstverleners worden proeftuinen en pilots georganiseerd om de volgende stap in digitale dienstverlening in te zetten. Ook werkt de Minister van BZK aan de Wet Generieke Digitale Infrastructuur (GDI). De eerste tranche van deze wet zal regels stellen over het gebruik van DigiD en het eventueel toelaten van alternatieve generieke elektronische identificatiemiddelen. Tevens wordt de bevoegdheid van het kabinet geregeld om overheidsinstanties te kunnen verplichten bepaalde open standaarden toe te passen. Daarnaast bevordert de Minister van BZK de doorontwikkeling van de overheidsdienstverlening, onder meer door het faciliteren van kennisplatforms voor professionals en het uitvoeren van overheidsbrede metingen, zoals de Monitor Generieke Digitale Infrastructuur (GDI).

Informatiebeleid

Open overheidsdata dragen bij aan publieke verantwoording van de overheid. De Minister van BZK werkt aan open databeleid dat zich richt op optimale openbare beschikbaarheid en (her)gebruik van overheidsdata. Daarnaast wordt, ten behoeve van de toegankelijkheid van overheidsinformatie, gestart met het samenvoegen van de overheidsportalen Overheid.nl, Rijksoverheid.nl en Ondernemersplein.

Het kabinet en zijn partners hebben hun ambities en concrete acties die bijdragen aan het bevorderen van een open overheid in Nederland beschreven in het Actieplan open overheid 2016–2017 (Kamerstukken II 2015–2016 [32 802, nr. 21](#)). De looptijd van dit actieplan is verlengd tot medio 2018. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan het nieuw Actieplan open overheid (medio 2018 – medio 2020)

In het kader van veiligheid blijft de Minister van BZK informatieveiligheid onder de aandacht brengen van bestuurders bij medeoverheden. Het doel is te komen tot een integrale benadering voor informatiebeveiliging in het openbaar bestuur en het zorgdragen voor een goede beveiliging van de digitale middelen waarmee burgers en overheden met elkaar communiceren. Project ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) draagt bij aan de integrale benadering door de normenkaders van zes verschillende informatiesystemen te integreren en verantwoordingsafspraken te harmoniseren. In 2018 wordt de ENSIA verantwoordingscyclus voor het eerst in zijn geheel doorlopen.

Bijdrage aan agentschappen

Aanpak fraudebestrijding

De Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG) ontvangt een bijdrage voor het Centraal Meldpunt Identiteitsfraude en -fouten, waar mensen terecht kunnen die tussen instanties klem komen te zitten als gevolg van identiteitsfraude of van fouten in identiteitsgegevens bij overheidsorganisaties.

Logius

Randvoorwaardelijk voor goede digitale dienstverlening is één regime voor digitale identificatie en authenticatie die voor burgers en bedrijven veilig en betrouwbaar is. In opdracht van de Minister van BZK werkt Logius mee aan de ontwikkeling van het eID stelsel en de versterking van DigiD.

RVO

PIANOO, het Expertisecentrum Aanbesteden van de RVO, krijgt een bijdrage voor de ondersteuning van inkopers bij vraagstukken op het gebied van inkoop van open source software.

Bijdragen aan medeoverheden

Gemeenten

Gemeenten die DigiD's aan niet-ingezetenen verstrekken, ontvangen hiervoor een bijdrage. Hieronder valt ook de bijdrage aan het Ministerie van Buitenlandse Zaken voor de uitgifte van DigiD's in het buitenland.

6.3 Betrouwbare levering van e-overheidsvoorzieningen

Opdrachten

Beheer e-overheidsvoorzieningen

Een samenhangend informatiebeleid van de overheid dat voldoet aan veranderende maatschappelijke eisen maakt gemeenschappelijke afspraken noodzakelijk. In de Nederlandse Overheid Referentie Architectuur (NORA) zijn de vigerende, breed geldende afspraken van de digitale overheid opgenomen. In opdracht van de Minister van BZK zorgt ICTU voor het beheer van de doorontwikkeling van NORA.

Officiële publicaties en wettenbank

Digitale openbaarmaking van overheidsinformatie draagt bij aan het versterken van de informatiepositie van de burger en bevordert de participatie aan de democratische processen en besluitvorming. De Minister van BZK is verantwoordelijk voor verschillende elektronische publicaties waaronder Wetten.nl en de Staatscourant, alsmede voor de coördinatie van alle officiële publicaties. Dit betreft een wettelijke taak. De productie van officiële publicaties vindt plaats bij de Sdu.

Bijdrage aan agentschappen

Logius

Om digitale dienstverlening aan burgers blijvend te kunnen garanderen is een bruikbare, veilige en efficiënte generieke digitale infrastructuur (GDI) nodig. Het beheer van de GDI-voorzieningen is belegd bij het Agentschap Logius. De voorzieningen DigiD en MijnOverheid worden vanaf 2018 conform het besluit Duurzame Financiering GDI door Logius doorbelast aan afnemers. Van het Ministerie van BZK ontvangt Logius een bijdrage voor het beheer en de exploitatie van onder andere de Stelselvoorzieningen. De Stelselvoorzieningen maken het mogelijk dat gegevens uit het Stelsel van Basisregistraties slim worden gedeeld tussen overheden.

RvIG

Agentschap RvIG ontvangt voor de beheervoorziening Burgerservicenummer een bijdrage van het Ministerie van BZK. De beheervoorziening Burgerservicenummer zorgt voor het toekennen van een uniek Burgerser-

vicenummer bij inschrijving in de Basisregistratie Personen, ter vergroting van de doelmatigheid van de administraties van de overheid en verbetering van de dienstverlening aan de burger.

UBR

Het Kennis- en Exploitatiecentrum Officiële Overheidspublicaties (KOOP), onderdeel van UBR, ontvangt een bijdrage van het Ministerie van BZK voor het beheer van de Wettenbank, het open data portal en overheid.nl. Via deze portalen worden diverse elektronische publicaties en overheidsinformatie openbaar gemaakt.

6.4 Burgerschap

Subsidies

Nationaal Comité 4/5 mei en ProDemos

Voor het bevorderen van burgerschap, democratie en rechtsstaat worden subsidies gegeven aan het Nationaal Comité 4 en 5 mei en ProDemos. Beide stichtingen wendden deze subsidie aan voor het bevorderen van de kennis en het debat over democratie en burgerschap.

Opdrachten

Democratie

Het Ministerie van BZK werkt met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), de beroepsverenigingen (van raadsleden, griffiers, burgemeesters, wethouders en gemeentesecretarissen) en maatschappelijke partners aan het versterken van de lokale democratie. In lijn met de «Ontwikkelagenda lokale democratie» van de VNG draagt BZK bij aan verbinding van vormen van representatieve, participatieve en directe democratie en aan verspreiding van succesvol gebleken methoden onder gemeenten. Met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 ontwikkelt BZK samen met eerder genoemde partners een breed aanbod van goede voorbeelden, instrumenten en praktijkervaringen, gericht op de vitalisering van de democratie in iedere afzonderlijke gemeente. Het doel hiervan is dat nieuwe colleges en raden effectief invulling kunnen geven aan een meervoudige lokale democratie, met betrokkenheid van burgers en maatschappelijke partners.

Programma burgerschap

Burgers geven primair zelf invulling aan hun burgerschap. Een randvoorwaarde daarvoor is een brede maatschappelijke dialoog over de betekenis van burgerschap voor burgers zelf, hoe mensen met elkaar samenleven en wat ons bindt. Er is voldoende debat, maar vaak binnen groepen en niet tussen verschillende groepen burgers. Met het oog hierop ontwikkelt het Ministerie van BZK instrumenten voor gemeenten en maatschappelijke organisaties om het gesprek tussen burgers onderling te faciliteren op zodanige wijze dat ook burgers die elkaar niet zo snel zouden treffen met elkaar in gesprek komen. Een voorbeeld daarvan is een handleiding voor de organisatie van een burgerconferentie.

6.5 Reisdocumenten en basisadministratie personen

Opdrachten

Beleid BRP en reisdocumenten

In het AO d.d. 5 juli 2017 met de Tweede Kamer over de Operatie BRP en het BIT-advies in deze, heeft de Minister van BZK tot stopzetten van de Operatie BRP geconcludeerd. De Minister heeft toegezegd de Tweede Kamer separaat te informeren over de consequenties. Dit laat onverlet dat de GBA-voorzieningen, los van de Operatie BRP, de basisregistratie personen blijven voorzien.

Bijdrage aan agentschappen

RvIG

De Basisregistratie Personen (de bevolkingsadministratie) bevat persoonsgegevens van ingezetenen van Nederland en niet-ingezetenen met een band met de Nederlandse overheid. Deze gegevens worden door circa 800 overheidsorganisaties en derden gebruikt ten behoeve van de uitvoering van hun wettelijke taken.

Sinds de inwerkingtreding van de Wet Basisregistratie personen (Wet BRP) per 6 januari 2014 ontvangt RvIG eveneens een bijdrage voor het beheer van de registratie niet-ingezetenen (RNI). Daarnaast verstrekt het agentschap RvIG jaarlijks, namens de Minister van BZK, een vergoeding aan de RNI-loketgemeenten voor de inschrijving van niet-ingezetenen.

Voor het beheer en de exploitatie van het stelsel Basisregistratie Personen, het gebruik door afnemers en voor het beheer van de PIVA-V en de sédula ontvangt het agentschap RvIG een bijdrage.

Ontvangsten

Dit betreft de bijdrage van de Unie van Waterschappen ten behoeve van de GDI.

Artikel 7. Arbeidszaken overheid

A Algemene doelstelling

Een (compacte) overheid met voldoende en goed gekwalificeerde, integere medewerkers en politieke ambtsdragers tegen verantwoorde kosten.

B Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is verantwoordelijk voor de werking van het stelsel waarin (organisaties van) werkgevers en werknemers in verschillende overheids- en onderwijssectoren afspraken over de collectieve arbeidsvoorwaarden maken. Dit is vastgelegd in de Ambtenarenwet, de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers en de Wet privatisering ABP. De Minister van BZK stimuleert de doorvertaling van kabinetsbeleid naar afspraken over arbeidsvoorwaarden in en tussen de sectoren. De Minister van BZK is tevens verantwoordelijk voor het arbeidsmarktbeleid in de publieke sector en werkt aan het vergroten van de aantrekkelijkheid van de overheid als werkgever alsmede het vergroten van de productiviteit.

De Minister van BZK staat voor een overheid die een aantrekkelijke werkgever is en goede medewerkers aantrekt. De kwaliteit van de publieke sector valt of staat met de input en inzet van haar bestuurders, ambtenaren en medewerkers, die binnen de publieke sector hun werk doen. Tegelijkertijd is het werken voor de overheid bijzonder, want de overheid heeft bijzondere taken. Dit vraagt om medewerkers die goed kunnen omgaan met de publieke taak en verantwoordelijkheid van de overheid. De publieke verantwoordelijkheid van de overheid vraagt om het tegengaan van bovenmatige topbeloningen in de (semi-)publieke sector. De Minister van BZK is verantwoordelijk voor het goed functioneren van het op de Wet normering topinkomens (WNT) gebaseerde stelsel dat hiervoor de grondslag biedt. De Minister van BZK creëert voorwaarden ter bescherming van klokkenluiders binnen de publieke sector.

De Minister van BZK is uitvoeringsverantwoordelijk voor de rechtspositieve regelingen van (voormalige) politieke ambtsdragers, de pensioenregelingen van Nederlandse ambtenaren uit de voormalige overzeese gebiedsdelen en hun nagelaten betrekkingen, de (her-)benoemingen en ontslagen van onder andere burgemeesters, commissarissen der Koning en leden van de Raad van State, het decoratiestelsel en voor de toekenning van Koninklijke onderscheidingen.

C Beleidswijzigingen

Er zijn geen beleidswijzigingen.

D1 Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid (bedragen x € 1.000)								
Art.nr.		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Verplichtingen:	23.326	32.032	27.317	24.936	24.224	24.270	23.250
	Uitgaven:	29.118	32.032	27.317	24.936	24.224	24.270	23.250
	Waarvan juridisch verplicht (percentage)			93%				
7.1	Overheid als werkgever	10.870	13.623	10.114	8.851	8.953	8.953	8.953
	Subsidies	7.135	6.894	5.635	5.335	5.185	5.185	5.185
	Diverse subsidies	2.493	3.526	2.427	2.377	2.227	2.227	2.227
	Overlegstelsel	4.445	3.083	3.025	2.775	2.775	2.775	2.775
	Internationaal	197	285	183	183	183	183	183
	Opdrachten	3.728	6.729	4.479	3.516	3.768	3.768	3.768
	Arbeidsmarktbeleid	3.211	5.516	3.806	2.843	3.095	3.095	3.095
	Programma Veilige Publieke Taak	20	0	0	0	0	0	0
	Zorg voor politieke ambtsdragers	497	1.213	673	673	673	673	673
	Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	7	0	0	0	0	0	0
	Arbeidsmarktbeleid	7	0	0	0	0	0	0
7.2	Pensioenen, uitkeringen en benoemingsregelingen	18.248	18.409	17.203	16.085	15.271	15.317	14.297
	Inkomensoverdrachten	5.815	7.782	7.782	7.782	7.781	7.782	7.782
	Pensioenen en uitkeringen Politieke ambtsdragers	5.815	7.782	7.782	7.782	7.781	7.782	7.782
	Bijdrage aan ZBO's / RWT's	12.433	10.627	9.421	8.303	7.490	7.535	6.515
	Stichting Administratie Indonesische Pensioenen (SAIP)	12.433	10.627	9.421	8.303	7.490	7.535	6.515
	Ontvangsten:	2.791	635	575	520	450	64	64

D2 Budgetflexibiliteit

Van het totale uitgavenbudget op artikel 7 is 93% juridisch verplicht en dit kent de volgende onderverdeling:

Subsidies

De subsidies zijn 100% juridisch verplicht. Een overzicht van de subsidies is te vinden in de subsidiebijlage.

Opdrachten

De opdrachten zijn 55% juridisch verplicht. Het betreft verplichtingen die aangegaan zijn voor de Internetspiegel, Huis voor klokkenluiders, de helpdesk WNT, arbeidsmarktpanels en bijdragen aan twee programma's om het politieke ambt te versterken en de positie van raadsleden te verbeteren.

Inkomensoverdrachten

Van het beschikbare budget is 100% juridisch verplicht. Het betreft de financiering van rechtspositionele regelingen van (voormalige) politieke ambtsdragers.

Bijdrage aan ZBO's/RWT's

De bijdrage aan ZBO's/RWT's is voor 100% juridisch verplicht. Het betreft een bijdrage aan Stichting Administratie Indonesische Pensioenen (SAIP).

E Toelichting op de instrumenten

7.1 Overheid als werkgever

Subsidies

Diverse subsidies

Professionalisering en ondersteuning politieke ambtsdragers

De Minister van BZK subsidieert de beroepsverenigingen van politieke ambtsdragers (Nederlands Genootschap van Burgemeesters, Wethoudersvereniging, Statenlid.nu, Raadslid.nu), met als doel te investeren in professionalisering en ondersteuning van politieke ambtsdragers. In het verlengde hiervan subsidieert de Minister van BZK tevens de Vereniging van Griffiers.

Arbeidsmarktbeleid

De Minister van BZK verstrekt incidenteel subsidie ter bevordering van modern en goed werkgeverschap binnen de publieke sector.

Overlegstelsel

Door het subsidiëren van de Stichting Verdeling Overheidsbijdragen (SVO), het Verbond Sectorwerkgevers Overheid (VSO) en de Stichting Centrum voor Arbeidsverhoudingen Overheidspersoneel draagt de Minister van BZK bij aan het in stand houden van een adequaat overlegstelsel inzake arbeidsmarktbeleid.

Internationaal

De Minister van BZK verstrekt subsidie aan het European Institute of Public Administration, die wordt aangewend ter bevordering van de vaardigheden van overheidsfunctionarissen bij het afhandelen van zaken van de Europese Unie.

Opdrachten

Arbeidsmarktbeleid

De Minister van BZK verstrekt diverse opdrachten om de kennisbasis op het gebied van arbeidsmarktbeleid te vergroten. Het gaat hierbij onder andere om het vergaren van kennis over de omvang en samenstelling van het werknemersbestand in de publieke sector, over de drijfveren en betrokkenheid van de medewerkers, de mate van tevredenheid over de

organisatie. Hiermee ondersteunt de Minister van BZK het werkgeverschap op landelijk en lokaal niveau binnen de overheid. Daarnaast worden opdrachten verstrekt ten behoeve van handhaving van de Wet normering topinkomens en de implementatie van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren.

Zorg voor politieke ambtsdragers

Op decentraal niveau zijn er in Nederland ongeveer 12.000 politieke ambtsdragers actief in gemeenten, provincies en waterschappen. Om te zorgen dat er voldoende goed toegeruste politieke ambtsdragers beschikbaar zijn en beschikbaar blijven, werkt de Minister van BZK samen met de beroepsgroepen van politieke ambtsdragers, de griffiers en de koepels van decentrale overheden aan de duurzame versterking van het politieke ambt. Dit gebeurt door te investeren in enerzijds de toerusting en het samenspel van politieke ambtsdragers en anderzijds de zichtbaarheid van de meerwaarde van het politieke ambt.

7.2 Pensioenen, uitkeringen en benoemingsregelingen

Inkomensoverdracht

Pensioenen en uitkeringen politieke ambtsdragers

Uit deze middelen worden de rechtspositionele regelingen van (voormalige) politieke ambtsdragers gefinancierd. Als gevolg van de verwachte kabinetwisseling naar aanleiding van de verkiezingen in 2017 is er sprake van een sterker beroep op de uitkeringsregeling.

Bijdrage aan ZBO's/RWT's

Stichting Administratie Indonesische Pensioenen (SAIP)

Dit betreft de pensioenregelingen van (voormalige) Nederlandse ambtenaren uit de voormalige overzeese gebiedsdelen en hun nagelaten betrekkingen.

Ontvangsten

De ontvangsten hebben betrekking op de Garantiewet Surinaamse Pensioenen van de SAIP. Het Ministerie van BZK verrekent jaarlijks een deel van dit bedrag met het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

4. NIET-BELEIDSARTIKELEN

Artikel 11 Centraal apparaat

A. Apparaatsuitgaven kerndepartement

Op dit artikel worden naast alle personele en materiële uitgaven en ontvangsten van het kerndepartement ook de apparaatsuitgaven van de agentschappen gepresenteerd. Aanvullend wordt de taakstelling op de apparaatsbudgetten nader onderverdeeld naar het kerndepartement, de baten-lastenagentschappen en de Zelfstandige Bestuursorganen.

Budgettaire gevolgen (bedragen x € 1.000)								
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Art.nr.	Verplichtingen:	414.415	387.648	314.783	314.758	304.453	305.725	305.785
	Uitgaven:	415.748	387.648	314.783	314.758	304.453	305.725	305.785
11.1	Apparaat (excl. AIVD)	415.748	387.648	314.783	314.758	304.453	305.725	305.785
	Personele uitgaven	164.799	186.006	149.080	150.249	141.698	142.565	142.565
	waarvan: Eigen personeel	155.327	173.382	139.479	141.163	134.032	134.899	134.899
	waarvan: Externe inhuur	6.050	8.297	5.519	5.108	3.688	3.688	3.688
	waarvan: Overig personeel	3.422	4.327	4.082	3.978	3.978	3.978	3.978
	Materiële uitgaven	250.949	201.642	165.703	164.509	162.755	163.160	163.220
	waarvan: Bijdrage SSO's	224.617	170.381	152.965	151.142	150.628	150.633	150.633
	waarvan: ICT	164	6.282	0	0	0	0	0
	waarvan: Overig materieel	26.168	24.979	12.738	13.367	12.127	12.527	12.587
	Ontvangsten:	95.359	88.277	15.280	15.194	15.175	15.175	15.175

In deze tabel zijn de apparaatsuitgaven van het kerndepartement opgenomen, inclusief het Huis voor Klokkenluiders (HvK). De reeks is exclusief de apparaatsuitgaven van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD). Deze zijn vanwege het specifieke karakter begroot op beleidsartikel 2.

B. Totaaloverzicht apparaatsuitgaven en -kosten inclusief agentschappen en ZBO's/RWT's

De apparaatskosten van BZK bestaan uit de apparaatsuitgaven voor het kerndepartement, de AIVD en de apparaatskosten voor acht baten-lastenagentschappen. In tabel 11.2 staan de structurele apparaatsuitgaven van het kerndepartement en de AIVD aangegeven.

Tabel 11.2 totaal apparaatsuitgaven ministerie (bedragen x € 1.000)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Totaal apparaatsuitgaven Ministerie van BZK	633.686	605.264	545.600	547.807	538.476	541.970	539.730
Kerndepartement	415.748	387.648	314.783	314.758	304.453	305.725	305.785
Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD)	217.938	217.616	230.817	233.049	234.023	236.245	233.945

Tabel 11.3 geeft een overzicht van de apparaatskosten van de batenlastenagentschappen, de Zelfstandige Bestuursorganen (ZBO's) en de Rechtspersonen met een Wettelijke Taak (RWT's).

Tabel 11.3 Totaaloverzicht apparaatskosten agentschappen en ZBO's/RWT's (bedragen x € 1.000)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Totaal apparaatskosten Agentschappen	1.087.228	1.129.297	1.117.028	1.106.378	1.121.493	1.145.529	1.172.889
Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG)	118.549	137.035	100.160	71.396	68.960	71.880	71.016
Logius	169.242	187.923	205.861	226.495	249.191	274.157	301.619
P-Direkt	69.970	72.790	76.247	77.276	77.350	78.779	77.151
Uitvoeringsorganisatie Bedrijfsvoering Rijk (UBR)	183.768	187.221	203.160	209.117	211.272	213.608	213.608
FMHaaglanden (FMH)	99.781	100.647	99.447	99.181	99.041	98.932	98.738
SSC-ICT	215.754	199.500	203.100	202.300	203.300	204.300	205.300
Rijksvastgoedbedrijf (RVB)	219.164	233.326	218.737	210.881	202.647	194.141	195.725
Dienst van de Huurcommissie (DHC)	11.000	10.855	10.316	9.732	9.732	9.732	9.732
Totaal apparaatskosten ZBO's en RWT's¹	1.338	2.162	1.254	1.187	1.187	1.187	1.187
Stichting Administratie Indonesische Pensioenen (SAIP)	1.338	1.320	1.254	1.187	1.187	1.187	1.187
Bureau Architectenregister ²		842					
Referendumcommissie	0	0	0	0	0	0	0

¹ BZK en Wonen en Rijksdienst (WenR) verstrekken bijdragen aan vier begrotingsgefinancierde ZBO's en RWT's: Stichting Administratie Indonesische Pensioenen (SAIP), Huis voor Klokkenluiders (HVK), Referendumcommissie en Huurcommissie. De apparaatskosten van het HVK en de Huurcommissie zijn hier niet vermeld, omdat ze respectievelijk worden bekostigd vanuit de apparaatskosten van kerndepartement (artikel 11) en de apparaatskosten van het agentschap Dienst van de Huurcommissie (DHC). De apparaatsuitgaven voor de Referendumcommissie worden geraamd op nihil, tenzij er in een jaar een referendum wordt voorzien. Bij de SAIP worden de apparaatskosten niet alleen door BZK gefinancierd, maar ook door andere opdrachtgevende ministeries en derden. Voor meer informatie over de ZBO's en RWT's van BZK en WenR zie de bijlage ZBO's en RWT's in de begrotingshoofdstukken IIB, VII en XVIII.

² Het Bureau Architectenregister valt per 1 juli 2017 onder het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)

C. Apparaatsuitgaven per Directoraat Generaal

Om de Tweede Kamer inzicht te bieden in de apparaatsuitgaven per beleidsterrein wordt in tabel 11.4 weergegeven wat de apparaatsuitgaven zijn per onderdeel van het Ministerie van BZK.

Tabel 11.4 Apparaatsuitgaven per Directoraat Generaal (bedragen x € 1.000)

Directoraat Generaal	2018
Totaal apparaat	314.783
Algemene Bestuursdienst (Bureau ABD)	29.541
Bestuur en Wonen (DGBW)	2.221
Overheidsorganisatie (DGOO)	135.450
Vastgoed en bedrijfsvoering rijk (DGVBR)	14.505
SG-Cluster (SGC)	127.022
Huis voor Klokkeluiders	3.044
Nationaal Commissaris Digitale Overheid (NCDO)	3.000

D. Invulling departementale taakstelling

De totale opgave voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (begrotingshoofdstukken VII en XVIII) loopt op tot bijna € 65 mln. structureel vanaf 2018. De taakstelling is als volgt verdeeld:

Tabel 11.5 Extracomptabele tabel invulling taakstelling (bedragen x € 1.000)

	2016	2017	2018	Structureel
Departementale taakstelling (Totaal)	23.582	53.110	64.563	64.563
Kerndepartement¹	17.634	39.556	47.037	47.037
Agentschappen				
AGNL (opdrachtgever BZK)			1.000	1.000
Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG)	984	2.235	2.727	2.727
Dienst van de Huurcommissie (DHC)	427	970	1.183	1.183
FMHaaglanden (FMH)	333	759	926	926
Logius	1.456	3.305	4.033	4.033
P-Direkt	67	153	186	186
SSC-ICT	427	973	1.187	1.187
Rijksgebouwendienst (Rgd)	688	1.604	1.950	1.950
Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf	980	2.223	2.710	2.710
UBR (voorheen De Werkmaatschappij)	586	1.332	1.624	1.624
Totaal Agentschappen	5.948	13.554	17.526	17.526
ZBO's²				
Stichting Administratie Indonesische Pensioenen (SAIP)	0	0	0	0
Totaal ZBO's	0	0	0	0

¹ De taakstelling ZBO Kiesraad is opgenomen bij het kerndepartement, omdat de kiesraad werd bekostigd vanuit het secretariaat van de Kiesraad (artikel 11). Het budget voor de Kiesraad wordt per begroting 2018 overgeheveld naar begrotingshoofdstuk IIB. Daarnaast maakt de generieke taakstelling AIVD onderdeel uit van de taakstelling kerndepartement.

² SAIP is overgekomen naar het kerndepartement. Dit resulteert in een neerwaartse bijstelling van de ZBO bijdrage en een verhoging van de departementale taakstelling.

Artikel 12 Algemeen

Budgettaire gevolgen (bedragen x € 1.000)								
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Art.nr.	Verplichtingen:	825	10.858	10.265	7.792	7.640	7.674	7.674
	Uitgaven:	871	10.858	10.265	7.792	7.640	7.674	7.674
12.1	Algemeen	871	10.858	10.265	7.792	7.640	7.639	7.639
	Subsidies	522	462	378	378	379	378	378
	Diverse subsidies	349	286	378	378	379	378	378
	Koninklijk Paleis Amsterdam	173	176	0	0	0	0	0
	Opdrachten	349	901	962	962	809	809	809
	Internationale Samenwerking	349	538	599	599	370	351	351
	Diverse opdrachten	0	363	363	363	439	458	458
	Bijdrage aan andere begrotingshoofdstukken		9.495	8.925	6.452	6.452	6.452	6.452
	Financiën en Nationale Schuld (Belastingdienst)		9.495	8.925	6.452	6.452	6.452	6.452
12.2	Verzameluitkeringen	0	0	0	0	0	35	35
	Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	0	0	0	0	0	35	35
	IPSV en impulsbudget	0	0	0	0	0	35	35
	Ontvangsten:	0	1.539	0	15.000	15.000	15.000	15.000

Toelichting

12.1 Algemeen

Subsidies

Diverse subsidies

Dit betreft voornamelijk de subsidie aan de Stichting Parlementaire Geschiedenis voor exploitatie van het Centrum Parlementaire Geschiedenis (CPG).

Opdrachten

Internationale Samenwerking en diverse opdrachten

Budget is opgenomen voor het versterken van de strategische, constitutionele en wetgevende, internationale en economische advisering voor BZK breed en dient als verbindende spil tussen de (beleids)directies onderling en de politieke en ambtelijke leiding. Hier worden opdrachten verstrekt die ondersteunend zijn aan bovengenoemd doel en daarbij vaak een (specifiek) beleidsveld overstijgend karakter hebben.

Daarbij is een veilige informatievoorziening en verbetering van de ICT prioriteit. Hier zorgt de CIO-office voor samenhang in de informatie-

voorziening en voor de verdere versterking van de beheersing van de projecten met een ICT-component, waaronder het meehelpen bij het doorvertalen van beleidsdoelen naar ICT. Het budget voor de CIO-office wordt aangewend om bij te dragen aan de verdere inrichting van strategische advisering en toezicht, IT-governance en securitygovernance, informatievoorziening en professionalisering.

Voorts zijn middelen bestemd voor de inrichting van de crisisbeheersingsorganisatie bij BZK en voor fysieke- en informatiebeveiliging van de organisatie op basis van risicomanagement. Naast bovenstaande zal bijzondere aandacht uitgaan naar de verdere versterking en inrichting van de adviescapaciteit op het gebied van Openbare Orde, Inlichtingen en Veiligheid.

Bijdrage aan andere begrotingshoofdstukken

Financiën en Nationale Schuld (Belastingdienst)

Vanaf 2016 moet over de winst op een aantal activiteiten op de begroting van Wonen en Rijksdienst (WenR) en daaronder vallende agentschappen vennootschapsbelasting (VPB) worden afgedragen. Het Ministerie van BZK ontvangt één aanslag van de Belastingdienst. Deze wordt verantwoord onder artikel 12 Algemeen. De uitgave aan VPB betreft de verwachte naheffing over 2017 en de voorlopige aanslag voor 2018 over de winst op de generale ontvangsten van artikel 6 (Uitvoering rijksvastgoedbeleid) van de begroting van WenR.

Artikel 13 Nominaal en onvoorzien

Budgettaire gevolgen (bedragen x € 1.000)		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Art.nr.	Verplichtingen:	0	1.037	6.112	5.507	0	0	0
	Uitgaven:	0	1.037	6.112	5.507	0	0	0
13.1	Loonbijstelling	0	0	0	0	0	0	0
	waarvan: Programma	0	0	0	0	0	0	0
	waarvan: Apparaat	0	0	0	0	0	0	0
13.2	Prijsbijstelling	0	0	0	0	0	0	0
	waarvan: Programma	0	0	0	0	0	0	0
	waarvan: Apparaat	0	0	0	0	0	0	0
13.3	Onvoorzien	0	1.037	6.112	5.507	0	0	0
	Ontvangsten:	0	0	0	0	0	0	0

Toelichting

13.3 Onvoorzien

Deze middelen worden op een later moment toegekend aan de relevante beleidsartikelen.

Artikel 14 VUT-fonds

Budgettaire gevolgen (bedragen x € 1.000)		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Art.nr.	Verplichtingen:	0	0	0	0	0	0	0
	Uitgaven:	0	0	0	0	0	0	0
14.1	Vut-fonds	0	0	0	0	0	0	0
	Ontvangsten:	51.007	0	0	0	0	0	0

5. BEGROTING AGENTSCHAP

5.1 Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG)

Inleiding

RvIG is de uitvoeringsorganisatie op het gebied van persoonsgegevens en reisdocumenten voor het Koninkrijk der Nederlanden en is verantwoordelijk voor de volgende **stelsels**:

- de Basisregistratie Personen (BRP);
- de beheervoorziening burgerservicenummer (BV-BSN);
- het systeem van aanvraag, productie en distributie van reisdocumenten;
- de persoonsinformatievoorziening van het Caribisch gebied (PIVA);

Verder beheert RvIG de volgende **registers**:

- het register Paspoortsignalering (RPS),
- het Basisregister Reisdocumenten (BRR) en
- het Verificatieregister Reisdocumenten (VR).

In 2018 worden nieuwe investeringen en implementaties gedaan in de technische infrastructuur van RvIG binnen Rijksdatacenter (Overheidsdatacenter Noord). Eind 2017 zijn verschillende componenten in de infrastructuur aan het einde van hun technische levensduur. Met deze basis infrastructuur is RvIG ook in de toekomst in staat op een zeer hoog niveau van informatiebeveiliging, performance en schaalbaarheid, diensten te leveren. Uitgangspunt blijft dat in het kader van de gekozen sourcingsstrategie voor het identiteitsdomein gebruik wordt gemaakt van dienstverlening vanuit een van de SSC's binnen de rijksoverheid.

Basisregistratie Personen (BRP)

De BRP is dé basisregistratie voor persoonsgegevens binnen het stelsel van basisregistraties. De hele Nederlandse overheid gebruikt de gegevens die in de BRP worden geregistreerd. Gemeenten beheren de persoonsgegevens van inwoners van Nederland; RvIG is verantwoordelijk voor de gegevens van niet-ingezetenen en voor het beheer van de Centrale Voorzieningen van de BRP. In het Algemeen Overleg (AO) d.d. 5 juli 2017 met de Tweede Kamer over de Operatie BRP en het BIT-advies in deze, heeft de Minister van BZK tot stopzetten van de Operatie BRP geconcludeerd. Dit betekent dat RvIG is gestopt met de voorbereidingen voor de inbeheername daarvan.

Onderstaand de speerpunten voor 2018 van de RvIG-werkzaamheden in het kader van de BRP:

- Mogelijk maken dat levenloos geboren kinderen geregistreerd kunnen worden in de BRP, op verzoek van de ouders;
- Werken aan de kwaliteit van de (adres)gegevens in de BRP, samen met gemeenten, afnemers en ketenpartners;
- Beheer en exploitatie van de centrale systemen van de BRP (GBA-Verstrekkingen, de Registratie niet-ingezetenen, de Terugmeldvoorziening, de Kwaliteitsmonitor en de Permanente Monitor Dubbelinschrijvingen).

Burgerservicenummer (BSN)

RvIG is verantwoordelijk voor de beheervoorziening BSN, hieronder valt het beheer van de voorziening voor het genereren, distribueren, toekennen en beheren van burgerservicenummers.

Onderstaand de speerpunten voor 2018 van RvIG werkzaamheden in het kader van de BSN:

- Het zorgdragen voor gedegen voorzieningen voor het stellen van verificatievragen over de identiteit van een persoon en over Nederlandse identiteitsdocumenten;
- Het beheer van het foutenmeldpunt voor het melden van vermoedens over BSN nummerfouten;
- Het beheren van voorzieningen met behulp waarvan algemene informatie beschikbaar wordt gesteld over het gebruik van burgerservicenummers en de gegevensverwerking van gebruikers;
- Het beheren van de voorziening waar burgers met vragen en klachten over het gebruik van hun BSN terecht kunnen (BSN-punt);
- RvIG houdt toezicht, via de functionaris voor de gegevensbescherming, op de verwerking van persoonsgegevens in verband met de uitvoering van de Wet algemene bepalingen burgerservicenummer (Wabb).

Reisdocumenten

RvIG ziet in zijn verantwoordelijkheid voor het reisdocumentenstelsel toe op de productie van paspoorten en Nederlandse identiteitskaarten (NIK) en het aanvraag- en uitgifte proces bij uitgevende instanties. Daarnaast beheert RvIG drie registers.

Onderstaand de speerpunten van de RvIG werkzaamheden in het kader van de reisdocumenten:

- In 2018 werkt RvIG verder aan een toekomstbestendig reisdocumentenstelsel dat zowel robuust als flexibel is. Hiervoor gaat RvIG verscheidene wensen van paspoort uitgevende instanties in het aanvraag- en uitgifteproces uitwerken en testen.
- In 2018 zal volgend op de totstandkoming van de beleidsvisie eind 2017 gestart worden met de voorbereiding van de aanbesteding van de productie (NGER) en het onderhoudscontract RAAS en AS (aanvraagstations).
- Gemeenten zijn verplicht een jaarlijkse kwaliteitsmeting over hun reisdocumententaak uit te voeren. Daar waar gemeenten beneden de gestelde norm scores, oefent RvIG een verscherpt toezicht uit;
- Het inspelen op innovaties binnen het reisdocumentendomein en de strategische visie hierop;
- Monitoring van de fluctuatie in de aanvraag van reisdocumenten. De fluctuatie is van invloed op de omzet derden en de (overige) materiële kosten;
- Monitoring van de egalisatierekening ter opbouw van een reserve voor de jaren waarin het aantal aangevraagde reisdocumenten sterk zal teruglopen, vanwege de 10 jaar geldigheid van de documenten.

Caribisch gebied

In 2018 wordt gezamenlijk met het Caribisch gebied gewerkt aan verdere kwaliteitsverbetering van de bevolkingsadministraties. In samenwerking met het Openbaar Lichaam Sint Eustatius wordt voor maximaal 4 jaar duurzame ondersteuning geboden in de vorm van personele inzet van RvIG medewerkers bij de afdeling burgerzaken. Daarbij wordt met name aandacht besteed aan het opleiden van de lokale medewerkers. Samen met de Rijksdiensten en de afdelingen burgerzaken in Caribisch Nederland wordt verder gewerkt aan verbetering van de kwaliteit en het gebruik van PIVA-V. Daarnaast zullen de beheer- en onderhoudstaken van de PIVA-V, PGK en de Sédula worden voortgezet.

Centraal Meldpunt Identiteitsfraude (CMI)

Het CMI begeleidt slachtoffers van identiteitsfraude. Tevens begeleidt het CMI burgers met fouten met betrekking tot hun persoonsgegevens. Het aantal meldingen neemt de afgelopen jaren fors toe. Er is een plan opgesteld voor doorontwikkeling van het meldpunt. CMI fungeert als ketenregisseur en schakelt indien nodig ketenpartners als Politie, Belastingdienst, RDW, IND en Logius in.

Elektronische Identiteit (eID(AS)-stelsel)

RvIG zal een rol gaan spelen in het eID(AS)-stelsel. Ten eerste als middelverantwoordelijke van de elektronische Nederlandse Identiteitskaart (eNIK). Vanaf eind 2018 kan gebruik gemaakt worden van het eID-middel om met behulp van DigiD op een hoog betrouwbaarheidsniveau in te loggen bij een aantal publieke dienstverleners. Het middel moet beheerd worden, maar ook de daar aan gekoppelde voorzieningen, zoals een Centraal Register voor Reisdocumenten en Identiteitsdocumenten (CORI), moeten gerealiseerd worden. Vanaf 1 oktober 2018 is RvIG de beoogd beheerder van het BRP-koppelpunt in het kader van het eID(AS)-stelsel. Het BRP-koppelpunt is een centrale voorziening die gebruik maakt van een aansluiting op de BV BSN. Het BRP-koppelpunt zorgt ervoor dat als een Europese burger, die al geregistreerd staat in de BRP, met zijn genotificeerde inlogmiddel inlogt bij een Nederlandse publieke organisatie, zijn BSN wordt gekoppeld aan de reeds geleverde attributen. Dit geldt alleen bij publieke diensten waarvoor een BSN benodigd is. RvIG zal in de toekomst meer als dienst aanbieder functioneren, waarop de organisatie zich zal moeten voorbereiden.

RvIG vervult een belangrijke rol (de uitvoeringsorganisatie op het gebied van persoonsgegevens en reisdocumenten) in de strategische Digitale agenda Rijksdienst (uitvoering Digitaal 2017 ed.) Hierbij wordt samengewerkt met betrokken overheidsinstanties en koepelorganisaties. Daarnaast functioneert RvIG als de uitvraag organisatie voor de identiteitsinfrastructuur.

Staat van baten en lasten

Begroting van baten-lastenagentschap RvIG voor het jaar 2018 (bedragen x € 1.000)							
	2016 Stand Slotwet	2017 Vastgestelde begroting	2018	2019	2020	2021	2022
Baten							
Omzet moederdepartement	29.731	24.990	26.399	25.425	25.717	25.803	25.891
Omzet overige departementen	0	0	0	0	0	0	0
Omzet derden	118.877	138.749	98.519	32.160	20.050	21.920	22.694
Rentebaten	26	0	0	0	0	0	0
Vrijval voorzieningen	0	0	0	16.832	25.599	26.397	24.672
Bijzondere baten	0	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	148.634	163.739	124.918	74.417	71.366	74.120	73.256
Lasten							
Apparaatskosten	118.549	137.035	100.160	71.396	68.960	71.880	71.016
– Personele kosten	17.393	16.221	15.156	15.131	15.234	15.338	15.438
– waarvan eigen personeel	10.523	12.421	11.743	11.840	12.066	12.297	12.526
– waarvan externe inhuur	6.870	3.800	3.413	3.291	3.167	3.041	2.912
– waarvan overige personele kosten	0	0	0	0	0	0	0
– Materiële kosten	101.156	120.814	85.005	56.264	53.726	56.542	55.579
– waarvan apparaat ICT	711	150	904	920	937	954	970
– waarvan bijdrage aan SSO's	122	150	665	696	724	752	780
– waarvan overige materiele kosten	100.323	120.514	83.436	54.649	52.065	54.836	53.828
Rentelasten	33	270	60	200	240	240	240
Afschrijvingskosten	3.862	2.200	3.487	2.821	2.166	2.000	2.000
– Materieel	3.491	2.200	3.487	2.821	2.166	2.000	2.000
– waarvan apparaat ICT			1.500	2.000	2.000	2.000	2.000
– Immaterieel	371	0	0	0	0	0	0
Overige kosten	19.851	24.234	21.211	0	0	0	0
– Dotaties voorzieningen	19.851	24.234	21.211	0	0	0	0
– Bijzondere lasten	0	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten	142.295	163.739	124.918	74.417	71.366	74.120	73.256
Voorlopige exploitatieresultaat	6.339	0	0	0	0	0	0
waarvan te verrekenen met BRP gebruikers	17						
waarvan te restitueren aan opdrachtgever Reisdoc.	6.322						
Saldo baten lasten	0	0	0	0	0	0	0

Toelichting

De kosten voor het beheren van de BRP worden doorberekend aan de gebruikers met een kostendekkend tarief in de vorm van een abonnementsprijs. De kosten voor het beheren van de reisdocumentenketen,

innovatie, investering en de kosten van de productie en distributie worden in de huidige systematiek gedekt uit het tarief dat RvIG in rekening brengt bij de uitgevende instanties. De overige opdrachten worden betaald door de opdrachtgever, namelijk het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Baten

De baten en lasten bedragen in 2018 € 125 mln.

De omzet van het moederdepartement (€ 26,4 mln.) bestaat uit:

- de bijdrage voor het beheer van het BRP (€ 20,9 mln.);
- de bijdrage in de kosten van de BV-BSN (€ 3,4 mln.);
- de bijdrage in de kosten voor de voorziening PIVA-V en Sedula (€ 1,7 mln.);
- de bijdrage CMI (€ 0,4 mln.).

De omzet van derden (€ 98,5 mln. in 2018) bestaat voornamelijk uit:

- de opbrengsten van de afnemers van de BRP die niet onder budgetfinanciering vallen (€ 7,1 mln.);
- de leges voor de reisdocumenten die de uitgevende instanties aan RvIG afdragen (€ 91,2 mln.).

Om te voorkomen dat er grote fluctuaties in de kostprijs van reisdocumenten ontstaan als gevolg van de invoering van de 10-jarige geldigheid, maakt RvIG gebruik van een egalisatierekening. Dit maakt realisatie van kostendekkendheid over 10 jaar mogelijk. Het vullen van deze rekening vindt plaats in de jaren voor 2019.

Lasten

Voor het jaar 2018 zijn de lasten van de voorzieningen die in beheer zijn gelijk aan de beschikbare begroting. Als gevolg hiervan is eerder een rem gezet op zowel het beheer en de doorontwikkeling van de huidige voorzieningen (RNI, CNL), als nieuwe ontwikkelingen.

Apparaatskosten

Personele kosten

De personele lasten bedragen circa € 15,2 mln. in 2018. De daling van de personele kosten heeft te maken met de geaccordeerde verambtelijking waardoor de externe inhuur is gedaald.

Materiële kosten

Het grootste gedeelte van de lasten betreft de kosten die worden gemaakt voor de productie en distributie van de reisdocumenten, het in stand houden van het BRP-netwerk, het beheer van de centrale verstrekkingvoorziening van de BRP (GBA-V en RNI) en de beheervoorziening BSN, CMI, PIVA-V en Sedula. Voor de uitvoering van de taken maakt RvIG gebruik van geautomatiseerde systemen die werken op een technische infrastructuur. De technische infrastructuur en het beheer daarvan zijn vervangen en uitgebreid. Hiermee sluit RvIG aan op de doelstellingen van de compacte rijksdienst en de informatiestrategie (I-strategie).

Afschrijvingskosten

Op de materiële activa wordt in 2018 € 3,5 mln. afgeschreven. Dit betreft de afschrijving op de investering van de vernieuwde RvIG-infrastructuur. Vanaf eind 2018 verwacht RvIG weer herinvesteringen in de infrastructuur te doen.

Kasstroombegroting

Kasstroombegroting van baten-lastenagentschap RvIG voor het jaar 2018 (bedragen x € 1.000)								
	2016 Stand Slotwet	2017 Vastgestelde begroting	2018	2019	2020	2021	2022	
1. Rekening courant RHB 1 januari + depositorekeningen	74.067	51.590	120.181	139.446	123.435	98.003	71.606	
+/- totaal ontvangsten operationele kasstroom	158.410	163.739	124.918	57.585	45.768	47.723	48.584	
-/- totaal uitgaven operationele kasstroom	- 130.209	- 132.505	- 100.220	- 71.596	- 69.200	- 72.120	- 71.256	
2. Totaal operationele kasstroom	28.201	31.234	24.698	- 14.011	- 23.432	- 24.397	- 22.672	
-/- totaal investeringen	- 322	- 6.500	- 7.000	- 2.000	- 2.000	- 2.000	- 2.000	
+/- totaal boekwaarde desinvesteringen	0	0	0	0	0	0	0	
3. Totaal investeringskasstroom	- 322	- 6.500	- 7.000	- 2.000	- 2.000	- 2.000	- 2.000	
-/- eenmalige uitkering aan moederdepartement	0	- 4.800	- 3.433	0	0	0	0	
+/- eenmalige storting door moederdepartement	0	0	0	0	0	0	0	
-/- aflossingen op leningen	- 2.500	- 2.200	- 2.000	- 2.000	- 2.000	- 2.000	- 2.000	
+/- beroep op leenfaciliteit	0	3.000	7.000	2.000	2.000	2.000	2.000	
4. Totaal financieringskasstroom	- 2.500	- 4.000	1.567	0	0	0	0	
5. Rekening courant RHB 31 december + stand depositorekeningen (=1+2+3+4) (noot: maximale roodstand 0,5 miljoen euro)	99.447	72.324	139.446	123.435	98.003	71.606	46.934	

Toelichting

Investeringskasstroom

Voor 2018 wordt de omvang van de investeringen geraamd op € 7 mln. Het grootste deel van de investeringen betreft investeringen ten behoeve van de technische infrastructuur. Desinvesteringen worden niet verwacht. Omvang van de investeringen aan de technische infrastructuur zullen ook afhankelijk zijn van de keuzes die gemaakt moeten worden ten aanzien van dienstverlening van andere organisaties binnen het Rijk, bijvoorbeeld Dienst ICT Uitvoering (DICTU) Cloud services.

Beroep op leenfaciliteit

Het beroep op de leenfaciliteit omvat de door RvIG bij het Ministerie van Financiën geleende bedragen. Het beroep op de leenfaciliteit wordt gedaan ter financiering van investeringen.

Doelmatigheid (indicatoren)

Begroting van baten-lastenagentschap RvIG voor het jaar 2018 (bedragen x € 1.000)

	2016 Slotwet	2017 Vastgestelde begroting	2018	2019	2020	2021	2022
Omschrijving Generiek Deel							
Kostprijzen per product:							
*Abonnementsstructuur (B) in €	1.700	2.430	2.430	2.430	2.430	2.430	2.430
*Reisdocumenten: Paspoort 5 jaar (in €)	21,2	21,56	21,31	21,31	21,31	21,31	21,31
*Reisdocumenten: Paspoort 10 jaar (in €)	34,44	35,03	34,61	34,61	34,61	34,61	34,61
Identiteitskaart (in €) 5 jaar	5,3	5,39	5,33	5,33	5,33	5,33	5,33
Identiteitskaart (in €) 10 jaar	27,22	27,69	27,36	27,36	27,36	27,36	27,36
Omzet per productgroep:							
*BRP	26.148	28.037	27.588	27.648	27.771	27.834	28.037
*Reisdocumenten	108.691	103.719	90.205	24.346	12.236	14.106	14.880
FTE-totaal (excl. externe inhuur)	156	166	166	166	166	166	166
Saldo van baten en lasten (%)	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Omschrijving Specifiek Deel							
ICT diensten							
Kwaliteitsindicatoren	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Beschikbaarheid GBA netwerk	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Beschikbaarheid GBA -V	100%	99,9%	99,9%	99,9%	99,9%	99,9%	99,9%
Responstijd GBA-V	<3 sec	<3 sec	<3 sec	<3 sec	<3 sec	<3 sec	<3 sec
Beschikbaarheid Basisregister	100%	99,9%	99,9%	99,9%	99,9%	99,9%	99,9%
Beschikbaarheid Verificatieregister	100%	99,9%	99,9%	99,9%	99,9%	99,9%	99,9%
Beschikbaarheid BSN	100%	99,9%	99,9%	99,9%	99,9%	99,9%	99,9%
Klanttevredenheid	n.v.t.	7,4	n.v.t.	7,5	n.v.t.	7,5	n.v.t.
Doorlichting uitgevoerd cq. gepland in: 2020							

Toelichting

De doelmatigheid van RvIG wordt inzichtelijk gemaakt door het opnemen van de tarieven voor de reisdocumenten en de BRP en indicatoren met betrekking tot de kwaliteit van deze producten.

Kostprijs per product

De hoogte van de leges die RvIG in rekening brengt bij de uitgevende instanties, zoals de gemeenten, de buitenlandse posten en de Caribische gemeenten (Bonaire, Sint Eustatius en Saba), is gelijk aan de kostprijs van de documenten. De gepresenteerde kostprijs is exclusief de gemeentelijke leges en eventuele spoedtoeslagen. In de stijgingen van de kosten voor de komende jaren is rekening gehouden met een prijsindexcijfer.

Het BRP-tarief is onder andere door doelmatigheidsresultaten uit efficiëntere inkoop en aanbesteding stabiel gebleven ten opzicht van 2017. Het maximale tarief opgenomen in de abonnementen voor 2018 is € 0,24 per bericht

FTE-totaal

De stijging van het aantal fte van RvIG in 2018 heeft te maken met een goedgekeurd addendum op het O&F rapport. Het O&F rapport van RvIG is in 2016 verhoogd en in 2017 ingevuld.

Beschikbaarheid

De doelstelling in 2018 is het halen van de gestelde normen, als opgenomen in de tabel.

Klanttevredenheid

Tweejaarlijks vindt er een klanttevredenheidsonderzoek plaats, het eerstvolgende onderzoek staat gepland voor 2019.

6. BIJLAGEN

Bijlage 1: Zelfstandige Bestuursorganen en Rechtspersonen met een Wettelijke Taak

Overzicht Rechtspersonen met een Wettelijke Taak en Zelfstandige Bestuursorganen (vallend onder het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties)							
Naam organisatie	RWT	ZBO	Functie	Begrotingsartikel	Begrotingsramingen (x € 1.000)	Verwijzing (URL-link) naar website RWT/ZBO	Hyperlink uitgevoerde evaluatie ZBO onder kaderwet
Stichting Administratie Indonesische Pensioenen (SAIP)	x	x	Zorg dragen voor de uitvoering van de verplichting tot voldoening van de weduwepensioenen en wezenonderstanden aan de nagelaten betrekkingen van gewezen overheidsfunctionarissen van Indonesië. Namens de Minister nemen van beslissingen ter uitvoering van de regelingen en aangelegenheden welke verband houden met zogenaamde overzeese pensioenen en uitkeringen.	Artikel 7 «Arbeidszaken Overheid»	9.421	http://www.saip.nl/	Evaluatieplicht uit Kaderwet niet van toepassing. Wel geëvalueerd: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2017/03/22/rapport-saip .
Referendumcommissie	x		De referendumcommissie verstrekt informatie aan de kiezer over een aan een referendum onderworpen wet. Daarnaast verstrekt de referendumcommissie subsidies ten behoeve van maatschappelijke initiatieven die zich ten doel stellen het publieke debat in Nederland over de aan het referendum onderworpen wet te bevorderen. De referendumcommissie stelt ter uitvoering van de taak, genoemd het tweede lid, een regeling vast. In deze regeling wordt in ieder geval een subsidieplafond vastgesteld. Het subsidieplafond bedraagt ten hoogste € 2 miljoen per referendum.	Artikel 1 «Openbaar bestuur en democratie» Artikel 11 «Centraal apparaat»	0 0	http://www.referendumcommissie.nl/	Evaluatie in 2020
Huis voor Klokkenluiders	x		Het Huis voor klokkenluiders heeft in de eerste plaats tot taak het informeren, adviseren en ondersteunen van werknemers over te ondernemen stappen inzake het vermoeden van een misstand en in voorkomende gevallen werknemers te verwijzen naar bestuursorganen die belast zijn met opsporing of toezicht waar het vermoeden van een misstand kan worden gemeld. Daarnaast heeft het Huis voor klokkenluiders tot taak het verrichten van onderzoek naar een vermoeden van een misstand of de wijze waarop de werkgever zich jegens de werknemer heeft gedragen naar aanleiding van een melding van een vermoeden van een misstand.	Artikel 7 «Arbeidszaken Overheid» Artikel 11 «Centraal apparaat»	0 3.044	https://huisvoorklokkenluiders.nl/	Evaluatie in 2021

Bijlage 2: Verdiepingsbijlage

Artikel 1. Openbaar bestuur en democratie

Uitgaven beleidsartikel 1. Openbaar bestuur en democratie (bedragen x € 1.000)						
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Stand ontwerpbegroting 2017	30.567	25.331	25.334	25.369	25.369	0
Mutatie nota van wijziging 2017	0	0	0	0	0	0
Mutatie amendement 2017	0 ¹	0	0	0	0	0
Mutatie 1 ^o suppletoire begroting 2017	8.168	1.235	- 85	- 85	- 85	- 85
Nieuwe mutaties	- 2.931	2.354	- 216	- 216	- 216	25.153
Waarvan:						
1) Sociaal domein	- 2.250					
2) Fractiekosten		2.600				
Stand ontwerpbegroting 2018	35.804	28.920	25.033	25.068	25.068	25.068

¹ Met het amendement Fokke en Voortman wordt de subsidiëring van het Landelijk Samenwerkingsverband Actieve Bewoners (LSA) met € 50.000 verhoogd. De dekking van dit amendement vindt plaats binnen de niet juridisch verplichte bedragen van artikel 1.

Toelichting

1. Sociaal domein

Dit betreft een overboeking naar het Gemeentefonds. Gemeenten en Rijk werken met ingang van 2017 samen binnen het programma sociaal domein in een aantal verander- en versnellingstrajecten om zo het sociaal domein verder te ontwikkelen. Met deze overboeking kunnen de betreffende gemeenten uitvoering geven aan de invulling van dit programma.

2. Fractiekosten

In de begroting 2017 is het amendement van het Tweede Kamerlid Arib vanaf 2018 ten laste gebracht van de uitgaven op artikelonderdeel 1.2 Participatie (Kamerstukken II 2015–2016 [34 485 VII, nr. 5](#)). Voor 2018 is de begroting hiervoor opgehoogd.

Ontvangsten beleidsartikel 1. Openbaar bestuur en democratie (bedragen x € 1.000)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Stand ontwerpbegroting 2017	21.965	21.965	21.965	21.965	21.965	0
Mutatie nota van wijziging 2017	0	0	0	0	0	0
Mutatie amendement 2017	0	0	0	0	0	0
Mutatie 1° suppletoire begroting 2017	4.000	0	0	0	0	0
Nieuwe mutaties	0	0	0	0	0	21.965
Stand ontwerpbegroting 2018	25.965	21.965	21.965	21.965	21.965	21.965

Artikel 2. Algemene Inlichtingen- en veiligheidsdienst

Uitgaven beleidsartikel 2. Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (bedragen x € 1.000)						
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Stand ontwerpbegroting 2017	212.670	213.404	218.404	227.404	227.404	0
Mutatie nota van wijziging 2017	0	0	0	0	0	0
Mutatie amendement 2017	0	0	0	0	0	0
Mutatie 1 ^e suppletoire begroting 2017	2.767	- 465	- 465	35	35	35
Nieuwe mutaties	13.029	36.228	33.155	24.629	26.851	251.955
<i>Waarvan:</i>						
1) Capaciteit AIVD		6.000	6.000			
2) Loon- en prijsbijstelling	8.913	10.081	5.053	5.275	5.297	5.297
3) Wiv	10.200	9.481	9.486	9.488	9.488	9.488
4) Kasschuif Wiv	- 6.150	900	2.850	100	2.300	
5) Cybersecurity		7.500	7.500	7.500	7.500	7.500
Stand ontwerpbegroting 2018	228.466	249.167	251.094	252.068	254.290	251.990

Toelichting

1. Capaciteit AIVD

De AIVD kent een oploop in budget vanaf 2020 voor werving van nieuwe medewerkers. Het is noodzakelijk de wervingsinspanningen reeds in 2018 en 2019 te starten. Daartoe wordt voor die jaren de begroting opgehoogd.

2. Loon- en prijsbijstelling

Dit betreft de toedeling van de loon- en prijsbijstelling.

3. Wiv

De wijziging op de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wiv) treedt per 1 januari 2018 in werking. De eerder door het kabinet op de aanvullende post gereserveerde middelen zijn toegevoegd aan de begrotingen van de verantwoordelijke departementen, waaronder BZK.

4. Kasschuif Wiv

De wijziging op de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wiv) treedt per 1 januari 2018 in werking. Vanwege een gefaseerde invoering van de kabelinterceptie worden middelen verschoven naar latere jaren.

5. Cybersecurity

Met ingang van 2018 worden structureel extra middelen aan de begroting van de AIVD toegevoegd met als doel cyberspionage en -sabotage tegen te gaan. Het betreft hier verschillende maatregelen ter ondersteuning van detectie, onderzoek en preventie.

Ontvangsten beleidsartikel 2. Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (bedragen x € 1.000)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Stand ontwerpbegroting 2017	12.714	12.714	12.714	12.714	12.714	0
Mutatie nota van wijziging 2017	0	0	0	0	0	0
Mutatie amendement 2017	0	0	0	0	0	0
Mutatie 1° suppletoire begroting 2017	0	0	0	0	0	0
Nieuwe mutaties	0	0	0	0	0	12.714
Stand ontwerpbegroting 2018	12.714	12.714	12.714	12.714	12.714	12.714

Artikel 6. Dienstverlenende en innovatieve overheid

Uitgaven beleidsartikel 6. Dienstverlenende en innovatieve overheid (bedragen x € 1.000)						
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Stand ontwerpbegroting 2017	161.709	88.109	90.108	90.146	90.068	0
Mutatie nota van wijziging 2017	0	0	0	0	0	0
Mutatie amendement 2017	0	0	0	0	0	0
Mutatie 1 ^e suppletoire begroting 2017	41.891	20.052	15.200	14.100	2.000	600
Nieuwe mutaties	- 8.248	14.050	- 470	- 979	7.120	98.588
Waarvan:						
1) Stoppen Operatie BRP	- 13.200	- 12.000	- 9.400	- 9.400	- 1.400	
2) Kasschuif programma eID	- 2.000	2.000				
3) Bijdrage eID-stelselkosten		10.000	8.000	8.000	8.000	8.000
4) Realisatie GDI 2016	5.190					
5) Vrijgave GDI-middelen		12.340				
Stand ontwerpbegroting 2018	195.352	122.211	104.838	103.267	99.188	99.188

Toelichting

1. Stoppen Operatie BRP

Besloten is te stoppen met de Operatie BRP, waardoor inbeheername door de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG) vervalt. De begroting is hierop aangepast.

2. Kasschuif programma eID

In 2016 is incidenteel € 23 mln. beschikbaar gesteld voor de impuls eID, met de verdeling van € 5,5 mln. voor 2016 en € 17,5 mln. voor 2017. Uit de realisatiecijfers van de opdrachtnemers blijkt dat € 3 mln. niet is uitgeput op de opdrachten in 2016, deze opdrachten worden alsnog in latere jaren gerealiseerd. Hiervan wordt in 2017 € 1 mln. en in 2018 € 2 mln. ingezet voor eID activiteiten zoals het BSN-Koppelregister en de ontwikkeling van DigiD substantieel en hoog.

3. Bijdrage eID-stelselkosten

Dit betreffen structurele bijdragen van de Ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Infrastructuur en Milieu (IenM), Financiën (FIN) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en een incidentele bijdrage van het Ministerie van Veiligheid en Justitie (VenJ) aan de begroting van BZK voor de stelselkosten van eID.

4. Realisatie GDI 2016

Niet aangewende middelen voor de generieke digitale infrastructuur (GDI) in 2016, worden, conform besluitvorming in het Nationaal Beraad Digitale Overheid, in 2017 binnen de GDI ingezet.

5. Vrijgave GDI-middelen

Aan de hand van bestedingsplannen worden jaarlijks de GDI middelen voor het jaar erop van de Aanvullende Post GDI aan de begrotingen van de opdrachtgevers toegekend. Dit betreft de toekenning voor 2018 voor onder andere eID en de stelselvoorzieningen.

Ontvangsten beleidsartikel 6. Dienstverlenende en innovatieve overheid (bedragen x € 1.000)						
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Stand ontwerpbegroting 2017	5.374	513	423	423	423	0
Mutatie nota van wijziging 2017	0	0	0	0	0	0
Mutatie amendement 2017	0	0	0	0	0	0
Mutatie 1^e suppletoire begroting 2017	28.371	12.000	9.400	9.400	1.400	0
Nieuwe mutaties	- 8.010	- 12.000	- 9.400	- 9.400	- 1.400	423
<i>Waarvan:</i>						
1) Stoppen Operatie BRP	- 13.200	- 12.000	- 9.400	- 9.400	- 1.400	
2) Realisatie GDI 2016	5.190					
Stand ontwerpbegroting 2018	25.735	513	423	423	423	423

Toelichting

1. Stoppen Operatie BRP

Besloten is te stoppen met de Operatie BRP, waardoor inbeheername door de RvIG vervalt. De doorbelasting uit de 1^e suppletoire begroting 2017 van de externe kosten voor de inbeheername BRP naar de gebruikers is derhalve teruggedraaid.

2. Realisatie GDI 2016

Dit betreft het financiële resultaat over 2016 op de GDI-voorzieningen.

Artikel 7. Arbeidszaken overheid

Uitgaven beleidsartikel 7. Arbeidszaken overheid (bedragen x € 1.000)						
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Stand ontwerpbegroting 2017	30.340	29.434	27.534	26.810	26.855	0
Mutatie nota van wijziging 2017	0	0	0	0	0	0
Mutatie amendement 2017	0	0	0	0	0	0
Mutatie 1 ^o suppletoire begroting 2017	1.966	- 2.800	- 3.000	- 3.000	- 3.000	- 3.000
Nieuwe mutaties	- 274	683	402	414	415	26.250
Stand ontwerpbegroting 2018	32.032	27.317	24.936	24.224	24.270	23.250
Ontvangsten beleidsartikel 7. Arbeidszaken overheid (bedragen x € 1.000)						
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Stand ontwerpbegroting 2017	820	820	820	820	484	0
Mutatie nota van wijziging 2017	0	0	0	0	0	0
Mutatie amendement 2017	0	0	0	0	0	0
Mutatie 1 ^o suppletoire begroting 2017	- 185	- 245	- 300	- 370	- 420	- 420
Nieuwe mutaties	0	0	0	0	0	484
Stand ontwerpbegroting 2018	635	575	520	450	64	64

Artikel 11. Centraal apparaat

Uitgaven niet-beleidsartikel 11. Centraal apparaat (bedragen x € 1.000)						
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Stand ontwerpbegroting 2017	305.640	294.345	292.415	282.295	284.027	0
Mutatie nota van wijziging 2017	0	0	0	0	0	0
Mutatie amendement 2017	0	0	0	0	0	0
Mutatie 1 ^o suppletoire begroting 2017	71.737	10.088	9.905	9.951	9.487	9.487
Nieuwe mutaties	10.271	10.350	12.438	12.207	12.211	296.298
Waarvan:						
1) Doc-Direkt	6.715	4.745	4.745	4.745	4.745	4.745
2) Loon- en prijsbijstelling	2.889	1.706	6.798	6.568	6.572	6.572
Stand ontwerpbegroting 2018	387.648	314.783	314.758	304.453	305.725	305.785

Toelichting

1. Doc-Direkt

Op 17 oktober 2016 is het besluit genomen om met ingang van 1 april 2017 de dienstverlening op het gebied van de uitvoerende documentaire informatiehuishouding van de Ministeries van Financiën (Financiën) en Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) te bundelen en onder te brengen bij Doc-Direkt. De personeels- en ICT-budgetten behorende bij de medewerkers en dienstverlening die overgaan, zijn structureel overgeheveld naar de begroting van BZK.

2. Loon- en prijsbijstelling

Dit betreft de toedeling van de loon- en prijsbijstelling.

Ontvangsten niet-beleidsartikel 11. Centraal apparaat (bedragen x € 1.000)						
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Stand ontwerpbegroting 2017	14.056	13.858	13.785	13.770	13.770	0
Mutatie nota van wijziging 2017	0	0	0	0	0	0
Mutatie amendement 2017	0	0	0	0	0	0
Mutatie 1 ^o suppletoire begroting 2017	74.221	1.422	1.409	1.405	1.405	1.405
Nieuwe mutaties	0	0	0	0	0	13.770
Stand ontwerpbegroting 2018	88.277	15.280	15.194	15.175	15.175	15.175

Artikel 12. Algemeen

Uitgaven niet-beleidsartikel 12. Algemeen (bedragen x € 1.000)						
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Stand ontwerpbegroting 2017	1.320	1.320	1.320	1.170	1.205	0
Mutatie nota van wijziging 2017	0	0	0	0	0	0
Mutatie amendement 2017	0	0	0	0	0	0
Mutatie 1 ^o suppletoire begroting 2017	50	50	50	0	0	0
Nieuwe mutaties	9.488	8.895	6.422	6.470	6.469	7.674
<i>Waarvan:</i>						
1) VPB veiling locaties bezinestations	7.956	8.925	6.452	6.452	6.452	6.452
2) VPB agentschappen	1.539					
Stand ontwerpbegroting 2018	10.858	10.265	7.792	7.640	7.674	7.674

Toelichting

1. VPB veiling locaties bezinestations

Vanaf 2016 is ook de rijksoverheid VPB-plichtig. De winst op de veiling van bezinestations valt onder de vennootschapsbelasting (VPB). In 2017 wordt zowel de aanslag over 2016 als de voorlopige aanslag over 2017 betaald. In 2018 wordt een nabetaling over 2017 verwacht.

2. VPB agentschappen

Vanaf 2016 is ook de rijksoverheid VPB-plichtig. De VPB van de agentschappen Rijksvastgoedbedrijf (RVB) en Uitvoeringsorganisatie Bedrijfsvoering Rijk (UBR) is onderdeel van de aangifte van het kerndepartement.

Ontvangsten niet-beleidsartikel 12. Algemeen (bedragen x € 1.000)						
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Stand ontwerpbegroting 2017	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	0
Mutatie nota van wijziging 2017	0	0	0	0	0	0
Mutatie amendement 2017	0	0	0	0	0	0
Mutatie 1 ^o suppletoire begroting 2017	- 15.000	- 15.000	0	0	0	0
Nieuwe mutaties	1.539	0	0	0	0	15.000
<i>Waarvan:</i>						
1) VPB agentschappen	1.539					
Stand ontwerpbegroting 2018	1.539	0	15.000	15.000	15.000	15.000

Toelichting

1. VPB agentschappen

Vanaf 2016 is ook de rijksoverheid VPB-plichtig. De Vennootschapsbelasting (VPB) van de agentschappen Rijksvastgoedbedrijf (RVB) en Uitvoeringsorganisatie Bedrijfsvoering Rijk (UBR) is onderdeel van de aangifte van het kerndepartement. De agentschappen maken het verschuldigde bedrag hiervoor over naar het kerndepartement.

Artikel 13. Nominaal en onvoorzien

Uitgaven niet-beleidsartikel 13. Nominaal en onvoorzien (bedragen x € 1.000)						
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Stand ontwerpbegroting 2017	0	0	17.100	44.200	0	0
Mutatie nota van wijziging 2017	0	0	0	0	0	0
Mutatie amendement 2017	0	0	0	0	0	0
Mutatie 1 ^o suppletoire begroting 2017	21.142	24.431	5.986	- 26.684	17.582	17.593
Nieuwe mutaties	- 20.105	- 18.319	- 17.579	- 17.516	- 17.582	- 17.593
Waarvan:						
1) Loon- en prijsbijstelling	- 20.105	- 18.319	- 17.579	- 17.516	- 17.582	- 17.593
Stand ontwerpbegroting 2018	1.037	6.112	5.507	0	0	0

Toelichting

1. Loon- en prijsbijstelling

Dit betreft de toedeling van de loon- en prijsbijstelling aan de afzonderlijke artikelen.

Ontvangsten niet-beleidsartikel 13. Nominaal en onvoorzien (bedragen x € 1.000)						
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Stand ontwerpbegroting 2017	0	0	0	0	0	0
Mutatie nota van wijziging 2017	0	0	0	0	0	0
Mutatie amendement 2017	0	0	0	0	0	0
Mutatie 1 ^o suppletoire begroting 2017	0	0	0	0	0	0
Nieuwe mutaties	0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2018	0	0	0	0	0	0

Bijlage 3: Moties en toezeggingen

A.1 In behandeling zijnde moties		
Omschrijving motie	Vindplaats	Stand van zaken
De motie van het lid Heerma: Verzoekt de regering, voorstellen te doen om groeperingen wier doelstellingen onvermijdelijk leiden tot het terzijde schuiven van onze democratische rechtsorde te kunnen verbieden.	Kamerdebat 02-07-2015 Notitie antidemocratische groeperingen	In de brief van d.d. 29 maart 2017 inzake Onderzoek Risico's voor de democratie is aangegeven dat het raadzaam is een reactie aan een volgend Kabinet over te laten (Kamerstukken II 2016–2017 29 279, nr. 382).
De motie van het lid De Graaf c.s.; Verzoekt de regering de voorbereiding van de in de voorgaande overweging bedoelde operatie ter hand te nemen (om het beheer van de politie bij de volgende kabinetsformatie terug te brengen naar het Ministerie van BZK)	Kamerdebat 13-10-2015 Algemene Politieke Beschouwingen Eerste Kamer	Een besluit hierover wordt overgelaten aan een volgend Kabinet.
De motie van het lid De Caluwé; Verzoekt de regering in 2017 in ieder geval één publiek authenticatiemiddel te introduceren.	Kamerdebat 08-12-2015 VAO Pilotvoorwaarden en pilotcriteria eID Stelsel	De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.
De motie van het lid Taverne c.s.; Verzoekt de regering als het gaat om de informatieverstrekking aan de Tweede Kamer het volgende: <ul style="list-style-type: none"> • de Kamer te informeren over nieuwe elementen die eventueel aan het oorspronkelijke voorstel worden toegevoegd; • de Kamer te informeren zodra het onderhandelingsproces zich in een richting ontwikkelt die substantieel afwijkt van de met de Kamer nog overeen te komen inzet van de Nederlandse regering; • de Kamer te informeren over alle onderdelen van het voorstel waarop zich een duidelijke meerderheid begint af te tekenen in de Raad, bijvoorbeeld in de vorm van een politiek akkoord of een gemeenschappelijke benadering; • de Kamer te informeren zodra stemming in de Raad aan de orde is over een «concept-gemeenschappelijk standpunt» en dit vooraf ter uitdrukkelijke goedkeuring aan de Kamer voor te leggen. 	Kamerdebat 17-12-2015 Herziening Europese Verkiezingsakte (34 166, nr. 23)	De besprekingen over de Europese Kiesakte zijn nog gaande. De Tweede Kamer is bij brief van 28 april 2016 (Kamerstukken II 2015–2016 34 361, nr. 9) en bij brief van 6 oktober 2016 (Kamerstukken II 2016–2017 34 361, nr. 10) geïnformeerd over de voortgang van de besprekingen.
De motie van het lid Koşer Kaya c.s.; Verzoekt de regering zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen twee jaar, te eindigen met de verstrekking van persoonsgegevens aan genootschappen op geestelijke grondslag, al dan niet via SILA.	Kamerdebat 08-12-2015 Basisregistratie personen (BRP) en paspoorten en reisdocumenten (AO d.d. 26/11)	Conform het verzoek van de Kamer om geen onomkeerbare stappen te zetten betreffende het SILA-dossier heeft de Minister besloten het wetgevingsproces tot beëindiging van de verstrekking van persoonsgegevens uit de Basisregistratie personen aan te houden.
De motie van het lid Tellegen c.s.; Spreekt uit dat het wenselijk is dat de modernisering van de wetgeving rond de vervolging van ambtsdelicten met grote spoed ter hand wordt genomen en uiterlijk voor 1 januari 2017 tot een wetsvoorstel leidt; Verzoekt het presidium, daartoe in overleg met de regering en de Eerste Kamer tot een voorbereidingstraject te komen	Kamerdebat 28-01-2016 Debat over het verslag van de commissie van onderzoek	De Minister van VenJ heeft, mede namens de Minister van BZK, de Tweede Kamer op 13 juli 2017 een brief gestuurd. Het wetsvoorstel is voor advies naar de Raad van State gezonden.

Omschrijving motie	Vindplaats	Stand van zaken
De motie van het lid Sjoerdsma; Verzoekt de regering om actief voorlichting te geven aan bestuursorganen omtrent de werking van de Wet open overheid en waar nodig opleidingen te faciliteren voor personen bij deze organen die belast zijn met de uitvoering van deze wet	Kamerdebat 13-04-2016 Initiatiefwetsvoorstel Voortman/Weyenberg houdende regels over de toegankelijkheid van informatie van publiek belang (Wet open overheid) (33 328)	De uitvoering van de motie zal worden uitgevoerd, zodra het initiatiefwetsvoorstel open overheid wet geworden is. De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.
De motie van de leden Oosenbrug en Bruins; Verzoekt de regering er in ieder geval zorg voor te dragen dat twee of meer bestuursorganen binnen een jaar na aanvaarding van de Wet open overheid met een informatieregister gaan experimenteren, en daarbij de doeltreffendheid en kosten van reeds ingevoerde informatieregisters bij deze koplopers te evalueren; Verzoekt de regering het informatieregister uiterlijk vijf jaar na de inwerkingtreding van de Wet open overheid in werking te laten treden.	Kamerdebat 13-04-2016 Initiatiefwetsvoorstel Voortman/Weyenberg houdende regels over de toegankelijkheid van informatie van publiek belang (Wet open overheid) (33 328)	De uitvoering van de motie zal worden uitgevoerd, zodra het initiatiefwetsvoorstel open overheid wet geworden is. De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.
De motie van het lid Veldman c.s.; Verzoekt de regering middels een aanpassing van artikel 219, tweede lid, van de Gemeentewet, of op andere wijze te bewerkstellingen dat een gemeentelijke belasting cq. heffing ten behoeve van een algemene voorziening zoals het riool of de inzameling van afvalstoffen niet afhankelijk mag worden gesteld van het eigendom van een aangesloten object, maar via het aangesloten zijn op de voorziening geregeld moet worden.	Kamerdebat 01-07-2015 Plenaire debat wetsvoorstel Omgevingswet	Op 19 september 2016 is een initiatiefwetsvoorstel (34 542) door de heer Veldman aangeboden aan de Tweede Kamer. De termijn voor behandeling is nog niet bekend.
De motie van de leden De Caluwé en Fokke; Verzoekt de regering, een nadere afweging over de resterende vraagstukken van het subcluster Volkshuisvesting, Ruimtelijk Ordening en Stedelijke Vernieuwing te maken bij de volledige herijking van het Gemeentefonds waar de Tweede Kamer in november 2015 bij motie-Veldman de regering om heeft gevraagd.	Kamerdebat 30-11-2016 Begroting Binnenlandse Zaken (34 550-VII) incl. Gemeentefonds (34 550-B), Provinciefonds (34 550-C) en Begrotingen van de overige Hoge Colleges van Staat en de Kabinetten van de Gouverneurs (34 550-IIB)	De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.
De motie van de leden De Caluwé en Koşer Kaya; Verzoekt de regering, uit te zoeken binnen welke termijn en met welk budget gerealiseerd kan worden dat alle gebruikers de regie krijgen over hun gegevens, zodanig dat: <ul style="list-style-type: none"> • zij inzage krijgen in welke functionaris welke gegevens heeft ingezien dan wel gebruikt of aan een ander verstrekt heeft; • zij de mogelijkheid hebben zelf instanties en organisaties aan te wijzen waaraan een beperkt aantal persoonlijke gegevens automatisch kan worden verstrekt. 	Kamerdebat 30-11-2016 Begroting Binnenlandse Zaken (34 550-VII) incl. Gemeentefonds (34 550-B), Provinciefonds (34 550-C) en Begrotingen van de overige Hoge Colleges van Staat en de Kabinetten van de Gouverneurs (34 550-IIB)	De motie is controversieel verklaard. De gevraagde informatie kan naar verwachting in het najaar 2017 naar de Tweede Kamer worden gezonden.
De motie van de leden Oosenbrug, Voortman en Van Raak; Verzoekt de regering om, te komen met een visiedocument dat ingaat op de vraag of en hoe broncode van in eigen opdracht ontwikkelde software ter beschikking kan worden gesteld als opensourcesoftware.	Kamerdebat 30-11-2016 Begroting Binnenlandse Zaken (34 550-VII) incl. Gemeentefonds (34 550-B), Provinciefonds (34 550-C) en Begrotingen van de overige Hoge Colleges van Staat en de Kabinetten van de Gouverneurs (34 550-IIB)	Het onderwerp is controversieel verklaard en zal om die reden door een nieuw Kabinet worden verzonden aan de Tweede Kamer.

Omschrijving motie	Vindplaats	Stand van zaken
De motie van het lid Voortman; Verzoekt de regering, op korte termijn een uitgebreide reactie te geven op dit rapport, en de diverse adviezen in het rapport over de waarborgen van mensenrechten waar mogelijk in beleid om te zetten.	Kamerdebat 30-11-2016 Begroting Binnenlandse Zaken (34 550-VII) incl. Gemeentefonds (34 550-B), Provinciefonds (34 550-C) en Begrotingen van de overige Hoge Colleges van Staat en de Kabinetten van de Gouverneurs (34 550-IIB)	De reactie op de motie-Voortman wordt betrokken bij de reactie op de 203 UPR-aanbevelingen die de Tweede Kamer in het najaar 2017 zal ontvangen.
De motie van de leden Veldman en Fokke; Verzoekt de regering, ten behoeve van de vervolgfase van de drie decentralisaties een onafhankelijke derde aan te wijzen die tot taak heeft om bij de transformatie in het sociaal domein een vinger aan de pols te houden, zijn bevindingen bij gemeenten aan de orde te stellen en het kabinet hierover te rapporteren; verzoekt de regering voorts, deze rapportages aan de Kamer te zenden.	Kamerdebat 22-12-2016 VAO Sociaal Domein	De uitvoering van de motie zal worden meegenomen bij de nadere invulling van het programma sociaal domein en is daarmee aan een nieuw Kabinet.
De motie van het lid Verhoeven; Verzoekt de regering om, bij de evaluatie van de wet nadrukkelijk de effecten op het vestigingsklimaat in Nederland te onderzoeken.	Kamerdebat 08-02-2017 Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 20.. (34 588)	De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.
De motie van het lid Recourt; Verzoekt de regering, het verzoek van de Kamer aan de CTIVD over te brengen om binnen twee jaar na de inwerkingtreding van deze wet te rapporteren over hoe de bewaartermijn van drie jaar zich verhoudt tot de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, waarbij wordt betrokken de vraag of de interceptie van gegevens zo gericht mogelijk is geschied en of de bewaartermijn en de bewaarde gegevens nodig zijn voor een goede taakuitvoering van de diensten.	Kamerdebat 08-02-2017 Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 20.. (34 588)	De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.
De motie van het lid Schouten; Verzoekt de regering, de CTIVD te vragen onderzoek te doen naar dergelijke risico's bij de uitwisseling van data met buitenlandse diensten, de mate waarin dergelijke data wordt verkregen en de wijze waarop de diensten met deze data omgaan en de Tweede Kamer daarover te informeren.	Kamerdebat 08-02-2017 Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 20.. (34 588)	De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.
De motie van het lid Schouten; Verzoekt de regering, een internationaal vergelijkend onderzoek te doen, specifiek naar de vormgeving van de parlementaire controle van het werk van de diensten, en daarbij mogelijke modellen voor versterking van de Nederlandse parlementaire controle op het werk van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten te onderscheiden en de resultaten aan de Tweede Kamer te zenden.	Kamerdebat 08-02-2017 Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 20.. (34 588)	De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.
De motie van de leden Veldman en Fokke; Verzoekt de regering om, in overleg met onder andere het Interprovinciaal Overleg en conform het advies van de Raad voor de financiële verhoudingen, binnen twee jaar met een plan van aanpak te komen gericht op het binnen drie jaar herzien van de grondslagen van het Provinciefonds.	Kamerdebat 25-01-2017 Wijziging van de Financiële-verhoudingswet in verband met een vereenvoudiging van het verdeelmodel van het provinciefonds (34 568)	De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.

Omschrijving motie	Vindplaats	Stand van zaken
De motie van het lid Aukje de Vries; Verzoekt de regering, zich maximaal in te spannen om voor eind 2017 de onvolkomenheden op het gebied van informatiebeveiliging weg te werken; Verzoekt de regering tevens, te verkennen wat er nodig is voor een goede toekomstbestendige informatiebeveiliging bij de overheden en de daaraan gelieerde instellingen, op het gebied van organisatie, rol en mandaat van de coördinerend Minister, personeel, maatregelen, maar ook aanpassing van het afsprakenkader op basis van ontwikkelingen en bedreigingen, en de Tweede Kamer hierover voor eind 2017 te informeren.	Kamerdebat 31-05-2017 Verantwoordingsdebat over het jaar 2016	De Tweede Kamer wordt voor einde jaar 2017 geïnformeerd.
De motie van de leden Bruins Slot en Bisschop; Verzoekt de regering, de Kiesraad een wettelijke basis te geven in de Kieswet om de verzameling van de processen-verbaal van de verkiezingsuitslag, zowel analoog als digitaal, bij de stembureaus mogelijk te maken.	Kamerdebat 20-06-2017 Evaluatie van de Tweede Kamerverkiezing	De motie wordt betrokken bij het in de brief van 30 juni 2017 aangekondigde wetsvoorstel tot wijziging van de Kieswet in verband met het openbaar maken van de processen-verbaal van de stembureaus (Kamerstukken II 2016–2017 31 142, nr. 71).
De motie van de leden Bruins Slot en van Engelshoven; Verzoekt de regering om, samen met de Kiesraad, op basis van ieders deskundigheid, te bezien of de OSV voor langere termijn voldoende betrouwbaar en veilig is of dat er alternatieven ontwikkeld moeten worden, en de Tweede Kamer hierover voor de begroting te informeren.	Kamerdebat 20-06-2017 Evaluatie van de Tweede Kamerverkiezing	De Tweede Kamer wordt voor de begrotingsbehandeling 2017 geïnformeerd.
De motie van het lid Öztürk; Verzoekt de regering om, alles in het werk te stellen om ervoor te zorgen dat ieder stembureaulid een training volgt voor zijn of haar benoeming.	Kamerdebat 20-06-2017 Evaluatie van de Tweede Kamerverkiezing	In overleg met de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken wordt bezien hoe bereikt kan worden dat ieder stembureaulid een training volgt.
De motie van de leden Van Raak en Bruins Slot; Verzoekt de regering, in goed overleg met de VNG er zorg voor te dragen dat bij de verkiezingen voor de gemeenteraad van maart 2018 in elke gemeente voldoende stembureaus worden ingericht, medewerkers van stembureaus altijd voldoende worden getraind en bij het tellen altijd de voorgeschreven controles worden uitgevoerd.	Kamerdebat 20-06-2017 Evaluatie van de Tweede Kamerverkiezing	In overleg met de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken wordt bezien hoe bereikt kan worden dat voldoende stembureaus worden ingericht, ieder stembureaulid een training volgt en bij het tellen de voorgeschreven controles worden uitgevoerd.
De motie van het lid Öztürk; Verzoekt de regering, er bij gemeenten op aan te dringen om uitslagen van verkiezingen op alle relevante niveaus te publiceren en te bezien of het Ministerie hierbij kan ondersteunen.	Kamerdebat 20-06-2017 Evaluatie van de Tweede Kamerverkiezing	Er wordt een voorstel tot wijziging van de Kieswet ingediend zodat de processen-verbaal van de stembureaus en de opgave met de totaalstelling van de gemeenten openbaar gemaakt kunnen worden. (Kamerstukken II 2016–2017 31 142, nr. 71)
De motie van het lid van Engelshoven; Verzoekt de regering actief te bevorderen dat mensen met 2-staps identificatie inloggen binnen het eID-stelsel.	Kamerdebat 21-06-2017 Jaarverslag en Rapport Algemene Rekenkamer portefeuille Binnenlandse Zaken 2016	De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.
De motie van het lid Öztürk; Verzoekt de regering om, in gesprek met gemeenten te bewerkstelligen dat de werking van ADV's op deze onderdelen verbetert en te bezien wat de rijksoverheid hierin kan betekenen.	Kamerdebat 05-07-2017 VAO Discriminatie	De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.

Omschrijving motie	Vindplaats	Stand van zaken
De motie van het lid Öztürk; Verzoekt de regering om, met grote inzet op blijvende wijze te werk te gaan in het creëren van bewustzijn over wat discriminatie is.	Kamerdebat 05-07-2017 VAO Discriminatie	De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.
De motie van de leden Öztürk en van den Hul; Verzoekt de regering om, in overleg met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten te zoeken naar een alternatieve financieringssysteem die ADV's in staat stelt hun eigen organisatie en werkwijze vorm te geven, en de Tweede Kamer hierover te informeren.	Kamerdebat 05-07-2017 VAO Discriminatie	De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.
De motie van het lid van den Hul; Verzoekt de regering, tijdig voor het inzenden van de reactie op de aanbevelingen aan de VN, een conceptreactie op de aanbevelingen van de VN aan de Tweede Kamer te sturen zodat de Kamer hier nog op kan reageren voor het insturen van de reactie aan de VN.	Kamerdebat 05-07-2017 VAO Discriminatie	De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.
De motie van het lid Yesilgöz-Zegerius; Verzoekt de regering om, voor de behandeling van de begroting van Binnenlandse Zaken 2018 de Tweede Kamer een overzicht beschikbaar te stellen van de invulling van de ADV's door de gemeenten; Verzoekt de regering tevens, de eerstvolgende registratie van ADV's te uniformeren; Verzoekt de regering voorts om, voor de behandeling van de begroting van Binnenlandse Zaken 2018 de Kamer een overzicht te zenden van de overige beschikbare antidiscriminatie-meldpunten zowel aangestuurd door de overheid als door maatschappelijke organisaties.	Kamerdebat 05-07-2017 VAO Discriminatie	De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.
De motie van het lid Middendorp; Verzoekt de regering tijdens de periode van bezinning hoe op een ordentelijke wijze het beëindigen van de operatie BRP te onderzoeken, en de mogelijkheid van het verder ontwikkelen van de GBA-Verstrekkingvoorziening daarbij te betrekken, voor zover nodig voor een goede basisregistratie personen; Verzoekt de regering tevens zodanig over dit onderzoek naar het «volledig stoppen met de operatie BRP» te rapporteren, dat deze optie financieel en juridisch afgewogen kan worden; Verzoekt de regering voorts de uitkomsten van de periode van bezinning uiterlijk 15 september naar de Tweede Kamer te sturen	Kamerdebat 06-07-2017 VAO Basisregistratie Personen en Programma eID	De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.
De motie van het lid Özütok; Verzoekt de regering, de Tweede Kamer uiterlijk september dit jaar een uitgebreid en helder feitenrelaas te verstrekken waarin ten minste helder uiteen wordt gezet wie op welk moment over welke informatie over de voortgang van het project oBRP beschikte, wanneer duidelijk was dat planning niet werd gehaald en het budget werd overschreden, wanneer bleek dat eerdere informatie niet juist was en wat de oorzaak van dit alles was.	Kamerdebat 06-07-2017 VAO Basisregistratie Personen en Programma eID	De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.

Omschrijving motie	Vindplaats	Stand van zaken
De motie van het lid Bruins Slot; Verzoekt de regering een raming van kosten en baten op te stellen op basis van de voorgestelde beleidswijziging, met de beoogde verdeling tussen Rijk en private partijen, en de Tweede Kamer daarover vóór 1 maart 2018 te informeren.	Kamerdebat 06-07-2017 VAO Basisregistratie Personen en Programma eID	De Tweede Kamer wordt voor 1 maart 2018 geïnformeerd.
De motie van het lid van Raak; Verzoekt de regering in de komende bezinningsperiode ook te bekijken of en hoe (een deel van) dit geld kan worden teruggehaald.	Kamerdebat 06-07-2017 VAO Basisregistratie Personen en Programma eID	De Tweede Kamer wordt in najaar 2017 geïnformeerd.

A.2 Uitgevoerde moties

Omschrijving motie	Vindplaats	Stand van zaken
De motie van de leden Van Oosten en Recourt; Verzoekt de regering scherp te monitoren dat bij aanwijzing van vertrouwensfuncties buiten de overheid heel kritisch nut en noodzaak worden overwogen en binnen twee jaar de Kamer te informeren welke afname in het aantal vertrouwensfuncties c.q. -onderzoeken door inzet van scherp aanwijsbeleid door de vakministers is bewerkstelligd.	Kamerdebat 08-10-2014 Wijziging van de Wet veiligheidsonderzoeken in verband met het opnemen van een grondslag voor het doorberekenen van kosten verbonden aan het uitvoeren van veiligheidsonderzoeken alsmede enkele andere wijzigingen (33 673)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 4 november 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 30 977 nr. 147).
De motie van het lid Van Dam; Verzoekt de regering uit te werken hoe op verschillende beleidsterreinen het uit- en overdragen van die gedeelde waarden en het versterken van de onderlinge verbondenheid in de samenleving in het beleid kunnen worden opgenomen of versterkt.	Kamerdebat 02-07-2015 Notitie antidemocratische groeperingen	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 31 januari 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 29 279, nr. 371).
De motie van het lid Voortman; Verzoekt de regering, de Kamer te informeren over de problemen die de regering heeft bij de facultatieve protocollen en welke weg zij bewandelt om tot oplossingen te komen.	Kamerdebat 09-09-2015 Nationaal Actieplan Mensenrechten	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 29 december 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 34 550 V, nr. 59).
De motie van de leden Veldman en Wolbert; Verzoekt de regering in samenspraak met de bestuurlijke koepels VNG en IPO te komen tot een fundamentele herziening van de financiële grondslagen van het Gemeentefonds en het Provinciefonds, gericht op een vereenvoudiging van het systeem, en daarbij te onderzoeken hoe verschillen in economische groei tussen de diverse regio's in Nederland kunnen worden gefaciliteerd.	Kamerdebat 18-11-2015 Begrotingsbehandeling BZK 2016	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 7 juli 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2015–2016 34 300 B, nr. 22).
De motie van het lid Veldman c.s.; Verzoekt de regering zo snel als mogelijk een wetsvoorstel bij de Kamer in te dienen dat de precariobelasting afschaft, met daarbij een ruime overgangperiode zodat de decentrale overheden die deze belasting heffen de mogelijke inkomstenderving geleidelijk kunnen opvangen.	Kamerdebat 18-11-2015 Begrotingsbehandeling BZK 2016	De motie is afgedaan. Het wetsvoorstel is ingediend bij de Tweede Kamer (Kamerstukken II 2015–2016 34 508, nr. 2).
De motie van de leden Veldman en Oosenbrug; Verzoekt de regering een gemeenschappelijk normenkader op te stellen dat door alle overheidsinstellingen wordt gehanteerd, zodat niet elke instelling een eigen methode ontwikkelt.	Kamerdebat 18-11-2015 Begrotingsbehandeling BZK 2016	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 22 juni 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2015–2016 32 802, nr. 26).

Omschrijving motie	Vindplaats	Stand van zaken
<p>De motie van het lid Wolbert; Verzoekt de regering om met de VNG samen een krachtig actieplan op te stellen, met daarin uitgewerkt ten minste:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een onderzoek naar de positie van raadsleden, waarin oog is voor de vraag of tijdsbesteding, de werkdruk, de verantwoordelijkheid en de beloning van raadsleden nog met elkaar in balans zijn; • basis- en specialistische programma's voor bijscholing en deskundigheidsbevordering waar elk raadslid in Nederland expliciet voor wordt uitgenodigd; • een verdere uitwerking van raadslidvriendelijk personeelsbeleid, bijvoorbeeld door flexibele werktijden voor raadsleden; en de Kamer daar vóór de zomer 2016 over te berichten. 	<p>Kamerdebat 18-11-2015 Begrotingsbehandeling BZK 2016</p>	<p>Afgedaan. De Tweede Kamer is op 20 juni 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2015–2016 34 300 VII, nr. 66).</p>
<p>De motie van de leden Oosenbrug en Veldman; Verzoekt de regering om met de VNG in overleg te treden met als doel het toepassen door gemeenten van open standaarden te verbeteren, en de Kamer in het voorjaar over de uitkomst nader te berichten.</p>	<p>Kamerdebat 18-11-2015 Begrotingsbehandeling BZK 2016</p>	<p>Afgedaan. De Tweede Kamer is op 22 juni 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2015–2016 32 802, nr. 27).</p>
<p>De motie van het lid Koşer Kaya c.s.; Verzoekt de regering zorg te dragen voor een betere, aanvragervriendelijkere, omgang met WOB-verzoeken die ertoe leidt dat het aantal bezwaar- en beroepsprocedures tegen besluiten naar aanleiding van WOB-verzoeken binnen vijf jaar met 50% afneemt.</p>	<p>Kamerdebat 18-11-2015 Begrotingsbehandeling BZK 2016</p>	<p>Afgedaan. De Tweede Kamer is op 15 december 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 32 802, nr. 21).</p>
<p>De motie van het lid De Caluwé; Verzoekt de regering voor het kerstreces een uniform toelatingsstelsel op hoofdlijnen te benoemen waaraan alle digitale authenticatiemiddelen moeten voldoen en dit per brief aan de Kamer te sturen; dit stelsel dient te bestaan uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een eenduidig en overkoepelend certificeringsstelsel met criteria op het gebied van veiligheid, governance en privacy voor alle authenticatiemiddelen; • een eenduidige wijze van monitoring en evaluatie voor al deze authenticatiemiddelen; Verzoekt de regering voorts voor de zomer van 2016, bij het vaststellen van de go/no go voor de uitgevoerde pilots, het gehele stelsel uitgewerkt te hebben. 	<p>Kamerdebat 08-12-2015 VAO Pilotvoorwaarden en pilotcriteria eID</p>	<p>Afgedaan. De Tweede Kamer is op 25 augustus 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2015–2016 26 643, nr. 419).</p>
<p>De motie van het lid De Caluwé; Verzoekt de regering aan het begin van de pilots een BIT-toets te laten uitvoeren naar de organisatorische, bestuurlijke en technische haalbaarheid van het publieke middel; Verzoekt de regering voorts deze toets uiterlijk eind maart af te ronden en de Kamer daarover zo snel mogelijk daarna te informeren.</p>	<p>Kamerdebat 08-12-2015 VAO Pilotvoorwaarden en pilotcriteria eID</p>	<p>Afgedaan. De Tweede Kamer is op 17 juni 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2015–2016 26 643, nr. 414).</p>

Omschrijving motie	Vindplaats	Stand van zaken
De motie van het lid Duthler c.s.; Spreekt als haar mening uit dat het wenselijk is in overleg met de Tweede Kamer te komen tot een verzoek aan de regering tot het instellen van een Staatscommissie die een antwoord geeft op de vraag of het parlementair stelsel gelet op genoemde overwegingen voldoende toekomstbestendig is en zo nodig voorstellen doet voor aanpassingen, en spreekt tevens uit dat een Staatscommissie kan worden begeleid door een uit beide Kamers samengestelde begeleidingsgroep, onder waarborging van de onafhankelijkheid van de Staatscommissie.	Kamerdebat 19-01-2016 Debat over een eventueel in te stellen Staatscommissie Bezinning Parlementair Stelsel	Afgedaan. De Eerste en Tweede Kamer zijn op 6 februari 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken I 2016–2017 34 430, nr. C).
De motie van het lid Bikker c.s.; Verzoekt de regering spoedig vorm te geven aan een aanvulling op het wetsvoorstel, zodat degene die anders dan uit dienstbetrekking arbeid verricht of heeft verricht en melding doet van een vermoeden van een misstand eveneens wettelijk beschermd wordt tegen benadeling.	Kamerdebat 01-03-2016 Initiatiefvoorstel-Van Raak, Fokke, Koşer Kaya, Segers, Thieme, Klein en Voortman Wet Huis voor klokkenluiders	Afgedaan. De Eerste en Tweede Kamer zijn op 3 februari 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken I 2016–2017 33 258, nr. N).
De motie van de leden Tellegen en Recourt; Verzoekt de regering, zodra duidelijk is dat de nieuwe Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten niet voor 1 januari 2017 in werking zal treden, gemotiveerd in een brief aan de Tweede Kamer aan te geven of zij voornemens is de tijdelijke regeling inzake de toetsing van lasten aangaande verschoningsgerechtigden van AIVD en MIVD voorafgaand aan de uitvoering van de last, te handhaven of voornemens is dit in aparte wetgeving vorm te geven.	Kamerdebat 08-03-2016 VAO IVD-aangelegenheden	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 28 oktober 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 30 977, nr. 146).
De motie van de leden Amhaouch en Bisschop; Verzoekt de regering, als voorzitter van de Counter Terrorism Group (CTG) in nauw overleg met Europol en andere relevante partijen te bezien hoe de samenwerking en de informatievoorziening kunnen worden versterkt aan de hand van concrete doelstellingen, en de Kamer daarover voor 1 mei te informeren.	Kamerdebat 08-03-2016 VAO IVD-aangelegenheden	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 6 juli 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2015–2016 27 925, nr. 595).
De motie van het lid Krol; Verzoekt de regering deze problematiek (de Algemene Rekenkamer heeft problemen geconstateerd bij het vaststellen van de rechtmatigheid van uitgaven in het gemeentelijke sociaal domein) te analyseren en afhankelijk van de uitkomst daarvan te bepalen of en welke aanpassing van wet- en regelgeving noodzakelijk is	Kamerdebat 26-05-2016 Verantwoordingsdebat	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 14 november 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 34 477, nr. 9).
De motie van het lid Veldman c.s.; Verzoekt de regering, in samenspraak met andere overheden (als ook de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, het Interprovinciaal Overleg en de Unie van Waterschappen) een actieplan op te stellen om de informatiehuishouding van overheden op orde te brengen.	Kamerdebat 02-06-2016 Wijziging van de Wet openbaarheid van bestuur in verband met aanvullingen ter voorkoming van misbruik	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 23 maart 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 29 362, nr. 260).

Omschrijving motie	Vindplaats	Stand van zaken
De motie van de leden Marcouch en van Miltenburg; Verzoekt de regering, beleid te ontwikkelen voor etnische diversiteit en jaarlijks in de Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk in te gaan op de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan het diversiteitsbeleid en daarbij de in-, door- en uitstroom per ministerie te vermelden.	Kamerdebat 09-06-2016000 VAO Nationaal Actieprogramma tegen discriminatie	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 17 mei 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 31 490 , nr. 223).
De motie van de leden van Miltenburg en Marcouch; Verzoekt de regering, in overleg te treden met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, teneinde te komen tot een voor burgers betere toegankelijkheid tot antidiscriminatievoorzieningen, tot het vergroten van de bekendheid van deze voorzieningen in de gemeenten, alsmede te komen tot het regelmatig in de gemeente bespreken van het antidiscriminatiebeleid en zo nodig actualiseren.	Kamerdebat 09-06-2016 VAO Nationaal Actieprogramma tegen discriminatie	Afgedaan. De uitvoering van de motie is overgedragen aan het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.
De motie van de leden Marcouch en Koşer Kaya; Verzoekt de regering, de Kamer voor het zomerreces te informeren over wat er op dit moment wordt gedaan om etnisch profileren te bestrijden; Verzoekt de regering voorts, zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk voor 1 oktober, op basis van ervaringen in het buitenland in beeld te brengen wat het gebruik van een stopformulier bij de politie zou kunnen bijdragen aan de bestrijding van etnisch profileren en welke effecten het gebruik van een stopformulier op de dagelijkse werkzaamheden en de administratieve lasten van politieagenten heeft.	Kamerdebat 09-06-2016 VAO Nationaal Actieprogramma tegen discriminatie	Afgedaan. De uitvoering van de motie is overgedragen aan het Ministerie van Veiligheid en Justitie.
De motie het lid Marcouch; Verzoekt de regering, ervoor te zorgen dat de bestaande app van de politie burgers informatie verschaft over staande houden en burgers de gelegenheid biedt om op toegankelijke wijze een klacht in te dienen als zij onjuist bejegend zouden zijn door de politie.	Kamerdebat 09-06-2016 Nationaal Actieprogramma tegen discriminatie	Afgedaan. De uitvoering van de motie is overgedragen aan het Ministerie van Veiligheid en Justitie.
De motie van de bijzondere gedelegeerde Bikker c.s.; Besluit de Afdeling advisering te verzoeken om voorlichting over de strekking en inhoud van voornoemd amendement.	Kamerdebat 07-06-2016 Voorstel van rijkswet van het lid Van Laar tot wijziging van de artikelen 14 en 38 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden (beperken van de mogelijkheid een algemene maatregel van rijksbestuur uit te vaardigen zonder wettelijke grondslag daartoe (27 570-(R1672)).	Afgedaan. De voorlichting is inmiddels uitgebracht (Kamerstukken II 2016–2017 27 570 (R 1672) , nr. 20).
De motie van het lid Oosenbrug; Verzoekt de regering om, het gebruik van open standaarden te verplichten bij wet; Verzoekt de regering, alle kennis over open source software waarover de overheid beschikt ter beschikking te stellen via bestaande structuren.	Kamerdebat 04-10-2016 VAO Actieplan open overheid 2016–2017	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 28 februari 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 26 643 , nr. 448).
De motie van de leden van Toorenburg en Tellegen; Verzoekt de regering, deze wetten zo spoedig mogelijk na het herfstreces en in elk geval ruim voor het kerstreces aan de Kamer te zenden, zodat de Kamer deze als prioritair kan behandelen.	Kamerdebat 12-10-2016 Debat over het bericht dat Schiphol mogelijk doelwit was van een terroristische aanslag.	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 28 oktober 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 34 588 , nr. 3).

Omschrijving motie	Vindplaats	Stand van zaken
De motie van het lid Merkies verzoekt de regering, te reflecteren op de juridische behandeling van dergelijke klokkenluiders en te bezien of hierin verbeteringen mogelijk zijn; Verzoekt de regering tevens, het gesprek hierover aan te gaan in EU-verband,	Kamerdebat 21-06-2016 Debat over het rapport van de OESO over de aanpak van belastingontwijking.	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 12 oktober 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 33 258, nr. 33).
De motie van het lid Amhaouch; Verzoekt de regering, maatregelen te nemen om te zorgen voor veilig en betrouwbaar gebruik van DigiD en de Kamer daarover voor 1 februari 2017 te informeren.	Kamerdebat 30-11-2016 Begroting Binnenlandse Zaken (34 550-VII) incl. Gemeentefonds (34 550-B), Provinciefonds (34 550-C) en Begrotingen van de overige Hoge Colleges van Staat en de Kabinetten van de Gouverneurs (34 550-IIB).	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 21 december 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 26 643, nr. 437).
De motie van de leden Fokke, Koşer Kaya, De Caluwé en Voortman; Verzoekt de regering, te inventariseren welke wensen er vanuit de lokale democratie leven ten aanzien van experimenten met democratische vernieuwing en te bezien of belemmeringen voor die experimenten weggenomen kunnen worden.	Kamerdebat 30-11-2016 Begroting Binnenlandse Zaken (34 550-VII) incl. Gemeentefonds (34 550-B), Provinciefonds (34 550-C) en Begrotingen van de overige Hoge Colleges van Staat en de Kabinetten van de Gouverneurs (34 550-IIB)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 31 maart 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 34 550 VII, nr. 46).
De motie van de leden Fokke, Koşer Kaya, De Caluwé, Voortman en Van Raak; Verzoekt de regering, met een actieplan te komen om jongeren nog meer bij de politiek te betrekken en daarbij gebruik te maken van de goede initiatieven die er al zijn zoals ProDemos, studentenparlement en het Model European parlement.	Kamerdebat 30-11-2016 Begroting Binnenlandse Zaken (34 550-VII) incl. Gemeentefonds (34 550-B), Provinciefonds (34 550-C) en Begrotingen van de overige Hoge Colleges van Staat en de Kabinetten van de Gouverneurs (34 550-IIB)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 12 april 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 34 550 VII, nr. 47).
De motie van de leden Oosenbrug, Voortman en Van Raak; Verzoekt de regering, in de praktijk goed werkende aanpakken en handreikingen op het gebied van privacybescherming bij de gemeenten onder de aandacht te brengen.	Kamerdebat 30-11-2016 Begroting Binnenlandse Zaken (34 550-VII) incl. Gemeentefonds (34 550-B), Provinciefonds (34 550-C) en Begrotingen van de overige Hoge Colleges van Staat en de Kabinetten van de Gouverneurs (34 550-IIB)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 28 februari 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 26 643, nr. 448).
De motie van het lid Amhaouch; Verzoekt de regering, voorstellen te doen om buitenlandse financiering van politieke partijen en politieke campagnes, waaronder referenda, te beperken.	Kamerdebat 22-12-2016 VAO Evaluatie uitwerking raadgevend referendum	Afgedaan. de Tweede Kamer is op 8 mei 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 32 752, nr. 48).
De motie van de leden Voortman en Recourt; Verzoekt de regering, internetconsultaties begrijpelijker, beter leesbaar en beter vindbaar te maken, meer middelen aan te wenden om individuele burgers bekend te maken met lopende internetconsultaties en voortaan ook bij belangrijke nadere regelgeving internetconsultaties te houden.	Kamerdebat 23-01-2017 Initiatiefnota van de leden Bouwmeester en Oosenbrug «lobby in daglicht: luisteren en laten zien».	Afgedaan. De uitvoering van de motie is overgedragen aan de Minister van Veiligheid en Justitie.
De motie van het lid Amhaouch; Verzoekt het presidium, het huidige beleid voor de toekenning van lobbypassen te evalueren en de Kamer daarover te informeren vóór de behandeling van de Raming voor 2018.	Kamerdebat 23-01-2017 Initiatiefnota van de leden Bouwmeester en Oosenbrug «lobby in daglicht: luisteren en laten zien».	Afgedaan. Het gaat bij deze motie om een interne aangelegenheid van de Tweede Kamer. De griffie moet deze motie doorgeleiden naar het presidium, die de motie moet uitvoeren. BZK heeft hierbij geen betrokkenheid.
De motie van het lid Koşer Kaya; Verzoekt de regering om, naar voorbeeld van de «green paper»-praktijk van de Europese Commissie, relevante feiten en meningen over bepaalde onderwerpen te verzamelen door discussiedocumenten met mogelijke voorstellen voor beleid of discussievragen die open zijn ter consultatie te brengen	Kamerdebat 23-01-2017 Initiatiefnota van de leden Bouwmeester en Oosenbrug «lobby in daglicht: luisteren en laten zien».	Afgedaan. De uitvoering van de motie is overgedragen aan de Minister van Veiligheid en Justitie.

Omschrijving motie	Vindplaats	Stand van zaken
De motie van de leden Recourt en Voortman; Verzoekt de regering, voorafgaand aan elke wet en groot beleidsonderwerp een dergelijke impactanalyse te maken en op basis hiervan een brede groep mensen aantoonbaar, actief uit te nodigen om mee te praten; Verzoekt de regering voorts, openbaar te maken in welke fase een groot beleidsonderwerp en wetgeving zich bevinden en hoe mensen een actieve bijdrage hieraan kunnen leveren en zich hierover te verantwoorden in de lobbyparagraaf.	Kamerdebat 23-01-2017 Initiatiefnota van de leden Bouwmeester en Oosenbrug «lobby in daglicht: luisteren en laten zien».	Afgedaan. De uitvoering van de motie is overgedragen aan de Minister van Veiligheid en Justitie.
De motie van de leden Recourt en Voortman; Verzoekt de regering, een analyse te maken, gevolgd door een breed gedragen voorstel over de omgang met belangenbehartigers, zodat de toegang tot de ministers en hun ambtelijk apparaat gelijkwaardiger en breder wordt; Verzoekt de regering tevens, een jaarlijkse effectmonitor uit te voeren.	Kamerdebat 23-01-2017 Initiatiefnota van de leden Bouwmeester en Oosenbrug «lobby in daglicht: luisteren en laten zien».	Afgedaan. De uitvoering van de motie is overgedragen aan de Minister van Veiligheid en Justitie.
De motie van de leden Recourt en Voortman; Verzoekt de regering, bij elke wet en groot beleidsonderwerp een lobbyparagraaf toe te voegen waarin de regering zich verantwoordt over de gemaakte impactanalyse, de ingebrachte belangen en de gemaakte afweging in algemeen belang.	Kamerdebat 23-01-2017 Initiatiefnota van de leden Bouwmeester en Oosenbrug «lobby in daglicht: luisteren en laten zien».	Afgedaan. De uitvoering van de motie is overgedragen aan de Minister van Veiligheid en Justitie.
De motie van het lid Schouten; Verzoekt de regering, bij de Voorjaarsnota met een concreet voorstel te komen voor extra middelen voor de CTIVD en de TIB, teneinde hen in staat te stellen hun nieuwe taken optimaal uit te voeren.	Kamerdebat 08-02-2017 Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (34 588)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 2 mei 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 34 588, nr. 67).

B.1 In behandeling zijnde toezeggingen

Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
De Minister zegt toe over 3 jaar (in 2016) weer een Metamonitor uit te voeren, waarbij gegevens uit de sectoren centraal komen te staan, aangevuld met gegevens uit de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden.	Brief d.d. 12 december 2013 «Aanbieding Rapport Metamonitor Veilige Publieke Taak 2013»	De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.
De initiatiefnemers zeggen de Eerste Kamer, naar aanleiding van vragen van de leden De Graaf (D66) en Bikker (ChristenUnie), toe dat de voorzitter van het Huis voor klokkenluiders in zowel de advies- als de onderzoeksfase geen rol heeft op het niveau van een individuele casus en daarbij ook niet betrokken wordt door de andere bestuurders (T02232).	Kamerdebat 09-02-2016 Voorstel van wet van de leden Van Raak, Fokke, Schouw, Segers, Ouwehand, Klein en Voortman tot wijziging van de Wet Huis voor klokkenluiders (TK 34 105)	Op 7 juni 2017 heeft een gesprek plaatsgevonden tussen de VKC Binnenlandse zaken en het bestuur van het HvK (op verzoek van de VKC). De VKC heeft gevraagd naar de scheiding tussen advies en onderzoek en verzocht het bestuur van het HvK een brief te sturen hoe e.e.a. in de praktijk functioneert.
De Minister zegt de Tweede Kamer toe dat een op basis van de consultatie aangepast wetsvoorstel van de Algemene wet bestuursrecht (Awb), in de eerste helft van 2017, aan de Tweede Kamer wordt aangeboden.	Brief d.d. 15 december 2016 inzake voortgangsrapportage Digitaal 2017	Het voorstel is voor advies naar de Raad van State gestuurd.
De Minister zegt toe het programma Veilige Publieke taak in 2017 te evalueren.	Kamerdebat 01-06-2016 Veilige Publieke Taak	De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.

Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
De Minister zegt toe de Tweede Kamer te informeren over de uitkomsten met betrekking tot de uitvraag van de markt op grond van de specificaties voor de stemprinter en stemmenteller.	Brief d.d. 28 april 2016 inzake Specificaties voor stemprinter en stemmenteller	De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.
De Minister zegt de Tweede Kamer toe beschikbaar te zijn om met provincies in overleg te gaan en zodra er nieuws is, dit te melden aan de Tweede Kamer.	Kamerdebat 09-05-2017 Mondelinge vraag van het lid Van Bruin Slot (CDA) aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over het bericht «Brabantse burgemeesters: ambtenaren vaker geïntimideerd» (Nrc.nl, 5 mei 2017)	De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.
De Minister zegt toe (op of voor 15 september a.s.) dat de Tweede Kamer informatie ontvangt over het ordentelijk stoppen van de BRP en de verdere actie ten aanzien van de GBA. Ook volgt er in dezelfde brief informatie over openbaarmaking van het beschikbare materiaal. De brief zal ook een feitenrelaas bevatten en informatie over de aanbesteding. Er komt mogelijk een eerder bericht voor 15 september indien er een meningsverschil met de bestuurlijke partners blijkt te zijn (VNG). In de brief worden we ook nader geïnformeerd over het intellectueel eigendom en de werking van de Archiefwet. Zo mogelijk wordt de reactie van onderzoeksbureau Gartner opgenomen en wordt er inzicht gegeven in de kosten.	Kamerdebat 05-07-2017 Basisregistratie Personen (Brp) en programma eID	De Tweede Kamer wordt (uiterlijk) in het najaar 2017 geïnformeerd.
De Minister zegt op verzoek van de VVD toe in het voorjaar 2017 te komen met een integrale voortgangsbrief over de besproken onderwerpen in dit AO (stand van zaken van het overlegstelsel).	Kamerdebat 09-11-2016 Sturing van de collectieve sector (Wrkg. Van de Donk, Borstlap, IBO-pensioenen)	De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.
De Minister zegt de Tweede Kamer toe in september 2017 een afschrift te sturen van de reactie van het Koninkrijk op de UPR-aanbevelingen.	Brief d.d. 19 juni 2017 inzake uitkomsten mondelinge behandeling UPR-rapportage in de VN-Mensenrechtenraad	De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.
De Minister zegt toe als onderdeel in de evaluatie van de wet mee te nemen in hoeverre de toezichthouders sectorspecifieke instructies en meetlatten, eventueel onder een andere benaming, alsnog toepassen.	Kamerdebat 14-09-2011 Wet revitalisering generiek toezicht (32 389)	De evaluatie van de Wet RGT loopt. Naar verwachting kan de evaluatie eind 2017 naar de Tweede Kamer worden gestuurd.
De Minister zegt de Tweede Kamer toe, naar aanleiding van de motie Van Engelshoven betreffende gecertificeerde instellingen, dat er onderzoek gaande is van VWS/VenJ, dat uiterlijk 1 juli 2017 is afgerond is en hoe binnen dat regime te handelen. De Minister bevordert dat snel conclusies over het onderzoeksrapport worden getrokken, en dat de Kamer snel bericht wordt.	Kamerdebat 08-06-2017 Sociaal Domein	De Tweede Kamer wordt medio oktober 2017 geïnformeerd.
De Minister zegt de Tweede Kamer toe om in het najaar een nadere toelichting en stand van zaken te geven van het traject betrekking tot «gemeenschappelijke taal in het sociaal domein». Dit zal in of in samenhang met de overall rapportage sociaal domein zijn. De Minister zal in de overall rapportage ook een toelichting geven op de outcome monitoring.	Kamerdebat 31-05-2017 Sociaal Domein	De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.

Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
De Minister zegt toe om bij de jaarlijkse voortgang van het programma sociaal domein aan de Tweede Kamer ook te vermelden wat de «startpunten» zijn van de transformatie thema's die in het programma worden opgepakt. Dit om ook te zien of het programma voortgang boekt op die thema's.	Kamerdebat 31-05-2017 Sociaal Domein	De Tweede Kamer zal voor Kerstreces 2017 worden geïnformeerd.
De Minister van Financiën zegt namens de Minister van BZK de Tweede Kamer toe, met de vakbonden te overleggen om art. 49xx van de ARAR (remplaçantenregeling) zodanig aan te passen dat duidelijker wordt dat deze is bedoeld voor individuele casuïstiek, niet voor collectieve regelingen. De Minister van BZK zal de Kamer daarover schriftelijk informeren.	Kamerdebat 31-05-2017 Verantwoordingsdebat over het jaar 2016	De Tweede Kamer wordt geïnformeerd nadat er een definitief akkoord met de bonden gesloten is.
De Minister zegt toe de Tweede Kamer te informeren zodra de gemeente Den Haag heeft bericht hoeveel personen gevolg hebben gegeven aan het verzoek om opgenomen te worden in de permanente registratie om te stemmen vanuit het buitenland.	Brief d.d. 19 juni 2017 inzake evaluatie Tweede Kamerverkiezing 15 maart 2017	De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.
De Minister zegt toe in de evaluatie in 2017 van de zogenaamde Dijkstalwetgeving uit 2010 over de rechtspositie van politieke ambtsdragers de vraag van het lid Fokke of het gerechtvaardigd is dat politieke ambtsdragers geen sollicitatieplicht kennen gedurende de eerste drie maanden na hun aftreden mee te nemen.	Kamerdebat 25-05-2016 Rechtspositie politieke ambtsdragers	De Eerste en Tweede Kamer worden na Herfstreces 2017 geïnformeerd.
De Minister zegt toe bij de evaluatie Dijkstalwetgeving ten behoeve van het oordeel van de Tweede Kamer een voorstel te doen voor een permanente Adviescommissie die gevraagd en ongevraagd advies kan geven over rechtspositionele aangelegenheden die de politieke ambtsdragers betreffen, zodat de Kamer in staat wordt gesteld goede, weloverwogen en onderbouwde beslissingen te nemen.	Kamerdebat 25-05-2016 Rechtspositie politieke ambtsdragers	De Eerste en Tweede Kamer worden na Herfstreces 2017 geïnformeerd.
De Minister zegt toe op voorstel van het lid Bisschop de doorgevoerde rechtspositionele wijzigingen van de afgelopen jaren (toen de visie er nog niet was) tegen het toetsingskader van de visie aan te houden om te bezien of deze, gezien deze visie, ook bij nadere beschouwing redelijk en billijk zijn te achten, en in 2017 in het kader van de evaluatie de Tweede Kamer te informeren.	Kamerdebat 25-05-2016 Rechtspositie politieke ambtsdragers	De Eerste en Tweede Kamer worden na Herfstreces 2017 geïnformeerd.
De Minister zegt toe de Tweede Kamer te informeren of de door het lid Koşer Kaya voorgestelde optie van de invoering van een «defined contribution regeling» in de Appa het mogelijk maakt om de fondsvorming Appa eerder dan 2021 door te voeren.	Kamerdebat 25-05-2016 Rechtspositie politieke ambtsdragers	De Eerste en Tweede Kamer worden na Herfstreces 2017 geïnformeerd.

Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
De Minister zegt de Eerste Kamer een integrale evaluatie in 2016 toe, naar aanleiding van een vraag van het lid Lokin-Sassen, van de effecten van de eerdere wijzigingen van de Appa-uitkeringsaanspraken uit 2010 (verkorting uitkeringsduur en invoering sollicitatieplicht) voor alle Appa-gerechtigden (T01602).	Kamerdebat 11-09-2012 Wet aanpassing uitkeringsduur Appa (33 298)	De Eerste en Tweede Kamer worden na Herfstreces 2017 geïnformeerd.
De Minister zegt de Eerste Kamer toe, naar aanleiding van vragen en opmerkingen van de leden Engels (D66), De Boer (GroenLinks) en Kox (SP), dat bij de evaluatie over 5 jaar wordt meegenomen of het College voor de Rechten van de Mens oordeels- en de procesbevoegdheid moet krijgen (T01422).	Kamerdebat 15-11-2011 Wetsvoorstel 32 467 Wet College voor de rechten van de mens	De Eerste Kamer zal vijf jaren na de oprichting van het College voor de Rechten van de Mens, in 2017 door middel van een evaluatie worden geïnformeerd over een mogelijke oordeels- en procesbevoegdheid van het College.
De Minister zegt de Eerste Kamer toe, naar aanleiding van een vraag van het lid Schrijver (PvdA), toe te evalueren of de gelijke behandelingsfunctie goed is ingebed bij het College voor de Rechten van de Mens (T01421).	Kamerdebat 15-11-2011 Wetsvoorstel 32 467 Wet College voor de rechten van de mens	De Eerste Kamer zal vijf jaren na de oprichting van het College voor de rechten van de mens, in 2017 door middel van een evaluatie worden geïnformeerd over de inbedding van de gelijke behandelingsfunctie bij het College.
De Minister zegt de Eerste Kamer toe, naar aanleiding van een vraag van het lid Van Bijsterveld (CDA), dat bij de evaluatie over vijf jaar wordt beoordeeld of de balans van grondrechten daadwerkelijk is gerealiseerd (T01424).	Kamerdebat 15-11-2011 Wetsvoorstel 32 467 Wet College voor de rechten van de mens	De Eerste Kamer zal vijf jaren na de oprichting van het College voor de Rechten van de Mens, in 2017 door middel van een evaluatie worden geïnformeerd over de eventuele realisatie van een balans van grondrechten.
De Minister zegt de Eerste Kamer toe, naar aanleiding van een vraag van het lid Van Bijsterveld (CDA), dat het gebruik van het wettelijke inlichtingenrecht door het College voor de Rechten van de Mens wordt geëvalueerd (T01425).	Kamerdebat 15-11-2011 Wetsvoorstel 32 467 Wet College voor de rechten van de mens	De Eerste Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.
De Minister zegt de Tweede Kamer toe, voor medio november, de Kamer te informeren, over de gesprekken die zullen worden gevoerd met gemeenten over de uitkomsten van het onderzoek naar de werking van de ADV's. In deze gesprekken zal ook worden meegenomen: o of duidelijk is voor burgers waar zij met hun discriminatiemelding terecht kunnen; o dat financiering van de ADV's per melding tot ongewenste prikkels kan leiden; o dat de ADV's onafhankelijk dienen te zijn van de gemeente.	Kamerdebat 22-06-2017 Discriminatie	De Tweede Kamer wordt medio november 2017 geïnformeerd.
De Minister zegt de Tweede Kamer toe om in de brief die medio november 2017 naar de Kamer gestuurd wordt, ook te rapporteren over de vraag van lid Bruins Slot (CDA) of er een vervolgactie plaatsvindt ten aanzien van het gestegen aantal discriminatie incidenten in de regio's Den Haag en Rotterdam tegen ambtenaren met een publieke taak.	Kamerdebat 22-06-2017 Discriminatie	De Tweede Kamer wordt medio november 2017 geïnformeerd
De Minister zegt de Tweede Kamer toe jaarlijks de voortgang van de uitvoering van de actieagenda naar de Kamer te sturen.	Brief d.d. 30 januari 2017 inzake Actieteam grensoverschrijdende economie en arbeid	De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.
De Minister zegt de Tweede Kamer toe de beleidsdoorlichting artikel 6.4 «Burgerschap» uiterlijk eind 2017 naar de Kamer te sturen.	Brief d.d. 16 september 2016 inzake Beleidsdoorlichting Artikel 6.4 Rijksbegroting Hoofdstuk VII	De Tweede Kamer wordt voor einde van het jaar 2017 geïnformeerd.

Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
Momenteel vindt een evaluatie plaats over het kalenderjaar 2016; hierin wordt op het niveau van individuele overheidsregelingen onderzocht hoe vaak er sprake is van adresfraude. Deze evaluatie wordt later dit jaar naar de Tweede Kamer gestuurd.	Brief d.d. 6 juni 2017 inzake Vragen-Regering-BiZa-34 725-VII Jaarverslag	De Tweede Kamer wordt in het najaar van 2017 geïnformeerd.
De Minister zegt de Tweede Kamer toe de eindrapportage over het programma Digitaal 2017 eind dit jaar naar de Kamer te sturen.	Brief d.d. 4 juli 2017 inzake Monitor Generieke Digitale Infrastructuur 2017	De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd
De Minister zegt toe de Tweede Kamer te informeren over de situatie in Caribisch Nederland betreffende de rol van volmachten in het verkiezingsproces.	Kamerdebat 12-11-2015 Evaluatie verkiezingen	De Tweede Kamer wordt voor het einde van 2017 geïnformeerd.
De Minister zegt de Tweede Kamer toe, na 2018, nader te informeren over de besluiten over de verlenging van de regeling voor subsidie aan VSO en SVO.	Brief d.d. 25 oktober 2016 inzake verlenging diverse subsidieregelingen Minister van BZK per 1 januari 2017	De Tweede Kamer wordt in het najaar geïnformeerd.
De Minister zegt toe de Tweede Kamer te informeren over: <ul style="list-style-type: none"> • ethische, veiligheid- en milieu aspecten van resomeren als nieuwe uitvaarttechniek; • brede verkenning andere mogelijke vormen van lijkbezorging; • uitkomsten van bovengenoemd (bestuurlijk) overleg met de VNG. 	Kamerdebat 16-10-2014 Lijkbezorging	De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 per brief geïnformeerd over de resultaten van de uitgevoerde onderzoeken ten aanzien van de Wet op de lijkbezorging.
De Minister zegt de Tweede Kamer toe, in het najaar van 2017, de uitkomsten van het onderzoek naar de gemeentelijke jaarstukken 2016 (onderzocht zal worden of deze geografische verschillen zich wederom voordoen en wat hier de mogelijke verklaringen voor zijn) naar de Tweede Kamer te sturen.	Brief d.d. 6 juni 2017 inzake jaarverslag en slotwet Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties 2016	De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.
De Minister van Financiën zegt namens de Minister van BZK toe, de Tweede Kamer in het najaar te informeren over de uitkomsten over het verslagjaar 2016. Daarin wordt ook de problematiek geadresseerd van ontbrekende goedkeurende accountantsverklaringen van (5% van de) gemeenten.	Kamerdebat 31-05-2017 Verantwoordingsdebat over het jaar 2016 d.d. 31 mei 2017	De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.
De Minister zegt de Tweede Kamer toe, voor eind 2017, de kabinetsreactie op het advies van de Evaluatie- en adviescommissie Wet financiering politieke partijen toe te sturen en vervolgens zal de Minister in de kabinetsreactie op dit advies laten weten of – en zo ja in welke vorm – het desbetreffende wetsvoorstel verder in procedure wordt gebracht.	Brief d.d. 6 juni 2017 inzake Vragen-Regering-BiZa-34 725-VII Jaarverslag	De Tweede Kamer wordt voor 1 januari 2018 geïnformeerd.
De Minister zegt de Tweede Kamer toe de rapportage met de geanalyseerde resultaten van de gesimuleerde verkiezing toe te sturen (test met internetstemmen).	Brief d.d. 27 september 2016 inzake diverse verkiezingsonderwerpen	De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.
De Minister zegt toe de adviezen van de Kiesraad te willen gebruiken om te bezien waar deze aansluiten op de voornemens om verbeteringen in de Kieswet aan te brengen en beide Kamers daarover nader te berichten.	Brief d.d. 4 juli 2014 inzake Aanbieding advies Kiesraad d.d. 18 april 2014	Naar verwachting wordt het wetsvoorstel eind 2017 in consultatie gebracht.

Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
De Minister zegt toe oog te houden op uitvoering van de Verordening Europese politieke partijen (inwerkingtreding: 2017), en de Tweede Kamer hierover te informeren.	Kamerdebat 11-09-2014 Verkiezingsaangelegenheden	De Verordening Europese politieke partijen is op 1 januari 2017 in werking getreden. Indien er ontwikkelingen zijn waarover de Kamer op korte termijn moet worden geïnformeerd zal dit zo spoedig mogelijk plaatsvinden.
De Minister zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Barth (PvdA), toe bij een volgend overleg met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, het Interprovinciaal Overleg en de Unie van Waterschappen te spreken over de signalen dat lagere overheden georganiseerd overleg zouden willen stoppen en het cao-overleg willen verleggen van de vakbonden naar de ondernemingsraden (T02362).	Kamerdebat 25-10-2016 Initiatiefvoorstel-Van Weyenberg en Keijzer Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (32 550)	De Eerste Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.
De Minister zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van vragen van de leden Engels (D66) en Barth (PvdA), toe dat hij bereid is na aanneming van het initiatiefwetsvoorstel een open overleg met de vakbonden te gaan voeren en zich daarover van tevoren door de Raad voor het Overheidspersoneelsbeleid (ROP) te laten adviseren over zijn inzet (T02361).	Kamerdebat 25-10-2016 Initiatiefvoorstel Van Weyenberg en Keijzer Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (32 550)	De Eerste Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.
De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van vragen en opmerkingen van de leden Van Bijsterveld (CDA), De Graaf (D66), Köhler (SP) en Vos (GroenLinks), toe door middel van een reparatiewetsvoorstel de foutieve bepaling dat bij het niet-doen van onderzoek melding wordt gedaan aan de werkgever te schrappen en andere kleine fouten te verhelpen (T02231)	Kamerdebat 09-02-2016 Voorstel van wet van de leden Van Raak, Fokke, Schouw, Segers, Ouwehand, Klein en Voortman tot wijziging van de Wet Huis voor klokkenluiders (TK 34 105)	De Eerste Kamer wordt voor 1 januari 2018 geïnformeerd.
De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van vragen en opmerkingen van de leden De Graaf (D66), Barth (PvdA) en Bikker (ChristenUnie), toe om het Huis voor klokkenluiders in kaart te laten brengen waar er een reële benadeling van niet-werknemers ontstaat of zou kunnen ontstaan waartegen met een benadelingsverbod wellicht een wapen zou kunnen worden gegeneerd. Vervolgens komt hij ofwel met een wetsvoorstel ofwel met een toelichting waarom het buiten de wet om zou moeten worden opgelost. Binnen een maand komt de Minister met een brief over hoe hij de motie-Bikker c.s. over deze materie uit gaat voeren (T02238)	Kamerdebat 09-02-2016 Voorstel van wet van de leden Van Raak, Fokke, Schouw, Segers, Ouwehand, Klein en Voortman tot wijziging van de Wet Huis voor klokkenluiders (TK 34 105)	De Eerste Kamer wordt voor 1 januari 2018 geïnformeerd.
De Minister zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van vragen van de leden Flierman (CDA), Postema (PvdA) en Schalk (SGP), toe dat: de Minister van Economische Zaken naar de problematiek van de provincie Zeeland kijkt en de Kamer daarover een brief stuurt; De Minister zelf na het verschijnen van het advies van de commissie Jansen II met het IPO zal overleggen en naar verdere ontwikkeling van het verdeelmodel van het Provinciefonds zal kijken (T02425)	Kamerdebat 23-05-2017 Vereenvoudiging verdeelmodel Provinciefonds, nr. 34 568	De Eerste Kamer wordt in voorjaar 2018 over de voortgang geïnformeerd.

Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
De Minister zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Lokin-Sassen (CDA), toe de formulering van de artikel 93 en 94 Grondwet te betrekken in een meer integrale grondwetsherziening (31 570) (T01443).	Kamerdebat 07-02-2012 Kabinetsreactie van 24 oktober 2011 op het advies van de Staatscommissie Grondwet (31 570) (Kamerstukken II 2011–2012 31 570, nr. 20).	Deze toezegging heeft betrekking op een algehele herziening van de Grondwet. De uitvoering van deze toezegging wordt op langere termijn meegenomen.
De Minister zegt de Tweede Kamer toe in januari 2018 de Kamer opnieuw te informeren over de voortgang van programma eID.	Brief d.d. 23 juni 2017 inzake Voortgangsrapportage programma eID	De Tweede Kamer wordt in januari 2018 geïnformeerd.
De Minister zegt de Tweede Kamer toe dat in de reguliere rapportages de Kamer door de regering geïnformeerd wordt over de volgens haar te verbinden consequenties voor wetgeving en beleid aan de in het oog springende discriminatie-uitspraken (continu (jaarlijks) te beginnen voorjaar 2018)	Kamerdebat 05-07-2017 Discriminatie	De Tweede Kamer wordt medio juni 2018 geïnformeerd.
De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van vragen en opmerkingen van de leden Schouwenaar (VVD), Koole (PvdA), Van Bijsterveld (CDA), De Boer (GroenLinks), Kuiper (ChristenUnie) en Holdijk (SGP), toe om bij de volgende evaluatie van de Algemene wet gelijke behandeling een voorstel te doen om artikel 5, lid 2, onderdeel d te schrappen (T01970).	Kamerdebat 27-05-2014 Voorstel van wet van de leden Dijkstra en Schouw tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en de Algemene wet gelijke behandeling met betrekking tot ambtenaren van de burgerlijke stand die onderscheid maken als bedoeld in de Algemene wet gelijke behandeling (33 344)	De Eerste Kamer wordt medio juli 2018 geïnformeerd.
De Minister zegt de Tweede Kamer toe om de discriminatiecijfers over 2017 aan te leveren via een gestroomlijnde rapportage.	Kamerdebat 22-06-2017 Discriminatie	De Tweede Kamer wordt medio 2018 geïnformeerd.
De Minister zegt de Tweede Kamer toe dat BZK volgend jaar aandacht heeft om voortaan toelichtingen te maken bij Jaarverantwoording die beter leesbaar zijn.	Parlementair agenda punt [21-06-2017] – Jaarverslag en Rapport Algemene Rekenkamer portefeuille Binnenlandse Zaken 2016	De Tweede Kamer wordt medio juni 2018 geïnformeerd.
De Minister zegt toe op het daartoe geëigende moment, dus na een eventuele aanvaarding van het Initiatiefwetsvoorstel Normalisering rechtspositie ambtenaren door de Staten-Generaal, over de wijze van invoering en uitvoering van die wet in overleg te treden met de bonden.	Kamerdebat 23-01-2014 Initiatiefvoorstel Van Weyenberg/Van Hijum; Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (32 550)	De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.
De Minister zegt toe dat de invoeringskosten die gepaard gaan met het initiatiefwetsvoorstel niet ten koste zullen gaan van de arbeidsvoorwaarden van de ambtenaren.	Kamerdebat 23-01-2014 Initiatiefvoorstel Van Weyenberg/Van Hijum; Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (32 550)	De Tweede Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.
De Minister zegt de Eerste Kamer toe om na eventuele aanneming van de initiatiefvoorstel Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (32 550) een open overleg met de bonden te voeren over de uitvoering van de wet.	Kamerdebat 27-09-2016 Initiatiefvoorstel Van Weyenberg en Keijzer Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (32 550)	De Eerste Kamer wordt in het najaar 2017 geïnformeerd.
Op de vraag van de heer Heijnen over een protocol voor ambtenaren, stelt de Minister dat als het gaat om een code of een andere nog nader te vinden vorm, hij dat toezegt.	Kamerdebat 19-12-2012 Begroting BZK	Er wordt gewerkt aan de implementatie van de wet normalisering rechtspositie ambtenaren, waarin deze toezegging wordt meegenomen.
De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Van Hattem (PVV), toe bij de heroverweging van de verdeelmaatstaven van het Provinciefonds naar de inkomsten uit de motorrijtuigenbelasting te kijken (T02426).	Kamerdebat 23-05-2017 Vereenvoudiging verdeelmodel Provinciefonds, nr. 34 568	De Eerste Kamer wordt in voorjaar 2018 over de voortgang worden geïnformeerd.

Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de initiatiefnemers zeggen de Eerste Kamer, naar aanleiding van vragen van de leden Schouwenaar (VVD), Van Bijsterveld (CDA), Vos (GroenLinks) en Bikker (ChristenUnie), toe in de evaluatie van het Huis voor klokkenluiders over vijf jaar de volgende punten mee te nemen: – al dan niet vervolgen van klokkenluiders die een melding hebben gedaan; – onderzoeken door het Huis; – openbaarheid; – ontbreken van rechtsmiddelen; – cultuurverandering; – de governancestructuur van het Huis (T02234).	Kamerdebat 09-02-2016 Voorstel van wet van de leden Van Raak, Fokke, Schouw, Segers, Ouwehand, Klein en Voortman tot wijziging van de Wet Huis voor klokkenluiders (TK 34 105)	De toezegging wordt te zijner tijd afgedaan na aanbieding van de evaluatie aan de Eerste Kamer.
De Minister zegt de Tweede Kamer toe, voor de duur van het programma Sociaal Domein, ieder najaar de Kamer schriftelijk te informeren over de voortgang van het programma, waarbij de Kamer tevens een gebundeld pakket wet- en regelgeving zal ontvangen.	Brief d.d. 8 februari 2017 inzake programma sociaal domein	De Tweede Kamer wordt voor het Kerstreces 2017 geïnformeerd.

B.2 Uitgevoerde toezeggingen

Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
De Minister zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van vragen en opmerkingen van de leden Koole (PvdA) en Huijbregts-Schiedon (VVD), toe om in overleg te treden met de VNG over eigen maximumsalarissen van lokale overheden en de uitkomst van dat overleg per brief aan de Eerste Kamer mede te delen (T01605).	Kamerdebat 06-11-2012 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (32 600)	Afgedaan. De Eerste Kamer is op 8 juli 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken I 2015–2016 32 600 , nr. Q).
De Staatssecretaris van V&J zegt toe dat de Kamer geïnformeerd zal worden over het feitenrelaas dat door min BZK aan de CvdK Limburg gevraagd is (o.a. is er binnen de kaders van de wet gehandeld).	Kamerdebat 17-05-2016 Mondelinge vraag van het lid de Graaff aan de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie over het bericht «burgemeester Weert helpt Syrisch gezin onderduiken» (Ad.nl, 13 mei 2016).	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 16 juni 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2015–2016 19 637 , nr. 2195).
De Minister zegt toe de Kamer in het voorjaar van 2016 over een jaarlijkse monitor webrichtlijnen te informeren.	Kamerdebat 08-12-2015 Open data	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 22 juni 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2015–2016 32 802 , nr. 27).
De Minister zegt toe voor de zomer van 2016 de Kamer voorstellen toe te zenden voor een integrale inspectie, althans een rapportage over wat er uit het onderzoek komt naar de mogelijkheden van een integrale inspectie.	Kamerdebat 09-12-2015 Decentralisatie en participatie	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 5 september 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 34 477 , nr. 5).
De Minister zegt toe in de loop van 2016 de Kamer te informeren over de uitvoering van de motie Wolbert met aandacht voor de structurele versterking van de positie van raadsleden ten aanzien van sociaal domein.	Kamerdebat 09-12-2015- Decentralisatie en participatie	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 20 juni 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2015–2016 34 300 VI , nr. 66).
De Minister zegt toe de Kamer de volgende voortgangsrapportage van de van de Agenda Lokale Democratie voor de zomer toe te zenden.	Brief d.d. 29 maart 2016 Brief MBZK «Beantwoording Kamervragen 2016Z06314 over de leegloop bij het Ministerie van BZK als gevolg van de reorganisatie	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 24 juni 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2015–2016 34 300 VII , nr. 67).

Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
De Minister zegt toe de Tweede Kamer in juni 2016 een brief (reguliere voortgangsrapportage) te sturen over het terugdringen van de regeldruk.	Kamerdebat 20-04-2016 Beleidsdoorlichting overheid 2011–2014, en BRP met BIT-advies	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 16 juni 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2015–2016 29 515, nr. 389).
De Minister zegt toe alle beschikbare relevante informatie, waaronder jurisprudentie, over het doorberekenen van de kosten van de WOB aan de Tweede Kamer beschikbaar te stellen. Dit zal gebeuren voorafgaand aan de bespreking van de nieuwe voorstellen WOB.	Kamerdebat 14-11-2011 WGO BZK Begroting (33 000-VII)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 20 juni 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2015–2016 32 802, nr. 25).
De Minister van VenJ zegt namens de Minister van BZK toe dat de Kamer over een jaar door de Minister van BZK wordt geïnformeerd, indien mogelijk in het openbaar, of er onderzoeken hebben plaatsgevonden naar de buitenlandse financiële en personele steun aan moskeeën en organisaties waarbij het ernstige vermoeden is van antidemocratische invloeden, en wat in algemene zin daar de conclusie van is geweest.	Kamerdebat 11-06-2015 Dertigledendebat over de bouw van een nieuwe moskee in Gouda	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 4 december 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 29 614, nr. 56).
De Minister zegt de Tweede Kamer een brief toe (nadat het aan de orde is geweest aan de regietafel) over het (Europees) aanbesteden van jeugdzorg waardoor het voor aanbestedende partijen onmogelijk wordt om te bepalen waar bij de gemeente de behoefte ligt.	Kamerdebat 18-11-2015 Begrotingsbehandeling BZK 2016	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 5 september 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 34 477, nr. 5).
De minister zegt de Tweede Kamer toe met de VNG in overleg te gaan over een handreiking op het gebied van privacy van de burger en de wet openbaarheid van bestuur. De Kamer wordt bij een volgende gelegenheid over dit onderwerp geïnformeerd.	Kamerdebat 18-11-2015 Begrotingsbehandeling BZK 2016	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 20 juni 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2015–2016 32 802, nr. 25).
De Minister zegt toe om in gesprek te gaan met het CBS over het positioneren van een open data knooppunt bij het CBS en de Kamer hierover in het voorjaar van 2016 te informeren.	Kamerdebat 08-12-2015 Open data	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 22 juni 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2015–2016 32 802, nr. 26).
De Minister zegt toe in een bestuurlijk overleg met de VNG het onderwerp open data te agenderen en te vragen naar de stand van zaken van ontsluiten van open data bij gemeenten. Over de uitkomsten van dit gesprek wordt de Kamer in het voorjaar 2016 gerapporteerd.	Kamerdebat 08-12-2015 Open data	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 22 juni 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2015–2016 32 802, nr. 26).
De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Huijbregts-Schiedon (VVD), toe om de regie te nemen om te komen tot een eindbeeld betreffende de aanstellingswijze van de burgemeester en de Kamer daarover een brief te sturen (T02109).	Kamerdebat 21-04-2015 Voorstel van wet van het lid Schouw Deconstitutionalisering benoeming commissaris van de Koning en burgemeester (33 239)	Afgedaan. De Eerste Kamer is op 25 november 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken I 2016–2017 31 570, nr. 33).
De Minister zegt toe zijn standpunt, als bedoeld in artikel 24 Kaderwet adviescolleges, te bepalen en aan de Kamer te zenden nadat het tweede deel van het Rob-advies, gegeven de onderlinge samenhang tussen de beide delen, ontvangen is.	Brief d.d. 05 februari 2015 «Aanbieding advies Democratische legitimiteit van samenwerkingsverbanden»	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 1 augustus 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2015–2016 33 841, nr. 172).

Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
De Minister zegt toe in 2015 samen met de VNG opnieuw de aantallen samenwerkingsverbanden te inventariseren.	Brief d.d. 06 november 2014 inzake Antwoorden vragen Tweede Kamer begroting BZK 2015	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 1 augustus 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2015–2016 33 841 , nr. 172).
De Minister zegt toe de Kamer in het voorjaar van 2016 te informeren over de gesprekken over de wijziging van het Gemeentefonds over het verdeelmechanisme en de omvang.	Kamerdebat 09-12-2015 Decentralisatie en participatie	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 7 juli 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2015–2016 34 300 B , nr. 22).
De Minister zegt toe n.a.v. de discussie over klokkenluidersregelingen waarbij 9% van de gemeenten geen klokkenluidersregeling zou hebben, dit in het reguliere overleg met de VNG aan de orde te stellen en de Kamer hierover te informeren.	Kamerdebat 02-03-2016 Integriteit	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 4 juli 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2015–2016 28 844 , nr. 103).
De Minister zegt toe beide Kamers in het vroege voorjaar van 2016 via een hoofdlijnennotitie «verankering kernwaarden ambtenaarschap» nader te informeren over de wettelijke verankering van de kernwaarden, de wijze waarop, welke verantwoordelijkheid er is voor overheids-werkgevers, ambtenaren en topmanagers en welke beleidsinterventies verder nog noodzakelijk of wenselijk worden geacht.	Brief d.d. 30 november 2015 inzake Verankering ambtelijke kernwaarden	Afgedaan. De Eerste en Tweede Kamer zijn op 20 september 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 34 550 VII , nr. 4).
De Minister zegt toe de Kamer voor de zomer te informeren over de mogelijkheden om discriminatie van afvalligen en ongelovigen apart te registreren en rapporteren.	Kamerdebat 23-03-2016 Nationaal Actieprogramma tegen discriminatie	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 8 juli 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2015–2016 30 950 , nr. 103).
De Minister zegt toe de Kamer in mei 2016 te informeren over het resultaat van de verkenning van de mogelijkheden van een maatschappelijke bank in Nederland.	Brief d.d. 16 november 2015 inzake Standpunt Buurtrechten	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 24 juni 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2015–2016 34 065 , nr. 11).
De Ministers van BZK en SZW zeggen toe de Tweede Kamer te doen toekomen een onderzoek naar de wijze waarop in verschillende landen in de praktijk invulling wordt gegeven aan in het bijzonder het voormelde criterium dat aannemelijk moet zijn gemaakt dat het gevaar van een beleid ter realisering van antidemocratische doelstellingen voldoende naderend is (vgl. einde van de kabinetsnotitie).	Kamerdebat 24-06-2015 Notitie antidemocratische groeperingen	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 29 maart 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 29 279 , nr. 382).
De Minister zegt toe de vragen van de leden Koşer Kaya, Kuzu en Karabulut over de doorstroom van discriminatiezaken van politie naar OM door te geleiden naar de Minister van VenJ.	Kamerdebat 23-03-2016 Nationaal Actieprogramma tegen discriminatie	Afgedaan. De toezegging is op 28 juni 2016 onder de aandacht gebracht van het Ministerie van VenJ.
De Minister zegt toe, na het rapporteren van de commissie Kuipers begin juni 2016 en een voorstel voor vervolgstappen aan het Kabinet vóór het zomerreces, de Kamer daarover dan zo spoedig mogelijk te informeren.	Brief d.d. 18 april 2016 «Evaluatie pilots eID»	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 25 augustus 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2015–2016 26 643 , nr. 419).
De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zegt de Kamer, naar aanleiding van een opmerking van het lid Van Weerdenburg (PVV), toe een onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren en na te gaan welke kosten gemaakt moeten worden om een adequaat referendum te organiseren (T02180).	Kamerdebat 14-12-2015 Begroting BZK / KR en Begrotingsstaat gemeentefonds 2016	Afgedaan. De Eerste Kamer is op 29 augustus 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken I 2015–2016 34 270 , nr. 20).

Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
De Minister zegt de Tweede Kamer toe medio 2016 te zullen informeren over de conclusies, de aanbevelingen voor de vervolgstappen en de mogelijk daaruit voortvloeiende aanpassingen in het ontwerp van Idensys respectievelijk de publieke eID-middelen.	Brief d.d. 30 juni 2015 inzake Pilotvoorwaarden en pilotcriteria eID Stelsel	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 25 augustus 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2015–2016 26 643 , nr. 419).
De Minister zegt de Tweede Kamer toe volgend jaar te informeren over nadere voorstellen, onder meer op het gebied van «privacy by design».	Brief d.d. 30 juni 2015 inzake Pilotvoorwaarden en pilotcriteria eID Stelsel	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 25 augustus 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2015–2016 26 643 , nr. 419).
De Minister zegt de Tweede Kamer een brief toe over de planning evaluatie pilots (publiek én privaat en tijdstip beslissing GO/NO-GO).	Kamerdebat 20-04-2016 Beleidsdoorlichting overheid 2011–2014, en BRP met BIT-advies	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 25 augustus 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2015–2016 26 643 , nr. 419).
De Minister zegt toe de uitvoering van het referendum te evalueren en de Kamer hierover te informeren. Daarbij zal ook aandacht zijn voor de toegankelijkheid tot het referendum.	Brief d.d. 10 februari 2016 inzake Beantwoording KV 2016Z01336 en 2016Z02075	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 29 augustus 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2015–2016 34 270 , nr. 20).
De Minister zegt toe de Kamer na de zomer van 2016 te informeren over het onderzoek dat verricht zal worden naar de kosten die gemeenten maken voor het voorbereiden en organiseren van het referendum. De uitkomsten van het onderzoek zullen de basis vormen voor verder overleg met de VNG over de bekostigingswijze van toekomstige referenda, conform artikel 2 van de Financiële-verhoudingswet.	Brief d.d. 12 januari 2016 inzake Kosten referendum	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 29 augustus 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2015–2016 34 270 , nr. 20).
De Minister zegt toe dat hij bij de evaluatie van de WNT na de zomer de lokale en regionale deelnemers wil betrekken (toezegging reeds gedaan in eerder debat).	Kamerdebat 08-03-2016 Mondelinge vraag van het lid VAN RAAK (SP) aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over de vertrekbonus van 800.000 euro voor een topman van Delta (Telegraaf.nl, 6 maart 2016)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 21 december 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 30 111 , nr. 103).
De Minister zegt toe een platform Veilig en Integer Bestuur (schakelpunt) op te zetten en hierover de Tweede Kamer voor de herfst van 2016 nader te zullen informeren	Kamerdebat 01-06-2016 Veilige Publieke Taak	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 17 oktober 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 28 684 , nr. 479).
De Minister zegt toe dat de bovengemiddelde slachtoffercijfers in Gelderland en Limburg door middel van gesprekken met deze provincies zullen worden verklaard. Over de uitkomsten wordt de Tweede Kamer voor de herfst van 2016 geïnformeerd.	Kamerdebat 01-06-2016 Veilige Publieke Taak	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 17 oktober 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 28 684 , nr. 479).
De Minister zegt toe te laten onderzoeken of er veiligheids-risicoscans zijn die door gemeenten kunnen worden gebruikt. Ook hierover wordt de Kamer voor de herfst van 2016 geïnformeerd.	Kamerdebat 01-06-2016 Veilige Publieke Taak	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 17 oktober 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 28 684 , nr. 479).
De Minister zegt de Tweede Kamer toe Businesscase eID voor 29 oktober 2016 naar de Kamer te sturen.	Kamerdebat 29-09-2016 eID	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 9 november 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 26 643 , nr. 425).
De Minister zegt toe in de volgende voortgangsrapportage oBRP een (specifiekere) planning op te nemen met releases/tranches die inzichtelijk zijn voor de Kamer en aan te geven welke maatregelen op 5 risico's BIT worden getroffen.	Kamerdebat 20-04-2016 Beleidsdoorlichting overheid 2011–2014, en BRP met BIT-advies	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 25 november 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 27 859 , nr. 97).

Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
De Minister zegt de Eerste Kamer toe, uiterlijk 4 november, een brief te sturen met daarin de beantwoording van een aantal vragen.	Kamerdebat 25-10-2016 Initiatiefvoorstel Van Weyenberg en Keijzer Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (32.550)	Afgedaan. De Eerste Kamer is op 4 november 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken I 2016–2017 32 550, nr. M).
De Minister zegt de Tweede Kamer toe Wet GDI voor de kerst ter consultatie de Kamer aan te bieden.	Kamerdebat 29-09-2016 eID	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 21 december 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 26 643, nr. 437).
De Minister zegt de Tweede Kamer toe voor de kerst in gesprek gaan met de private partijen over een gelijk speelveld en hierover terugkoppelen aan de Kamer.	Kamerdebat 29-09-2016 eID	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 21 december 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 26 643, nr. 437).
De Minister zegt de Tweede Kamer toe versie 1.0 van de Uniforme set van Eisen voor kerst 2016 naar de Kamer te sturen.	Kamerdebat 29-09-2016 eID	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 21 december 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 26 643, nr. 437).
De Minister zegt de Tweede Kamer toe voor het kerstreces een brief over de Governance naar de Kamer te sturen.	Kamerdebat 29-09-2016 eID	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 21 december 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 26 643, nr. 437).
De Minister zegt toe de Kamer spoedig te informeren over de nieuwe cijfers uit de monitor Agressie en geweld openbaar bestuur 2015, die voor de zomer verwacht worden.	Brief d.d. 7 april 2016 inzake Beantwoording KV 2016Z04074 Bedreigingen van raadsleden	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 29 november 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 28 684, nr. 486).
De Minister zegt toe onderzoek te doen naar de dekingsgraad van ADV's buiten de grote steden in het kader van het onderzoek naar de uitvoering van de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen in 2016.	Kamerdebat 23-03-2016 Nationaal Actieprogramma tegen discriminatie	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 2 december 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 30 950, nr. 106).
De Minister zegt toe het aantal meldingen/fraudegevallen én het aantal gevallen opgelost in volgende rapportages over fraude aan de Tweede Kamer te melden	Kamerdebat 20-04-2016 Beleidsdoorlichting overheid 2011–2014, en BRP met BIT-advies	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 16 december 2016 door de Minister van VenJ, mede namens de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), de Minister van Economische Zaken (EZ), de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), de Minister voor Wonen en Rijksdienst, de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en de Staatssecretaris van Financiën, per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 17 050, nr. 533).
De Minister zegt toe bereid te zijn in overleg te treden met de VNG over hoe gemeenten omgaan met verzoeken van nabestaanden. De Minister stelt voor de uitkomsten van dit overleg tegelijkertijd met de geactualiseerde circulaire vliegtuigberging (Defensie) deze zomer aan de Tweede Kamer te sturen.	Kamerdebat 17-05-2016 Mondelinge vraag van het lid VAN VEEN (VVD) aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over het bericht «1085 vermiste oorlogsvliegers mogelijk nog in Nederlandse bodem» (Nos.nl, 1 mei 2016).	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 23 december 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 32 156, nr. 78).
De Minister zegt toe met min VenJ de uitkomsten van de businesscase ondermijning schriftelijk aan de Kamer te sturen evenals informatie over het afpakfonds georganiseerde criminaliteit (onderdeel van de businesscase).	Kamerdebat 11-11-2015 Veilige Publieke Taak	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 28 november 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 29 911, nr. 135).
De Minister van Veiligheid & Justitie zegt de Kamer, naar aanleiding van vragen van de leden Broekers-Knol en Lokin-Sassen, toe om samen met de Minister van BZK deskundigen te benoemen die nog in 2013 in goed overleg een breed gedragen handleiding zullen maken voor de omgang met verzoeken tot nadeelcompensatie (T01662).	Kamerdebat 29-01-2013 Wetsvoorstel Aanvulling van de Algemene wet bestuursrecht met bepalingen over nadeelcompensatie en schadevergoeding bij onrechtmatige overheidsdaad (Wet nadeelcompensatie en schadevergoeding bij onrechtmatige besluiten)(32 621).	Afgedaan. De uitvoering van de uitvoering van de toezegging is op 29 juni 2016 overgedragen aan Ministerie van VenJ.

Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
De Minister zegt de Tweede Kamer toe in het najaar van 2016 te zullen informeren over de uitkomsten van de evaluatie van de pilots.	Brief d.d. 24 juni 2016 inzake actieve openbaarmaking onderzoeksrapporten	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 21 november 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 32 802, nr. 35).
De Minister zegt toe de Tweede Kamer in de eerste helft van 2016 te informeren over het kabinetsstandpunt inzake de uitkomsten van het onderzoek of de Wom nog voldoende tegemoetkomt aan de eisen die eraan mogen en zelfs moeten worden gesteld.	Brief d.d. 16 oktober 2015 inzake Evaluatierapport Wet openbare manifestaties	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 17 januari 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 34 324, nr. 2).
De Minister zegt de Tweede Kamer toe samen met belanghebbende partijen (waaronder gemeenten) en externe deskundigen (bijvoorbeeld wetenschappers) na te denken over mogelijke verbeteringen van het reisdocumentenstelsel. Over concrete maatregelen zal de Kamer medio 2016 geïnformeerd worden.	Brief d.d. 28 augustus 2015 inzake Uitkomst kostenonderzoek reisdocumentenproces G4-gemeenten	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 12 april 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 26 643, nr. 458).
De Minister zegt toe eind 2016 de rapportage van de Werkplaats Maak de Buurt aan de Kamer te sturen.	Brief d.d. 16 november 2015 inzake Standpunt Buurtrechten	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 23 december 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 34 065, nr. 12).
De Minister zegt de Tweede Kamer, voor het einde van het jaar, de eerste halfjaarlijkse voortgangsrapportage eID te doen toekomen.	Brief d.d. 9 november 2016 inzake geactualiseerde Businesscase Inloggen in het BSN domein	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 21 december 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 26 643, nr. 437).
De Minister zegt de Tweede Kamer toe nog dit jaar, mede namens min. VWS, het onderzoek naar de strekking van de controleverklaringen bij de gemeentelijke jaarrekeningen over 2015 toe te sturen.	Brief d.d. 17 november 2016 inzake Ontwerpbegroting 2017 op de Kamervragen BZK H7	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 14 november 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 34 477, nr. 9).
De Minister zegt de Tweede Kamer, voor het einde van dit jaar, de monitor integriteit en Veiligheid Openbaar Bestuur toe te sturen.	Brief d.d. 18 oktober 2016 inzake Kamervragen «Gluren in privégegevens»	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 29 november 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 28 684, nr. 486).
De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zegt de Kamer, naar aanleiding van vragen van de leden De Graaf (D66) en Vos (GroenLinks), toe zich te zullen inspannen om voldoende financiële dekking voor het Huis voor klokkenluiders te vinden (T02233).	Kamerdebat 09-02-2016 Voorstel van wet van de leden Van Raak, Fokke, Schouw, Segers, Ouwehand, Klein en Voortman tot wijziging van de Wet Huis voor klokkenluiders (TK 34 105)	Afgedaan. De Eerste Kamer is op 8 juli 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken I 2015–2016 33 258/34 105, M).
De Minister zegt toe de Kamer eind november 2016 te informeren over de bevindingen uit de impactanalyse die zich eerst zal richten op de rijksdienst en de landelijke uitvoeringsorganisaties, inclusief ZBO's. In het vervolgonderzoek komen de andere bestuursorganen en organisaties waarop het initiatiefvoorstel Woo van toepassing zal zijn, aan bod. De Kamer zal naar verwachting over de resultaten van dit onderzoek begin volgend jaar worden geïnformeerd.	Brief d.d. 1 september 2016 inzake Uitvoeren impactanalyse initiatiefwetsvoorstel open overheid	Afgedaan. De Eerste en Tweede Kamer zijn op 15 december 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 33 328, nr. 37).
De Minister zegt de Tweede Kamer toe onderzoek te doen naar uitvoeringskosten en lasten invoering WOO.	Kamerdebat 07-09-2016 Actieplan Open overheid 2016–2017	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 12 september 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 33 328, nr. 36).
De Minister zegt op verzoek van D66 toe, om uiterlijk 5 december, een brief te sturen naar de Tweede Kamer over het tijdspad van de implementatie van het initiatiefvoorstel Wet normalisering rechtspositie ambtenaren.	Kamerdebat 09-11-2016 Sturing van de collectieve sector (Wrkg. Van de Donk, Borstlap, IBO pensioenen)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 23 januari 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 32 550, nr. 60).

Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
De Minister zegt toe over te gaan tot bestuurlijk overleg met de VNG over de lokale aanpak van discriminatie.	Kamerdebat 23-03-2016 Nationaal Actieprogramma tegen discriminatie	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 2 december 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 30 950, nr. 106).
De Minister zegt toe over een jaar de Kamer een rapportage toe te zenden over de voortgang van het Nationaal actieprogramma tegen discriminatie.	Brief d.d. 22 januari 2016 inzake Nationaal Actieprogramma tegen discriminatie	Afgedaan. de Tweede Kamer is op 2 december 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 30 950, nr. 106).
De Minister zegt de Tweede Kamer toe omstreeks eind januari 2017 een rapportage over het Nationaal Actieprogramma tegen discriminatie, waarin de voortgang van de diverse acties zal worden toegelicht.	Brief d.d. 30 november 2016 inzake antwoorden op vragen gesteld tijdens de begrotingsbehandeling van BZK	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 23 maart 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 30 950, nr. 107).
De Minister zegt de Eerste Kamer toe na aanvaarding van de novelle (34 341) de procedure tot intrekking van wetsvoorstel 33 900 in gang te zetten.	Kamerdebat 11-10-2016] Behandeling vaststelling staatkundige positie Bonaire, St Eustatius en Saba in de Grondwet (33 131), Novelle Vastlegging staatkundige positie Bonaire, St Eustatius en Saba in de Grondwet in verband met de vorming in verband met kiescolleges Eerste Kamer (34 341), Aanpassing kiesrecht van niet-Nederlandse bij eilandsraadsverkiezingen (33 900)	Afgedaan. De Eerste Kamer is op 23 november 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken I 2016–2017 33 900, nr. G).
De Minister zegt de Eerste Kamer toe over de toezegging «na aanvaarding van de novelle (34 341) de procedure tot intrekking van wetsvoorstel 33 900 in gang te zetten», schriftelijk te informeren.	Kamerdebat 11-10-2016 Behandeling vaststelling staatskundige positie Bonaire, St Eustatius en Saba in de Grondwet (33 131), Novelle Vastlegging staatskundige positie Bonaire, St Eustatius en Saba in de Grondwet ivm de vorming ivm kiescolleges Eerste Kamer (34 341), Aanpassing kiesrecht van niet-Nederlandse bij eilandsraadsverkiezingen (33 900)	Afgedaan. De Eerste Kamer is op 12 oktober 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken I 2016–2017 33 900, nr. F).
De Minister zegt de Tweede Kamer toe te informeren over de resultaten van de evaluaties van de pilots in het zorgdomein.	Kamerdebat 18-01-2017 Digitale infrastructuur/e-ID	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 7 maart 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 26 643, nr. 452).
De Minister zegt de Tweede Kamer toe de besproken vak-inhoudelijke problematiek, die in feite bij vakministers ligt, door de Minister ingebracht worden op de regietafel. Uitkomsten daarvan volgen per brief in februari.	Kamerdebat 16-11-2016 Sociaal domein	Afgedaan. De Tweede Kamer is 8 februari 2017, mede namens de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Staatssecretarissen van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en Sociale Zaken en Werkgelegenheid, per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 34 477, nr. 17).
De Minister zegt de Tweede Kamer toe in februari een brief te sturen over het programma sociaal domein waarin aandacht zal worden besteed aan het dwarsdenken en een veranderagenda.	Kamerdebat 16-11-2016 Sociaal domein	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 8 februari 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 34 477, nr. 17).
De Minister zegt toe bijeenkomsten te organiseren met raadsleden, wethouders en griffiers om de volgende vragen te beantwoorden: 1. Op welke manier hebben gemeenten hun verantwoordelijkheid ingevuld ten aanzien van het toezicht op de Jeugdwet, de Wmo 2015 en de Participatiewet? 2. Wat zijn de vragen en dilemma's die zij ervaren bij het organiseren van het gemeentelijk toezicht op het sociaal domein? Naar verwachting wordt het onderzoek eind november 2016 afgerond waarna de Kamer geïnformeerd zal worden.	Brief d.d. 2 september 2016 inzake Toezeggingen aanbesteden en inspectietoezicht	Afgedaan. de Tweede Kamer is op 8 februari 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 34 477, nr. 17).

Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
De Minister van Algemene Zaken zegt de Kamer, naar aanleiding van vragen van de leden Jorritsma-Lebbink (VVD), De Graaf (D66) en Kox (SP), toe het instellingsbesluit van de staatscommissie vóór begin maart 2017 te nemen en dit te baseren op de brief van de beide Kamers.	Kamerdebat 01-11-2016 Algemene Politieke Beschouwingen EK	Afgedaan. De Eerste en Tweede Kamer zijn op 6 februari 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken I 2016–2017 34 430, nr. C).
De Minister van Algemene Zaken zegt de Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Hermans (VVD), toe steun te verlenen aan de totstandkoming van een staatscommissie die zal kijken naar een staatsrechtelijke herbezinning. Deze bestaat uit steun en betrokkenheid van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in de fase van overleg tussen fractievoorzitters in Eerste en Tweede Kamer en in de daaropvolgende fase van overleg over de samenstelling en de taakomschrijving van een in te stellen staatscommissie (T02033).	Kamerdebat 14-10-2014 Algemene Politieke Beschouwingen EK	Afgedaan. De Eerste en Tweede Kamer zijn op 6 februari 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken I 2016–2017 34 430, nr. C).
De Minister zegt toe (naast Yarden) ook zelf een onderzoek te zullen instellen naar behoefte aan en draagvlak voor resomeren.	Kamerdebat 10-03-2016 Verzamel algemeen overleg	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 11 april 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 30 696, nr. 42).
De Minister zegt de Tweede Kamer toe een tussenrapportage te sturen met daarin de voornaamste risico's bij de eerste fase uitrol eID.	Kamerdebat 18-01-2017 Digitale infrastructuur/e-ID	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 7 april 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 26 643, nr. 456).
De Minister zegt de Tweede Kamer toe om in het najaar de Kamer nader te informeren over de uitkomsten van de bijeenkomsten in het kader van financiering maatschappelijke initiatieven.	Brief d.d. 22 juni 2017 inzake uitkomst verkenning maatschappelijke bank	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 13 maart 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 34 065, nr. 14).
De Minister zegt de Tweede Kamer toe de problemen met accountantsverklaringen met enige haast op te pakken met de VNG en NBA.	Kamerdebat 16-11-2016 Sociaal domein	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 6 februari 2017, mede namens de Minister van Financiën, per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 34 550 B, nr. 12).
De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zegt de Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Sylvester (PvdA), toe om nader onderzoek te verrichten naar de handhaving van wet- en regelgeving in de praktijk door gemeenten. Hij zal tevens overleg voeren met de VNG om te bezien of vooruitlopend op de uitkomsten van het onderzoek het gebruik van reeds bestaande handreikingen en vergelijkbare instrumenten, voorlichting en overlegkaders kan of moet worden geïntensiveerd (T02030).	Brief d.d. 8 december 2014 inzake Memorie van antwoord Begrotingsstaten BZK 2015 (34 000 VII)	Afgedaan. De Eerste Kamer is op 18 mei 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken I 2016–2017 34 000 VII, nr. G).
De Minister zegt de Tweede Kamer toe schriftelijk terug te komen op een vraag over welk ministerie, BZK of V&J, verantwoordelijk is voor de Wet Schade bij rampen en zware ongevallen.	Kamerdebat 30-11-2016 Begroting Binnenlandse Zaken (34 550-VII) incl. Gemeentefonds (34 550-B), Provinciefonds (34 550-C) en Begrotingen van de overige Hoge Colleges van Staat en de Kabinetten van de Gouverneurs (34 550-IIB)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 7 december 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 34 550 VII, nr. 38).
De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zegt de Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Van Kappen (VVD), toe dat de Minister van Buitenlandse Zaken de Kamer zal informeren over de betaling van de boete in de zaak-Murray (T02323).	Kamerdebat 21-06-2016 Evaluaties in het kader van de staatkundige vernieuwing en over de Koninkrijksrelaties in den brede	Afgedaan. De Eerste Kamer is op 10 januari 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken I 2016–2017 34 550 IV, nr. G).

Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
De Minister zegt toe dat de Tweede Kamer (in april 2017) de evaluatiebrief van de Digicommissaris ontvangt en een brief over het rapport van de studiegroep Informatiesamenleving en overheid.	Kamerdebat 09-02-2017 ICT-onderwerpen	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 18 april 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 26 643, nr. 459).
De Minister zegt toe in het voorjaar van 2016 de TK te informeren over de resultaten van het vervolgonderzoek kosten reisdocumenten	Kamerdebat 26-11-2015 Basisregistratie Personen (BRP) en Paspoorten en Reisdocumenten	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 2 juni 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 25 764, nr. 104).
De Minister zegt de Tweede Kamer toe een brief over het verloop van het overleg met de gemeenten naar de Kamer te sturen.	Kamerdebat 09-02-2017 Beveiliging Kamerverkiezingen 2017	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 15 februari 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 31 142, nr. 56).
De Minister zegt toe een kabinetsreactie op te stellen over het EU-burgerschap rapport en aan de Tweede Kamer in mei 2016 te doen toekomen.	Brief d.d. 16 oktober 2015 inzake Verzoek om reactie op raadpleging van de Europese Commissie inzake EU-burgerschap	Afgedaan. De Tweede Kamer is geïnformeerd (normale procedure) door middel van een BNC-fiche.
De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zegt de Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Koole (PvdA), toe de mogelijkheid van een instrumentondersteuning voor lokale politieke partijen ten behoeve van financiële rapportage te betrekken bij de voorbereiding van het wetsvoorstel dat de financiering van deze partijen regelt (T01688).	Kamerdebat 26-02-2013 Regels inzake de subsidiëring en het toezicht op de financiën van politieke partijen (Wet financiering politieke partijen) (32 752)	Afgedaan. De Eerste Kamer is op 8 mei 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken I 2016–2017 32 752, nr. N).
De Minister zegt toe in 2017 het uitgewerkte actieplan om de informatiehuishouding van de overheid op orde te krijgen, inclusief kosten en plannings naar de Tweede Kamer te sturen.	Brief d.d. 30 november 2016 inzake antwoorden op vragen gesteld tijdens de begrotingsbehandeling van BZK.	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 23 maart 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 29 362, nr. 260).
De Minister zegt de Tweede Kamer toe, in het najaar van 2017, een afrondende rapportage over de voortgang van Digitaal 2017 naar de Kamer te sturen.	Brief d.d. 15 december 2016 inzake voortgangsrapportage Digitaal 2017	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 15 december 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 26 643, nr. 431).
De Minister zegt de Tweede Kamer toe de opdracht aan ABDTOPConsult bij te stellen en een uitsplitsing te laten maken naar kosten uit hoofde van de Archiefwet enerzijds en welke kosten er gemoeid zijn met de WOO anderzijds. Minister zegt dit toe te zenden naar de EK en TK.	Kamerdebat 07-09-2016 Actieplan Open overheid 2016–2017	Afgedaan. De Eerste en Tweede Kamer zijn op 13 september 2016 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 33 328, nr. 35).
De Minister zegt toe de werking van de wet, binnen de jaarschijven die het indienen van jaarverslagen en de controle daarop van accountants met zich meebrengen, na de eerstvolgende Tweede Kamerverkiezingen te evalueren	Kamerdebat 25-01-2012 Wet financiering politieke partijen (32 752) + Wijziging van de Wet subsidiëring politieke partijen met het oog op verlaging van de subsidies (31 906)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 8 mei 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken, 2016–2017 32 752, nr. 48).
De Minister zegt toe in de evaluatie aandacht te schenken aan de aanwijzing van lokale afdelingen als neveninstellingen en het eventueel doorsluizen van giften aan lokale afdelingen naar landelijke partijen.	Kamerdebat 25-01-2012 Wet financiering politieke partijen (32 752) + Wijziging van de Wet subsidiëring politieke partijen met het oog op verlaging van de subsidies (31 906)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 8 mei 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2016–2017 32 752, nr. 48).
De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zegt de Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Van Bijsterveld (CDA), toe de keuze voor het sanctiestelsel te betrekken bij de evaluatie van de wet (T01686).	Kamerdebat 26-02-2013 32 752 Regels inzake de subsidiëring en het toezicht op de financiën van politieke partijen (Wet financiering politieke partijen)	Afgedaan. De Eerste Kamer is op 8 mei 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken I 2016–2017 32 752, nr. N).

Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zegt de Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid De Graaf (D66), toe de lacune van kandidaten die zich hebben afgesplitst, zich niet als vereniging organiseren en daardoor niet (direct) onder de wet vallen, bij een volgende gelegenheid te dichten, wanneer dit in de praktijk voorkomt (T01687).	Kamerdebat 26-02-2013 32 752 Regels inzake de subsidiëring en het toezicht op de financiën van politieke partijen (Wet financiering politieke partijen)	Afgedaan. De Eerste Kamer is op 8 mei 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken I 2016–2017 32 752, nr. N).
De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zegt de Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Koole (PvdA), toe bij de evaluatie over vijf jaar het principe van gelijkheid van kansen mee te wegen en te bezien of dit tot een giftenmaximum moet leiden (T01682).	Kamerdebat 26-02-2013 32 752 Regels inzake de subsidiëring en het toezicht op de financiën van politieke partijen (Wet financiering politieke partijen)	Afgedaan. De Eerste Kamer is op 8 mei 2017 per brief geïnformeerd (Kamerstukken I 2016–2017 32 752, nr. N).

Bijlage 4: Subsidieoverzicht

Tabel Subsidies (bedragen x € 1.000)

Begrotings- artikel	Naam subsidie(regeling) (met hyperlink naar vindplaats)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Laatste evaluatie (jaartal) (met hyperlink naar vindplaats)	Volgende evaluatie (jaartal)	Einddatum subsidie (regeling) (jaartal)
Openbaar bestuur en democratie											
1.1	Oorlogsgravenstichting	3.511	3.270	3.270	3.270	3.270	3.270	3.270	Evaluatie subsidie- geling 2016		2018
1.1	Kenniscentrum Europa decentraal	517	421	421	421	421	421	421	Verlenging subsidie- geling per 2017	2021	2022
1.1	VNG 1)	1.904	0	0	0	0	0	0			Incidentele subsidiever- strekking
1.1	VNG Ondersteuning gemeenten OTAV 1)	1.123	1.815	1.320	0	0	0	0			Incidentele subsidiever- strekking
1.1	COELO- informatieverstrekking aan burgers over lokale lasten	130	130	130	130	130	130	130		2020	2021
1.1	Subsidie B&F	741	1.101	147	147	147	147	147		2018	2022
1.2	Subsidiering Politieke partijen 2)								wordt momenteel geëvalueerd	2017	2017
Dienstverlenende en innovatieve overheid											
6.2	(door)ontwikkeling e-overheidsvoorzieningen 1)	282	225	200	200	200	200	200		2020	2022
Burgerschap											
6.4	Nationaal Comité 4 en 5 mei								Evaluatie over vrijheid onder- houden 2016	2021	2022
6.4	Pro Demos								Evaluatie Subsidie Pro Demos 2016	2021	2022
6.4	Programma Burgerschap 3)	252	876	0	0	0	0	0		2017	Incidentele subsidiever- strekking

Begrotingsartikel	Naam subsidie(regeling) (met hyperlink naar vindplaats)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Laatste evaluatie (jaartal) (met hyperlink naar vindplaats)	Volgende evaluatie (jaartal)	Einddatum subsidie (regeling) (jaartal)
Arbeidszaken overheid											
7.1	Stichting Verbond Sectorwerkgevers (VSO)	310	205	205	205	205	205	205	Verlenging subsidieregeling per 2017	2017	2018
7.1	Stichting Verdeling Overheidsbijdragen (SVO)	1.440	1.440	1.440	1.440	1.440	1.440	1.440	Verlenging subsidieregeling per 2017	2017	2018
7.1	Centrum Arbeidsverhoudingen Overheidspersoneel (CAOP)	2.800	1.438	1.130	1.130	1.130	1.130	1.130	–	–	2019
7.1	Steunpunt Integriteitsonderzoek Politieke Ambtsdragers			250					–	–	2019
7.1	Stichting Jonge Ambtenaren 1)	5	5	0	0	0	0	0	–	–	2018
7.1	Vereniging voor overheidsmanagement 3)	0	100	100	100	100	100	100	–	–	2018
7.1	Expertgroep klokkenluiders	40	0	0	0	0	0	0	Evaluatie klokkenluidersregelingen 2014		2016
7.1	Stichting M (Meld misdaad anoniem) 3)	36	31	0	0	0	0	0	–	–	2018
7.1	Subsidie A&O 1)	100	393	356	306	156	156	156	–	–	2018
7.1	European Institute for Public Administration	197	285	183	183	183	183	183	–	–	2020
7.1	Professionaliseringsfonds burgemeesters	1.011	889	889	889	889	889	889	–	–	2020
7.1	Zorg voor politieke ambtsdragers 3)	1.198	1.976	1.050	1.050	1.050	1.050	0	–	–	2018
7.1	Subsidie D&B 1)	0	132	32	32	32	32	1.082			2018
Algemeen											

Begrotingsartikel	Naam subsidie(regeling) (met hyperlink naar vindplaats)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Laatste evaluatie (jaartal) (met hyperlink naar vindplaats)	Volgende evaluatie (jaartal)	Einddatum subsidie (regeling) (jaartal)
12.1	Stichting Koninklijk Paleis Amsterdam								Wordt momenteel geëvalueerd	2017	2017
12.1	Stichting Parlementaire Geschiedenis	173	176	0	0	0	0	0	–	2019	2020
12.1	Subsidie SGC 3)	139	86	178	178	179	178	178	–	–	Incidentele subsidieverstrekking

Toelichting:

-) Evaluatie heeft nog niet plaatsgevonden.
- 1) Deze subsidies worden in de beleidsevaluatie/beleidsdoorlichtingen meegenomen.
  - 2) Doorlopend, op basis van de huidige Wet financiering politieke partijen. De wet wordt momenteel geëvalueerd.
  - 3) Het subsidieverzoek wordt jaarlijks ingediend, beoordeeld en vastgesteld. Jaarlijks wordt op basis van de verantwoording geëvalueerd.

Bijlage 5: Evaluatie- en overig onderzoek

Artikel-nummer en naam	Titel, onderwerp	Start	Afronding
1.1 Openbaar bestuur en democratie: Bestuurlijke en financiële verhouding			
1. Ex post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid			
<i>1a. Beleidsdoorlichtingen</i>			
	Interbestuurlijke verhoudingen 2007–2013	2013	2014
	Bestuurlijke en financiële verhouding en Participatie	2017	2018
<i>1b. Ander ex-post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid</i>			
	Evaluatie herindeling Zuidwest Friesland	2011	2014
2. Ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid			
<i>2a. MKBA's</i>			
	Niet van toepassing		
<i>2b. Ander ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid</i>			
	Niet van toepassing		
3. Overig onderzoek			
	Systematiek macronorm onroerende zaakbelasting	2013	2014
	Gemeentelijke herindelingen: lessen en leerervaringen	–	2014
	Tussenmeting revitalisering generiek toezicht	2013	2015
	Eindevaluatie wet revitalisering generiek toezicht	2016	2017
	Verkenning toekomst toezicht	2016	2017
1.2 Openbaar bestuur en democratie: Participatie			
1. Ex post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid			
<i>1a. Beleidsdoorlichtingen</i>			
	Bestuurlijke en financiële verhouding en Participatie	2017	2018
<i>1b. Ander ex-post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid</i>			
	Evaluatie gemeenteraadverkiezingen	2014	2014
	Evaluatie Europees Parlement verkiezingen	2014	2014
	Evaluatie experiment met centrale stemopneming	2014	2014
	Evaluatie experiment nieuw stembiljet voor kiezers in het buitenland	2014	2014
	Evaluatie inkomensoverdracht: evaluatie Dijkstalwetgeving	2016	2017
	Verslag over de doeltreffendheid en de effecten van de paragrafen 3, 4 en 5 van de WFPP	2018	2018
	Participatie	2018	2018
2. Ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid			
<i>2a. MKBA's</i>			
	Niet van toepassing		
<i>2b. Ander ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid</i>			
	Niet van toepassing		
3. Overig onderzoek			
	Evaluatie referendum	2016	2016

Artikel-nummer en naam	Titel, onderwerp	Start	Afronding
2. Algemene inlichtingen- en Veiligheidsdienst			
1. Ex post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid			
1a. Beleidsdoorlichtingen			
	Niet van toepassing		
1b. Ander ex-post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid			
	Evaluatie naar de effecten van de opeenvolgende bezuinigingsvoorstellen op de organisatie en het werk van de AIVD	2014	2015
2. Ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid			
2a. MKBA's			
	Niet van toepassing		
2b. Ander ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid			
	Niet van toepassing		
3. Overig onderzoek			
	Niet van toepassing		
6.1 Dienstverlenende en innovatieve overheid: Verminderen regeldruk			
1. Ex post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid			
1a. Beleidsdoorlichtingen			
	Beleidsdoorlichting artikelen 6.1, 6.2 en 6.3	2015	2015
1b. Ander ex-post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid			
	Overzicht maatregelen bedrijven, burgers en professionals	–	2014
2. Ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid			
2a. MKBA's			
	Niet van toepassing		
2b. Ander ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid			
	Niet van toepassing		
3. Overig onderzoek			
	Niet van toepassing		
6.2 Dienstverlenende en innovatieve overheid: Informatiebeleid en ontwikkeling e-overheidsvoorzieningen			
1. Ex post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid			
1a. Beleidsdoorlichtingen			
	Beleidsdoorlichting artikelen 6.1, 6.2 en 6.3	2015	2015
	Beleidsdoorlichting artikelen 6.2 en 6.3	2020	2020
1b. Ander ex-post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid			
	Evaluatie Open overheid	2016	2017
	Evaluatie aanpak fraudebestrijding	2016	2017
	Evaluatie digitaal 2017	2017	2018

Artikel-nummer en naam	Titel, onderwerp	Start	Afronding
2. Ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid			
<i>2a. MKBA's</i>			
	Niet van toepassing		
<i>2b. Ander ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid</i>			
	Niet van toepassing		
3. Overig onderzoek			
	Open Government Partnership: zelfevaluatie-rapport Nederland 2014	2014	2014
	Effecten van toptakenwebsites en elf tips om het aandeel digitale transacties te verhogen	2014	2014
	Review Open Overheid	2015	2015
	Eindverslag Taskforce BID	2015	2015
	Evaluatie iNUP	2014	2015
6.3 Dienstverlenende en innovatieve overheid: Betrouwbare levering van e-overheidsvoorzieningen			
1. Ex post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid			
<i>1a. Beleidsdoorlichtingen</i>			
	Beleidsdoorlichting artikelen 6.1, 6.2 en 6.3	2015	2015
	Beleidsdoorlichting artikelen 6.2 en 6.3	2020	2020
<i>1b. Ander ex-post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid</i>			
	Niet van toepassing		
2. Ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid			
<i>2a. MKBA's</i>			
	Niet van toepassing		
<i>2b. Ander ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid</i>			
	Niet van toepassing		
3. Overig onderzoek			
	Evaluatie GDI	2015	2016
6.4 Dienstverlenende en innovatieve overheid: Burgerschap			
1. Ex post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid			
<i>1a. Beleidsdoorlichtingen</i>			
	Beleidsdoorlichting Burgerschap	2017	2017
	Beleidsdoorlichting Burgerschap	2022	2022
<i>1b. Ander ex-post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid</i>			
	Niet van toepassing		
2. Ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid			
<i>2a. MKBA's</i>			
	Niet van toepassing		
<i>2b. Ander ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid</i>			
	Niet van toepassing		

Artikel-nummer en naam	Titel, onderwerp	Start	Afronding
3. Overig onderzoek			
	Rapport Visitatie Prodemos 2014	–	2014
	Feiten en ontwikkelingen Participatieve en doe-democratie (DRIFT-analyse en analyse KiN)	2016	2016
6.5 Reisdocumenten en basisadministratie personen			
1. Ex post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid			
1a. Beleidsdoorlichtingen			
	Beleidsdoorlichting kwaliteit Gemeentelijke Basisadministratie/ Basisregistratie Personen 2012–2014	2014	2014
	Beleidsdoorlichting Reisdocumenten en basisregistratie	2019	2019
1b. Ander ex-post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid			
	Evaluatie naar de nieuwe wet basisregistratie	2016	2016
2. Ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid			
2a. MKBA's			
	Niet van toepassing		
2b. Ander ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid			
	Niet van toepassing		
3. Overig onderzoek			
	Identiteit in cijfers	2014	2014
	Rapportage zelfevaluatie reisdocumenten 2013	2013	2014
	Evaluatie Operatie BRP	2014	2014
	Rapportage zelfevaluatie reisdocumenten 2013	2014	2014
	Resultaten zelfevaluatie Basisregistratie Personen 2014	2014	2014
	Evaluatie Operatie BRP	2015	2015
	Review Operatie BRP	2015	2015
	Evaluatie wet BRP	2015	2016
	Evaluatie Operatie BRP	2016	2016
	Zelfevaluatie BRP	2016	2016
	Reactie op BIT-advies Operatie BRP	2017	2017
	Voortgangsrapportage Landelijke Aanpak Adreskwaliteit	2017	2017
	Zelfevaluatie BRP	2017	2017
	Zelfevaluatie BRP	2018	2018
	Zelfevaluatie BRP	2019	2019
	Zelfevaluatie BRP	2020	2020
	Zelfevaluatie BRP	2021	2021
7.1 Arbeidszaken overheid: Overheid als werkgever			
1. Ex post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid			
1a. Beleidsdoorlichtingen			
	Beleidsdoorlichting Integriteit(sbeleid)	2013	2014
	Beleidsdoorlichting Overheid als werkgever	2018	2018

Artikel-nummer en naam	Titel, onderwerp	Start	Afronding
<i>1b. Ander ex-post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid</i>			
	Evaluatie VPT	2017	2017
	Evaluatie Huis voor Klokkenluiders	2020	2021
2. Ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid			
2a. MKBA's	Niet van toepassing		
<i>2b. Ander ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid</i>			
	Niet van toepassing		
3. Overig onderzoek			
	Veilig misstanden melden op het werk: Evaluatie Klokkenluidersregelingen, Onderzoeksraad Integriteit Overheid en Adviespunt Klokkenluiders	2014	2014
	Monitor Veilige Publieke Taak 2014	2014	2014
	Rapportage vooronderzoek SEOR monitoring en evaluatie effecten WNT (intern document)	2014	2015
7.2 Arbeidszaken overheid: Pensioenen, uitkeringen en benoemingsregelingen			
1. Ex post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid			
1a. Beleidsdoorlichtingen			
	Beleidsdoorlichting Pensioenen, uitkeringen en benoemingsregelingen	2018	2018
<i>1b. Ander ex-post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid</i>			
	Evaluatie Bijdrage aan ZBO SAIP	2016	2017
2. Ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid			
2a. MKBA's	Niet van toepassing		
<i>2b. Ander ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid</i>			
	Niet van toepassing		
3. Overig onderzoek	Niet van toepassing		
12 Algemeen			
1. Ex post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid			
1a. Beleidsdoorlichtingen			
	Niet van toepassing		
<i>1b. Ander ex-post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid</i>			
	Niet van toepassing		
2. Ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid			
2a. MKBA's	Niet van toepassing		

Artikel-nummer en naam	Titel, onderwerp	Start	Afronding
2b. <i>Ander ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid</i>	Niet van toepassing		
3. Overig onderzoek			
	Evaluatie Wet openbare manifestaties	2015	2015
	Evaluatie toetsmodel PIA Rijksdienst	2016	2016
	Evaluatie wet college rechten van de mens	2017	2017

Bijlage 6: Specifieke uitkeringen

Overzicht specifieke uitkeringen (bedragen in miljoen euro's)								
Nr. in SiSa bijlage	Toelichting	Rijksbegroting	2017	2018	2019	2020	2021	2022
A2	Ontvangende partij(en)	Hoofdstuk						
	Veiligheidsregio's	VenJ VI	179,3	179,3	179,3	179,3	179,3	179,3
	Korte omschrijving uitkering	Artikelonderdeel						
	Brede doeluitkering Rampenbestrijding Besluit Veiligheidsregio's (Stb. 2010, nr. 255)	Artikel 36						
	Vindplaats							
	http://wetten.overheid.nl/BWBR0027844							
A3	Ontvangende partij(en)	Hoofdstuk						
	Nb	VenJ VI	Nb	Nb	Nb	Nb	Nb	Nb
	Korte omschrijving uitkering	Artikelonderdeel						
	Rijksbijdrage bijstands- en bestrijdingskosten (uitkering vindt alleen plaats in geval van calamiteiten en achteraf. Omvang daarvan vooraf niet te ramen)							
	Vindplaats							
	http://wetten.overheid.nl/BWBR0013371							
D1	Ontvangende partij(en)	Hoofdstuk						
	Gemeenten	OCW VIII	34,1	34,1	34,1	34,1	34,1	34,1
	Korte omschrijving uitkering	Artikelonderdeel						
	Dit is de bekostiging van de RMC-functie van 39 RMC-regio's. De RMC-functie heeft tot taak met de VSV'ers van 18 jaar en ouder uit VO en MBO contact te leggen en hen zoveel mogelijk terug te begeleiden naar school of naar een combinatie van school en werk.	Artikel 4						
	Vindplaats							
	Artikel 8.3.2 van de Wet educatie en beroepsonderwijs							

Nr. in SiSa bijlage	Toelichting	Rijksbegroting	2017	2018	2019	2020	2021	2022
D9	Ontvangende partij(en)	Hoofdstuk						
	Gemeenten die onderwijsachterstandsleerlingen hebben (som schoolgewichten is op 1-10-2009 groter dan 0)	OCW VIII	366,8	326,8	326,8	316,8	316,8	316,8
	Korte omschrijving uitkering	Artikelonderdeel						
	Het betreft de specifieke uitkeringen onderwijsachterstandenbeleid (inclusief aanvulling convenant G37 en budget voor verhoging taalniveau pedagogisch medewerkers kleine gemeenten).	Artikel 1						
	Vindplaats							
	a. Besluit van 23.08.2010							
	b. Besluit van 28.11.2011							
	c. Besluit van 30.10.2013							
	d. Besluit van 10.10.2016							
D10	Ontvangende partij(en)	Hoofdstuk						
	Gemeenten	OCW VIII	59	59	59	59	59	59
	Korte omschrijving uitkering	Artikelonderdeel						
	Het educatiebudget wordt verstrekt aan de samenwerkende gemeenten binnen een regio (via de contactgemeente). De verplichte besteding bij ROC's is afgebouwd en wordt het mogelijk voor gemeenten maatwerk te bieden voor de diverse doelgroepen van de volwassenen-educatie.	Artikel 4						
	Vindplaats							
	Wijzigingswet Wet participatiebudget, enz. (invoeren specifieke uitkering educatie en vervallen verplichte besteding educatiemiddelen bij regionale opleidingscentra)							
	Ontvangende partij(en)	Hoofdstuk						
	Gemeenten	OCW VIII	0	21,9	19,2	19,2	19,2	19,2
	Korte omschrijving uitkering	Artikelonderdeel						
	Met ingang van het begrotingsjaar worden de middelen voor het Regionaal Programma aan de RMC-contactgemeenten verstrekt. Voorheen werden deze middelen onder de naam «programmageden» aan de contactscholen verstrekt.	Artikel 4						
	Vindplaats							
	Regeling is nog niet gepubliceerd							

Nr. in SiSa bijlage	Toelichting	Rijksbegroting	2017	2018	2019	2020	2021	2022
E03	Ontvangende partij(en)	Hoofdstuk						
	Gemeenten, provincies, WGR	lenM XII	9,71	17,48	22,55	23,04	23,74	
	Korte omschrijving uitkering	Artikelonderdeel						
	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaai (incl. bestrijding spoorweglawaaai)	Artikel 20						
E11	Ontvangende partij(en)	Hoofdstuk						
	Gemeenten, Provincies en WGR	lenM XII	0,39	11,24	0	0	0	
	Korte omschrijving uitkering	Artikelonderdeel						
	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL)	Artikel 20						
E27A	Ontvangende partij(en)	Hoofdstuk						
	Openbaar lichamen als bedoeld in artikel 20, derde lid, van de Wet personenvervoer 2000, de twee zogeheten vervoerregio's, die als zodanig zijn aangewezen, ontvangen nog een uitkering op basis van de Wet BDU verkeer en vervoer.	lenM XII	930,28	881,59	881,55	880,08	869,28	869,28
	Korte omschrijving uitkering	Artikelonderdeel						
	Brede doeluitkering verkeer en vervoer	Artikel 25						
E30	Ontvangende partij(en)	Hoofdstuk						
	Gemeenten, provincies, WGR	lenM XII	1,12	0	0	0	0	
	Korte omschrijving uitkering	Artikelonderdeel						
	Quick Wins binnenvaart	Artikel 15 (Infrastructuurfonds)						
E37	Ontvangende partij(en)	Hoofdstuk						
	Provincies	lenM XII	0	0	2,79	0	0	
	Korte omschrijving uitkering	Artikelonderdeel						
	Regeling Wilhelminasluis	Artikel 15 (Infrastructuurfonds)						
F1	Ontvangende partij(en)	Hoofdstuk						
	Gemeenten	EZ XIII	40,4	36,4	23,9	16,9	20,6	1,3
	Korte omschrijving uitkering	Artikelonderdeel						
	Uitkoopregeling Hoogspanningslijn	Artikel 4						
	Vindplaats							
	http://wetten.overheid.nl/BWBR0038872/2017-01-01							

Nr. in SiSa bijlage	Toelichting	Rijksbegroting	2017	2018	2019	2020	2021	2022
F4	Ontvangende partij(en)	Hoofdstuk						
	Provincie Zuid-Holland	EZ XIII	7,724	7,868	8,029	8,19	0,64	0,64
	Korte omschrijving uitkering	Artikelonderdeel						
	Deelprojecten 750 hectare Natuur en Recreatiegebied (Project Mainportontwikkeling Rotterdam)	Artikel 2						
	Op korte termijn niet omzetten naar DU. Op langere termijn opnieuw bezien.							
F15	Ontvangende partij(en)	Hoofdstuk						
	Wordt niet rechtstreeks aan de Provincies verstrekt maar indirect via landsdelen die weer doorzetten naar de Provincies. Noordelijk via S&N, Oostelijk via Gelderland, Zuidelijk via Brabant en Westelijke Provincies via de gemeente Rotterdam.	EZ XIII	10,341					
	Korte omschrijving uitkering	Artikelonderdeel						
	Doelstelling 2 programma's van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Uitfinancieringsperiode 2007–2013	Artikel 2						
	Vindplaats							
	http://wetten.overheid.nl/BWBR0022831/2012-02-18							
	Ontvangende partij(en)	Hoofdstuk						
	Wordt niet rechtstreeks aan de Provincies verstrekt maar indirect via landsdelen die weer doorzetten naar de Provincies. Noordelijk via S&N, Oostelijk via Gelderland, Zuidelijk via Brabant en Westelijke Provincies via de gemeente Rotterdam.	EZ XIII	30,875	31,373	27,375	24,136	25,677	25,677
	Korte omschrijving uitkering	Artikelonderdeel						
	Doelstelling 2 programma's van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Uitfinancieringsperiode 2014–2020.	Artikel 2						
	Vindplaats							
	http://wetten.overheid.nl/BWBR0035808/2014-12-01							

Nr. in SiSa bijlage	Toelichting	Rijksbegroting	2017	2018	2019	2020	2021	2022
H1	Ontvangende partij(en)	Hoofdstuk						
	Gemeenten	VWS XVIII	13,6	13,6	13,6	13,6	13,6	13,6
	Korte omschrijving uitkering	Artikelonderdeel						
	Ministeriële regeling heroïnebehandeling	Artikel 1						
	Vindplaats							
	http://wetten.overheid.nl/BWBR0020561							
H3	Ontvangende partij(en)	Hoofdstuk						
	Gemeenten	VWS XVIII	34,4	34,4	34,4	34,4	34,4	34,4
	Korte omschrijving uitkering	Artikelonderdeel						
	Seksualiteitscoördinatie- en hulpverlening + aanvullende curatieve SOA bestrijding	Artikel 1						
	Vindplaats							
	http://wetten.overheid.nl/BWBR0018743							
G2	Ontvangende partij(en)	Hoofdstuk						
	Gemeenten	SZW XV	6.000,50	5.983,20	6.228,50	6.499,70	6.656,10	6.749,20
	Korte omschrijving uitkering	Artikelonderdeel						
	Macrobudget participatiewet-uitkeringen en inter-temporele tegemoetkoming (incl. startende zelfstandigen)	Artikel 2						
	Vindplaats							
	http://wetten.overheid.nl/BWBR0015703							
G3	Ontvangende partij(en)	Hoofdstuk						
	Gemeenten	SZW XV	43,1	31,6	29,5	29,5	29,5	29,5
	Korte omschrijving uitkering	Artikelonderdeel						
	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (excl. startende zelfstandigen).	Artikel 2						
	Vindplaats							
	http://wetten.overheid.nl/BWBR0015711							
	Ontvangende partij(en)	Hoofdstuk						
SNN	EZ XIII	52,35	10	10	10	10	9,15	
Korte omschrijving uitkering	Artikelonderdeel							
Tijdelijke regeling waardevermeerdering woningen (subsidie)	Artikel 5							
	Vindplaats							
	http://wetten.overheid.nl/BWBR0039337/2017-04-01							
	Totaal		7.813,99	7.679,85	7.900,59	8.147,95	8.291,94	8.341,15